Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Dostojevskij, F. M.; oversat fra Russisk af C. Sarauw og Erna Juel-Hansen.
Titel | Title:	Fattige Folk
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendal, 1884
Fysiske størrelse | Physical extent:	240 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

58.- 406

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 13980 X

+REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

FATTIGE FOLK.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

FATTIGE FOLK.

OVERSAT FRA RUSSISK

AF

C. SARAUW OG ERNA JUEL-HANSEN.

KJØBENHAVN.
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).
FR. BAGGES BOGTRYKKERI.
1884.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Motto: „Uh, disse modbydelige Æventyrfortællere! Intet nyttigt, behageligt vederkvægende kan de skrive om, men alle Jordens Hemmeligheder roder de op! Det skulde forbydes dem at skrive! Thi hvad er Følgen? Du læser, du tænker over, hvad du har læst — og det hele Nonsens gaar ind i dit Hoved. Man burde virkelig forbyde dem at skrive — ja, ligefrem forbyde dem det, burde man."

Fyrst V. F. Odojevskij.

8de April.

Min dyrebare Varvara Alexejevna!

Igaar var jeg lykkelig, uendelig lykkelig, ubeskrivelig lykkelig! For første Gang i dit Liv bønhørte du mig, du lille Stivnakke. Henimod Klokken otte om Aftenen vaagnede jeg (du véd, Mo'rlil, at jeg ligesom en Skildvagt holder af at sove efter Tjenesten). Jeg havde et Lys endnu; jeg tog Papir frem, jeg rensede Pennen, —

pludselig ser jeg op — aa, hvor mit Hjærte bankede! Du kan vel begribe, hvad jeg tænkte paa, hvad mit Hjærte længtes efter! Jeg saa', at Snippen af Gardinet for dit Vindu blev trukken tilbage og stukken bagved Urtepotten med Balsaminen i, just saadan som jeg havde lært dig det, og da syntes jeg, at dit lille Ansigt tittede frem ved Vinduet, at ogsaa du saa' paa mig fra dit Værelse, at du ogsaa tænkte paa mig. Men, min lille Due, jeg var kjed af, at jeg ikke tydelig kunde se dit søde Ansigt. Der var en Tid, da ogsaa mit Syn var godt, Mo'erlil. Alderdom er ingen fornøjelig Ting, min lille Ven! Alt flimrer for ens Øjne. Blot man arbejder nogen Tid om Aftenen eller skriver lidt, saa er Øjnene røde om Morgenen og løber i Vand, saa man maa skamme sig for andre Mennesker. Men alligevel, min Engel, i mine Tanker saa' jeg dit Smil, dit yndige, venlige Smil, og i mit Hjærte havde jeg den samme Fornemmelse, som da jeg kyssede dig, Varinka, husker du det endnu, min elskede? Tænk dig, det forekom mig, at du truede ad mig med Fingeren, — gjorde du ikke, overgivne Pige? Lad mig se, du fortæller mig om alt muligt i dit Brev!

Naa, hvad synes du om vor Opfindelse med Hensyn til dit Gardin, Varinka? Den er snild, ikke sandt? Enten jeg sidder ved mit Arbejde, eller jeg lægger mig hen at sove, eller jeg vaag-

ner — saa véd jeg dog altid, at du tænker paa mig, at du husker, jeg er til, at du har det godt og er vel tilmode. Lader du Gardinet falde, betyder det: „god Nat, Makar Alexejevitsch, det er Tid at sove!“ Trækker du Gardinet til Side, betyder det: „god Morgen, Makar Alexejevitsch, hvordan har du sovet, hvordan har du det? Hvad mig angaar, er jeg Gudskelov rask og fornøjet.“ Er det ikke fint udtænkt, min lille Sjæl? Og vi behøver slet ikke at skrive! Det er snildt, ikke sandt, og det er min Opfindelse! Synes du ikke, det er godt fundet paa, Varvara Alexejevna?

Saa vil jeg da fortælle dig, Mo'erlil, at jeg mod al Forventning har sovet godt hele Natten, og at jeg er glad derover. Naar man er flyttet ind i en ny Lejlighed, plejer man jo ikke at kunne sove. Alt er saa forskjelligt fra, hvad man er vant til. Jeg stod op i Dag under de heldigste Avspicier og i glimrende Humør. Hvor denne Morgen dog er dejlig, Mo'erlil! Alle Vinduerne staar aabne. Solen skinner, Fuglene kvidrer, Luften er opfyldt med Foraarsduft, og hele Naturen er vaagnet til nyt Liv. Og al Ting omkring passer dertil, alt er i Orden, er foraarsagtigt. Jeg har ogsaa hengivet mig til meget behagelige Drømmerier, som alle drejede sig om dig, Varinka. Jeg har sammenlignet dig med en himmelsk Fugl, skabt til Menneskenes

Lyst og til en Pryd for hele Naturen. Jeg har ogsaa tænkt paa, Varinka, at vi, fattige Folk, som lever i Bekymringer og trange Kaar, egentlig kunde misunde Fuglene under Himlen deres sorgløse og skyldfri Liv — alt saadant noget er kommet mig i Tankerne, det vil sige, jeg har anstillet lutter saadanne besynderlige Sammenligninger.

Jeg har en Bog, Varinka, hvori det samme staar, og hvor alt sligt er udførlig beskrevet. Jeg tager denne Bog til Mønster, for at mine Indfald skal blive rigtig afvexlende. Men nu er det Foraar, og derfor faar man saadanne smukke, friske og fornøjelige Tanker og behagelige Drømme. Alt dette staar skrevet i Bogen — eller rettere sagt, jeg har skrevet det af efter Bogen. Forfatteren udtaler selv et lignende Ønske i et af sine Vers, i det han siger:

„Ak, var jeg dog en Fugl og helst en Rovfugl!“

Der staar meget andet — men lad nu det være godt. Sig mig hellere, hvor du gik hen i Morges, Varvara Alexejevna? Jeg havde endnu ikke klædt mig paa for at gaa paa Kontoret, men du flagrede ud af din Stue livagtig som en lille Foraarsfugl og fløj nok saa muntert over Gaarden. Hvor jeg blev glad over at se dig! Aa, Varinka, Varinka, du maa endelig ikke være bedrøvet. Taarer hjælper ikke til at lindre

Nøden, det véd jeg, Mo'erlil, véd det af Erfaring. Nu har du det jo dog ganske godt, og dit Helbred er ogsaa lidt bedre. Hvordan gaar det med Theodora? Hun er saamænd et meget pænt Fruentimmer! Fortæl mig endelig, Varinka, hvordan du nu kommer ud af det med hende, og om du er rigtig tilfreds med hende. Theodora er vist lidt gnaven, men det skal du ikke bryde dig om, Varinka. Gud være med hende! Hun er saa god. Jeg har allerede fortalt dig om Pigen her i Huset, Theresa. Hun er ogsaa et skikkeligt Menneske, som man kan stole paa.

Hvor jeg dog var bekymret for, hvem vi skulde faa til at besørge vore Breve. Og saa sender Vor Herre os til al Lykke Theresa. Hun er en dygtig, bestemt og tavs Pige. Men vores Værtinde behandler hende ikke godt. Hun jager omkring med hende som med en Støveklud.

Uh, hvilket Hul det dog er, jeg er kommen i, Varvara Alexejevna; hvilken Bolig! Tidligere levede jeg som en Eneboer, véd du nok, stille og fredelig. Man kunde høre en Flue summe hos mig. Men her er der Larm og Støj og Spektakel. Nu skal du høre, hvordan Huset er indrettet: Forestil dig en lang, bælgmørk, smudsig Korridor. Paa højre Side er der intet uden Væggen, men paa venstre Side er der Dør ved Dør, en hel Række Værelser. Disse er lejede ud, og der bor snart en, snart to eller tre i

hvert Værelse. Allesammen hulter til bulter, en sand Noæh Ark. Men iøvrigt er de, som det synes, rare Mennesker, meget dannede og oplyste.

En af dem er Professor i en eller anden Videnskab, han er meget belæst og kan tale om Homer, om Brambeus*) og alle den Slags Forfattere, et talentfuldt Menneske! Saa er der to Officerer, som spiller Kort, fremdeles en Sømand og en Lærer i Engelsk. Du kan tro, Mo'erlil, jeg skal fortælle dig morsomme Ting. Mit næste Brev skal indeholde en Satire, en nøjagtig Skildring af alt, hvad der foregaar hos dem alle der inde. Vores Værtinde, et lille og meget malpropert Fruentimmer, gaar omkring i Slobrok og Tøfler hele Dagen og skriger paa Theresa.

Jeg bor i Køkkenet, det vil sige, det gaar saaledes til: lige ved Siden af Køkkenet, — et venligt, lyst og i det hele meget godt Køkken — ligger et lille Rum, et Kammer, som er opstaaet ved, at der langs Køkkenets ene Ende er opført en Skillevæg. Dette Aflukke, der kan betragtes som et Slags overkomplet Værelse, er ganske bekvemt og nogenlunde rummeligt. Det har et Vindu ud til Gaarden — kort sagt, alt er, som det skal være. Saadan ser altsaa min lille Kahyt ud. Du vil indrømme, Mo'erlil, at jeg nok kunde have Ret i at sige, at jeg bor i

*) Et Pseudonym for den ansete russiske Kritiker Senkovski. O. A.

Køkkenet, det vil sige i Aflukket ved Siden af, og der har jeg det ganske for mig selv, fredelig og ubemærket. Jeg har sat en Seng ind i Kamret, et Bord, en Kommode, et Par Stole, og jeg har hængt et Helgenbillede op paa Væggen. Der er naturligvis Værelser, som kunde være bedre, ja meget bedre, men for mig kommer det mest an paa at have det bekvemt, og her har jeg det bekvemt. Og saa, kan du jo nok begribe, er der ét endnu — dit Vindu er lige overfor, paa den anden Side af Gaarden. Denne Gaard er kun smal, man kan se dig, naar du gaar forbi Vinduet. Alt dette er saa herligt for mig, Stakkel, og saa er det desuden temmelig billigt. Her i Huset koster det daarligste Værelse med Kosten fem og tredive Papirrubel. Det er jo mange Penge. Men mit Kammer koster kun syv Rubel og med Kosten fire og tyve en halv, mens jeg tidligere gav tredive Rubel, saa jeg maatte give Afkald paa mange Ting. Jeg kunde for Exempel ikke altid drikke The, og nu har jeg Raad baade til The og Sukker. Ser du, min lille Ven, det er saa ydmygende ikke at drikke The. Alle de andre her er velhavende, og derfor er det saa kjedeligt at undvære det. For Folks Skyld maa man drikke The, Varinka, for det ydres, for den gode Tones Skyld. Ellers er det mig lige meget, jeg er ingen Lækkermund. Naar du saa regner lidt til Lommepenge

— noget maa man jo have dertil, og desuden lidt til Fodtøj og Klæder — tror du saa, at der bliver noget tilovers? Hele min Lønning gaar med paa den Maade, men jeg knurrer ikke og er tilfreds. Den er tilstrækkelig, endnu i nogle Aar er den tilstrækkelig, og saa faar jeg nok Gratialer. Lev nu vel, min Engel! Jeg har kjøbt et Par Urtepotter med Balsaminer og Geranier til dig. De var slet ikke dyre. Maaske holder du ogsaa af Resedaer? Du skriver jo, at der er Resedaer at faa. Fortæl mig alt, naar du skriver, saa omstændelig som muligt. Men du maa ikke gjøre dig Skrupler, Mo'erlil, eller fatte Mistro til mig, fordi jeg bor i det lille Kammer. Det er ene og alene for min Bekvemmeligheds Skyld. Jeg forsikrer dig, det er min eneste Bevæggrund. Thi, ser du, jeg lægger Penge op i massevis, det formelig bugner af Penge hos mig. Du skal ikke bryde dig om, at jeg er saadant et spagfærdigt Menneske, saa det ser ud, som om en Flue kunde vælte mig med sin Vinge. Jeg er slet ikke nogen Tosse, Mo'erlil, og jeg har en meget fast og bestemt Karakter.

Lev vel, min Engel! Jeg har skrevet næsten to hele Ark til dig, og der er lang Tid endnu, til jeg skal paa Kontoret. Jeg kysser dine Hænder, Mo'erlil, og forbliver

din ærbødigste Tjener og trofaste Ven

Makar Devuschkin.

P. S.

Jeg beder dig, min Engel, at svare mig saa udførlig som muligt. Jeg sender dig hermed et Pund Konfekt, Varinka. Lad det smage dig godt, og nær for Guds Skyld ingen Sorger eller Bekymringer for mig. Nu lev vel da, Mo'erlil.

D. 8de April.

Velbaarne Hr. Makor Alexejevitsch!

Hør en Gang, jeg maa tilsidst blive alvorlig vred paa dig. Jeg forsikrer dig, kjære Makar Alexejevitsch, det falder mig saa svært at modtage dine Foræringer. Jeg véd, hvad de koster dig, hvilke Savn du maa paalægge dig, og at du maa give Afkald paa de nødvendigste Ting til dig selv. Hvor tit har jeg ikke sagt dig, at jeg ikke trænger til noget, at jeg aldeles intet behøver, og at jeg slet ikke er i Stand til at gjengjælde dig alle de Velgjerninger, hvormed du hidtil har overøst mig. Hvorfor sender du mig da disse Blomster? Balsaminerne, det fik endda være, men hvorfor ogsaa Geranier? Saa snart jeg lader et uforsigtigt Ord falde, som f. Ex. forleden om Geranierne, kjøber du dem strax til mig. De har vist været meget dyre? Hvor er de dejlige med deres smaa, højrøde Korsblomster! Hvor har du dog faaet disse nydelige Geranier? Jeg har sat dem midt

i Vinduet paa den mest iøjnefaldende Plads. Jeg har stillet Skamlen i Vinduskarmen og sat Urtepotten ovenpaa Skamlen. Der kan du se, hvor megen Ulejlighed du forvolder mig. Theodora er ikke glad for det. Men her er lige som et Paradis i Stuen hos os, saa rent og straalende! Og saa Konfekt oven i Kjøbet.

Jeg kunde godt mærke paa dit Brev, at der hos dig maatte være ligesom i Himmerig med Foraar og Duft og Fuglekvidder. Ja, lad mig se, var der ikke ogsaa Vers? Jo vist, der manglede heller ikke Vers i dit Brev, Makar Alexejevitsch — og skjønne Følelser var der og rosenfarvede Drømme. Det var der alt sammen. Men paa Gardinet tænkte jeg slet ikke. Det gik til Side af sig selv, da jeg stillede Urtepotterne op. Det vil jeg dog sige dig.

Aa, Makor Alexejevitsch, sig dog ikke saadant noget Snak, det hjælper ikke at regne dine Indtægter op for mig for at føre mig bag Lyset og for at vise mig, at du kommer saa godt ud af det. Mig narrer du ikke dermed. Theodora siger, at du tidligere har boet ulige bedre end nu. Har du virkelig tilbragt hele dit Liv i Ensomhed, i Savn, uden Glæde, uden et venligt opmuntrende Ord, siddet og kukkeluret hos fremmede Mennesker? Aa, hvor det gjør mig ondt for dig, min Ven. Tag Vare paa dit Helbred, Makar Alexejevitsch! Du siger, at dine

Øjne bliver svage, at du ikke kan taale at skrive ved Lys. Hvorfor vil du ogsaa skrive? Din Tjenesteiver maa dine Foresatte dog kjende uden det.

Endnu en Gang beder jeg dig: giv ikke saa mange Penge ud for min Skyld. Jeg véd, at du elsker mig, men ogsaa, at du ikke er rig.

I Dag stod ogsaa jeg fornøjet op. Jeg befandt mig saa vel. Theodora havde allerede længe været ved Arbejdet, og hun gav ogsaa mig noget at bestille. Jeg var saa glad. Jeg gik kun et Øjeblik ud for at kjøbe noget Silke, saa satte jeg mig igjen til mit Arbejde. Hele Morgenstunden var jeg saa let til Sinds, i rigtig godt Humør.

Men nu er de mørke Tanker komne igjen, jeg er sørgmodig, mit Hjærte er saa beklemt.

Ak, hvordan skal det gaa mig, hvilken Skæbne venter mig! Det er haardt at staa saa ene, ikke at have nogen Fremtid, ikke at kunne forestille sig, hvad der skal blive af en. Det er lige saa forfærdeligt at se tilbage i Fortiden som ind i Fremtiden. Alt ser saa mørkt ud, at mit Hjærte er bristefærdigt ved den blotte Tanke derom. Hele mit Liv vil jeg græmme mig over de onde Mennesker, som har gjort mig ulykkelig.

Det er i Færd med at blive mørkt, og jeg maa til at tage fat paa mit Arbejde igjen. Jeg

vilde skrevet endnu noget mere til dig, men jeg har ikke Tid. Jeg skal til mit Arbejde; jeg maa skynde mig. Det er baade rart og fornøjeligt at kunne skrive til hinanden. Men hvorfor kommer du aldrig over til os? Hvorfor ikke, Makar Alexejevitsch? Nu bor vi dog saa nær ved hinanden, og nogen Tid maa du vel kunne afse dertil. Kom dog til mig, beder jeg dig. Jeg har set din Pige, Theresa. Hun ser sygelig ud, jeg havde saa ondt af hende. Jeg gav hende tyve Kopek.

Naa, det havde jeg nær glemt: du maa endelig skrive saa udførlig som muligt til mig om dine huslige Forhold. Hvordan er de Folk, du bor i Hus sammen med? Har du boet længe sammen med dem? Alt dette vilde jeg gjærne vide noget om, hører du, du maa skrive det til mig. Og endnu ét, gaa tidligere i Seng. I Gaar saa' jeg Lys hos dig ved Midnatstide. Lev vel! I Dag er jeg bedrøvet og bekymret og kjed af det. Aa, hvilken Dag det dog har været. Lev vel!

din Varvara Dobroselova.

Til Frøken Varvara Alexejevna!

8nde April.

Ja vist, Mo'erlil; ja vist, min lille Ven, det var en uheldig Dag, det faldt i min Lod

at opleve. Du maa jo have let af mig, gamle Mand, Varvara Alexejevna. Men det er jo min egen Skyld, ene og alene min Skyld. En Olding med graa Haar har ikke Lov til at indlade sig paa Kjærligheds Æventyr og ømme Forhold. Mennesket er en forunderlig Skabning, Mo'erlil, en højst forunderlig Skabning. Og hvad skal det blive til? Hvad vil Følgen blive? Det vil føre til intet, til en Elendighed, saa Gud maa sig forbarme. Jeg er saa bedrøvet over at tænke paa alt dette, saa ærgerlig over, at jeg skrev saa dumt og overspændt til dig.

Jeg gik saa fornøjet og oprømt til Kontoret. Der var Solskin i mit Hjærte, og det var som en Festdag i mit Sind, uden at jeg selv vidste hvorfor! det var saa dejligt! Med Iver kastede jeg mig over mit Arbejde — og hvad blev det saa til? Inden jeg rigtig fik set mig om, var alt igjen ved det gamle — mørkt og graat. Der var de samme Blækklatter, de samme gamle Borde og Papirer, og jeg selv var akkurat den samme. Jeg var og blev den samme. Saadan er det at ride paa Pegasus!

Men hvoraf kom det da alt sammen?

Kom det af, at Solen brød frem, og at Himlen blev blaa? Hvor skulde vel Duften komme fra, hvis det ikke var fra vores Gaard ved dit Vindu? Nu forekom det hele mig som

en Daarskab. Det er vel, fordi det undertiden hændes, at Mennesket forvilder sig. Saadan er det at have Hjærtet fuldt til Overmaal af stærke Følelser. Jeg gik ikke, men jeg slæbte mig hjem. Mit Hoved gjorde ondt, og som om det ikke var nok, fik jeg ogsaa Smerter i Ryggen. Jeg havde været saa glad over Foraaret, jeg Taabe, og var gaaet ud i tynd Overfrakke. Paa samme Maade tog jeg fejl af mine egne Følelser, min lille Søster. Jeg har aldeles mistydet dit Udbrud. Det var kun en faderlig Følelse, der besjælede mig, ene og alene en ren, faderlig Følelse, Varvara Alexejevna.

Thi jeg er dig i din kjødelige Faders Sted, du stakkels, forældreløse Pige. Jeg siger af min hele Sjæl, af et rent Hjærte, at vi er Slægtninge. Det er rigtig nok et fjærnt Slægtskab, saa man næsten ikke kan regne det ud, men jeg er alligevel din Slægtning og nu din nærmeste Slægtning og Beskytter. Thi de Mennesker, hos hvem du havde mest Ret til at søge Beskyttelse og Bistand, har bragt dig i Vanære og Fordærv.

Hvad Versene angaar, Mo'erlil, vil jeg sige dig, det er højst upassende for mig i min Alder at lave Vers. Det er jo taabeligt? I Skolen faar Drengene Ris, naar de finder paa sligt — ser du det, Mo'erlil.

Hvad er det dog for noget Snak, du skriver til mig, Varvara Alexejevna, om at tage mig det mageligt, om Ro og alt saadant noget. Jeg er hverken sær eller fordringsfuld, og jeg har aldrig boet bedre end nu. Hvorfor skulde jeg, gamle Mand, ogsaa være fordringsfuld? Jeg kan spise mig mæt, jeg har Klæder og Fodtøj, hvad skulde jeg forlange mere? Jeg er ikke af grevelig Byrd, min Fader var ingen Adelsmand, og ingen af min Familie har haft større Indtægter end jeg. Jeg er ikke forkjælet. For Resten var min forrige Bolig, sandt at sige, slet ikke ulige bedre end denne, om den end var behageligere. Men min nuværende Lejlighed er virkelig god, i visse Maader livligere end den anden, mere rig paa Afvexling vil jeg indrømme, men alligevel savner jeg den gamle.

Vi ældre Folk, der har en Del Aar paa Bagen, vænner os til gamle Ting, som om de var et Stykke af os selv. Min Værtinde, maa du vide, var en rar, lille Kone. — Væggene — naa ja, de var som alle andre Vægge, det gjør jo intet til Sagen. Erindringen om alle de gamle Forhold derhenne stemmer mig helt vemodig.

Og dog har disse Erindringer, mærkeligt nok, noget behageligt ved sig. Selv det, som den Gang frastødte mig, og hvorover jeg ærgrede mig, bliver i min Erindring befriet for

alt ubehageligt og viser sig for min Indbildningskraft i et tiltalende Lys. Vi levede stille, Varinka, jeg og min gamle, skikkelige Værtinde. Paa hende tænker jeg ogsaa nu med en vemodig Følelse. Hun var en rar Kone, og hun trak mig ikke op. Hun gav sig af med at lave Sengetæpper af alle Slags Klude ved Hjælp af alenlange Strikkepinde. Det var det eneste, hun tog sig til. Vi sad ved det samme Bord og benyttede os af det samme Lys ved vort Arbejde. Hun havde et Barnebarn, som hed Mascha — jeg kan huske hende fra lille Barn af — nu kan hun vel være en tredive Aar gammel. Det var en meget livlig og munter, lille Pige, som ofte fik os til at le. Vi tre levede bestandig sammen. Vi sad i de lange Vinteraftener omkring et rundt Bord, drak The med hinanden og tog saa fat paa vort Arbejde. Og saa begyndte den gamle Kone at fortælle Historier, for at Mascha ikke skulde kjede sig eller gjøre Spilopper. Og hvilke Historier! Dem gad ikke alene Barnet, men ogsaa et voxent, forstandigt Menneske høre paa. Jeg røg paa min lille Pibe og hørte saa godt efter, at jeg glemte mit Arbejde. Selv Barnet, den lille Uglspil, blev eftertænksomt. Hun støttede sin rosenrøde Kind i sin lille Haand, hendes søde Mund aabnede sig, og hun trykkede sig tæt op

til Bedstemoderen, naar der forekom noget gyseligt i Fortællingen.

Vi havde vor Fornøjelse af at se paa hende, og vi lagde slet ikke Mærke til, at det blev mørkt i Stuen, fordi Lyset brændte med en lang Tande, vi hørte ikke, at Stormen rasede ude i Gaarden, og at Sneen fygede mod Vinduet. Vi havde det saa hyggeligt, Varinka — — og saadan boede vi næsten tyve Aar sammen. — —

Men jeg glemmer rent mig selv ved al denne Snak! Dig kan disse Ting jo ikke more, og mig falder Erindringen derom for Brystet især nu i Aftenskumringen. — Theresa har travlt med et og andet, jeg har ondt i Hovedet og i Ryggen med. Jeg har saadanne sælsomme Tanker, det er, som om de ogsaa var syge. Jeg har det slet ikke godt i Dag, Varinka. —

Men hvad er det dog, du taler om, min lille Ven, hvordan skulde jeg kunne komme over til dig? Hvad vilde Folk sige, min Due? Jeg maatte jo gaa over Gaarden, og Folk her i Huset vilde lægge Mærke til det, vilde spørge — der vilde blot komme Sladder og Bagtalelse ud af det. og man vilde give Sagen en falsk Udtydning. Nej, min Engel, jeg vil hellere komme til dig om Natten, det vil være det fornuftigste og det rigtigste for os begge . . . Vær

nu ikke vred paa mig, Mo'erlil, fordi jeg har skrevet saadant et Brev til dig. Ved at læse det igjennem ser jeg, at der ikke er nogen rigtig Sammenhæng i det.

Jeg er en gammel Mand, Varinka, der ikke har lært noget. I min Ungdom lærte jeg ingen Ting, og nu kan jeg ikke faa mere proppet ind i Hovedet, saa det kan ikke nytte at ville begynde paa at lære noget. Jeg indrømmer, Mo'erlil. at jeg ingen Mester er i Brevskrivning, og jeg véd, uden at nogen behøver at gjøre mig opmærksom derpaa eller gjøre Nar ad mig derfor, at naar jeg falder paa at ville skrive noget morsomt, bliver det til bare Vrøvl.

Jeg saa' dig i Dag ved Vinduet, og jeg saa', at du lod Gardinet gaa ned, Lev vel, lev vel, Gud holde sin Haand over dig. Lev vel, Varinka Alexejevna.

Din oprigtige Ven
Makar Devuschkin.

P. S.

Jeg kan ikke skrive nogen Satire over nogen nu, min lille Ven. Jeg er bleven gammel, Varinka Alexejevna, saa at jeg ikke kan vise Tænder mere, men maa tænke paa det gamle Ordsprog: den, der graver en Grav for andre, falder selv deri.

9ende April.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch.

Du burde skamme dig, min Ven og Velgjører, Makar Alexejevitsch, over at blive saa vred og bedrøvet. Hvad er det dog, du føler dig krænket over? Ak, jeg har saa ofte været uforsigtig, men jeg troede ikke, at du vilde optage mine Ord som en upassende Spøg. Vær overbevist om, at jeg aldrig vilde driste mig til at drive Spøg med dine Aar og din Karakter. Det kom alt sammen af min Ubetænksomhed og endnu mere af, at jeg kjeder mig saa forskrækkelig. Hvad kan man ikke finde paa, naar man kjeder sig? Jeg troede, at du selv gjorde Løjer i dit Brev. Jeg blev meget bedrøvet, da jeg saa', at du var misfornøjet med mig. Nej, kjære Ven og Velgjører, du tager fejl, naar du tror, at jeg er følesløs eller utaknemmelig. Mit Hjærte skatter tilfulde, hvad du har gjort for mig ved at beskytte mig mod onde Menneskers Had og Forfølgelse. Jeg vil bestandig bede til Gud for dig, og hvis mine Bønner er Gud velbehagelige, og Himlen vil bønhøre mig, vil du blive lykkelig.

Jeg føler mig i Dag meget utilpas. Jeg er snart kold og snart varm. Theodora er meget bekymret for mig. Det er ikke rigtigt af dig,

Makar Alexejevitsch, at genere dig for at komme til mig. Hvad kommer det andre Folk ved!

Du er vor bekjendt, det er vel tilstrækkeligt! Lev vel, Makar Alexejevitsch! I Dag har jeg ikke mere at skrive om. Jeg kan heller ikke mere, jeg befinder mig meget ilde. Jeg beder dig endnu en Gang ikke at være vred paa mig, men at være overbevist om den uforanderlige Agtelse og Hengivenhed, hvormed jeg har den Ære at forblive din lydigste og ærbødigste Tjenerinde.

Varvara Dobroselova.

12te April.

Til

Frøken Varvara Alexejevna!

Ak, Mo'erlil, hvordan staar det dog til med dig? Du har gjort mig forskrækkelig bange. I hvert af mine Breve besværger jeg dig at tage dig i Agt, at klæde dig varmere paa, ikke at gaa ud, naar Vejret er daarligt, i et og alt at være forsigtig — men du retter dig ikke derefter. Aa, min Engel, du bærer dig ad som et lille Barn. Du er svag, saa svag som et Halmstraa. det véd jeg jo. Saa snart der blot blæser en Vind paa dig, bliver du syg. Du maa endelig være forsigtig, passe

paa dig selv, undgaa skadelige Indflydelser, ikke forvolde dine Venner Sorg og Bedrøvelse.

Du har udtalt det Ønske, Mo'erlil, at faa en udførlig Beretning om mit huslige Liv og alle mine Omgivelser. Med Glæde opfylder jeg dette Ønske, min lille Due.

Jeg vil begynde med Begyndelsen, saa kommer der bedre Orden i Tingene.

For det første er der en pæn Indgang til Huset. Her er to Trapper, Hovedtrappen er ren, lys og rummelig med et Rækværk af Jærnstænger og Mahognitræ. Den anden er en mørk og smudsig Vindeltrappe. Trinene er i Stykker, og Væggene saa fedtede, at Haanden klæber fast, naar man rører ved dem. Paa hver Afsats staar der gamle Kasser, itubrukne Stole og Skabe. Rundt omkring hænger der Klude, Vinduesruderne er slaaede ud, og i Krogen staar der Kar med al Slags Uhumskhed, Snavs, Fejeskarn, Æggeskaller, Affald af Fisk, der lugter stygt. Kort sagt, der er væmmeligt.

Jeg har allerede beskrevet Værelsernes Beliggenhed for dig, den er jo ganske hensigtsmæssig. Men her er daarlig Luft. Egentlig ikke, fordi her ikke holdes rent; men her lugter muggent og er beklumret alle Vegne.

I første Øjeblik gjør det et ubehageligt Indtryk, men det har intet at betyde. Naar

man blot har været her et Par Minutter, gaar det over, og man mærker ikke noget, fordi man selv har den samme Lugt ved sig. Ens Klæder lugter, Hænderne lugter, alt lugter — og man vænner sig til det. Men Kanariefuglene kan ikke vænne sig til det. De dør deraf. Søofficeren har allerede kjøbt den femte, og den lader heller ikke til at kunne trives i vor Atmosfære.

Køkkenet er stort, rummeligt og lyst. Der er rigtignok lidt Os om Morgenen, naar de steger Fisk eller Kjød, og naar de skurer og vasker. Men om Aftenen er der godt. Saa hænger der ogsaa altid gammelt Vasketøj paa Snore i Køkkenet, og da mit Værelse ikke er langt derfra, men tværtimod støder lige op til det, generer dette Tøj mig en Del, men det gjør ingen Ting. Man kan jo vænne sig til alt.

Fra den tidlige Morgen, Varinka, begynder Støjen her i Huset. Folk kommer, gaar og gjør Spektakel paa forskjellig Maade. Alle staar op, d. v. s. alle de, der skal paa Kontoret eller til andre Forretninger, og de begynder alle sammen at drikke The. De fleste af Samovarerne hører Værtinden til, og vi faar alle vores The, den ene efter den anden, i en vis Rækkefølge. Den, der ikke passer sin Tur, faar paa Hovedet. Det hændte mig den første Morgen . . . men det er jo ikke noget at skrive

om. Nu har jeg lært dem alle at kjende. Søofficeren var den første, jeg gjorde Bekjendtskab med. Han er saa aabenhjærtig og fortæller mig alt, om sin Fader og Moder, om sin Søster, om Forstanderen i Tula og om Kronstadt. Han har lovet at hjælpe mig paa alle Maader, og han har indbudt mig til at drikke The hos sig. Jeg traf ham i det Værelse, hvor der sædvanlig spilles Kort. De trakterede mig med The og vilde have mig til at spille Hasard med dem. Om de blot vilde gjøre Løjer med mig, véd jeg ikke, men de blev ved at spille hele Natten, og da jeg gik, spillede de endnu. Kridt og Kort laa spredt omkring i Værelset, og der var en Tobaksrøg, saa det gjorde ondt i Øjnene. Jeg vilde ikke spille, og de mærkede snart, at jeg kun vilde tale om fornuftige Ting. Saa lod de mig i Fred, og det var jeg glad ved. Jeg gaar ikke mere ind til dem. De gjør intet andet end spille Hasard. Ogsaa hos Professoren er der Sammenkomster om Aftenen, og hos ham er der en nydelig, beleven og fin Tone. Der er noget fornemt over det hele.

I Forbigaaende sagt, Varinka, er vores Værtinde en styg, gammel Kjælling, en rigtig Drage. Du har set Theresa og véd altsaa, hvordan hun ser ud. Hun er saa mager som en plukket, forsulten Kylling. Foruden hende tjener her en Karl, som hedder Faldoni. Det kan være, at

han har et Navn foruden dette, men han bliver kaldt Faldoni af alle. Han er en smudsig, rødhaaret Fyr, en skjæv, braknæset Slubbert, som altid kævles med Theresa, saa de er nærved at ryge i Haarene paa hinanden. — — —

Jeg maa i det hele tilstaa, at mit Liv her i Huset just ikke er meget til at rose. Man kan ikke en Gang være i Ro om Natten. Her er aldrig Fred. Bestandig er der nogen, som sidder og spiller et eller andet Sted og gjør Støj. Undertiden sker der endogsaa Ting, som man slet ikke kan tale om. Men jeg har nu, som sagt, vænnet mig til det. Mærkeligt er det dog, at her ogsaa bor gifte Folk i Huset. En hel Familie af ulykkelige Stakler har lejet et Værelse af Værtinden. Det ligger ikke i Række med de andre, men paa den anden Side af Korridoren henne i et Hjørne. Det er fredsommelige Folk, man hører aldrig noget til dem. De bor alle sammen i et lille Værelse, som ved en Skillevæg er afdelt i to Rum. Manden har tidligere beklædt et Embede, men mistede for syv Aar siden sin Stilling af en eller anden Grund. Han hedder Gorschkoff og er en lille, gammel Fyr, som gaar i saa luvslidte, smudsige Klæder, at det er en Ynk at se paa, — de er værre end mine. Han er grumme svagelig og ser elendig ud, (jeg møder ham undertiden i Korridoren) baade hans Knæer, Hænder og Ho-

ved ryster. Om det er paa Grund af Sygdom, maa Gud vide. Han er menneskesky, frygtsom og trykker sig helt op ad Væggen, naar man gaar forbi ham. Jeg er ogsaa lidt bly af mig, men dog ikke i den Grad. Han har Kone og tre Børn. Den ældste er en Dreng. Han har det samme svagelige Udseende som Faderen. Konen maa tidligere have været ganske kjøn, man kan endnu se det paa hende, den Stakkel, hun gaar klædt i de skrækkeligste Laser. De er nok i Gjæld til Værtinden. Hun er meget uvenlig imod dem. Jeg har ogsaa hørt, at der skal have været noget i Vejen med Gorschkoff, saa at han mistede sin Plads, men hvad det var, formaar jeg ikke at sige. Fattige er de, frygtelig fattige. Der er altid ganske stille og roligt i deres Værelse, som om der ingen var derinde. Selv Børnene hører man ikke noget til. Man ser dem heller aldrig lege eller springe omkring, er det ikke underligt? — En Aften, da der just var usædvanlig stille i Huset, kom jeg tilfældigvis forbi deres Dør og hørte, at nogen hulkede derinde, saa hviskede de sammen og hulkede paa ny — det lød som Graad, saa sagte og ynkelig, at det formelig skar mig i Hjærtet. Jeg kunde ikke faa de stakkels Mennesker ud af mine Tanker og fik næsten ikke Søvn i Øjnene den Nat.

Lev nu vel, min dyrebare Ven, nu har jeg skrevet alt til dig, hvad jeg véd at fortælle. Jeg har hele Dagen kun tænkt paa dig. Jeg er inderlig bekymret for dig, min lille Ven. Jeg véd jo, du har ingen varm Kaabe. Og saa dette Petersborger Foraar, denne Blæst med Regn og Sne, det er jo til at faa sin Helsot af, Varinka. Vinden er saa bidende og skarp, at det er en Gru! — — Du maa ikke gaa i Rette med mig for mit Skriveri. Der er ingen Stil deri, slet ingen Stil. Hvor skulde den ogsaa komme fra? Jeg skriver saaledes, som det kommer mig i Sindet, for at opmuntre dig lidt. Bare jeg havde lært noget, saa var det en anden Sag. Men hvad har jeg lært — — ikke en Døjt.

Din uforanderlig trofaste Ven

Makar Devuschkin.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch!

I Dag har jeg mødt min Kusine Sascha. Den Stakkel, hun er ogsaa kommen i Ulykke. Af hende erfarede jeg ad Omveje, at Anna Theodorovna endnu stadig holder Øje med mig. Hun vil, som det synes, aldrig holde op med at forfølge mig. Sascha fortæller, at hun vil bede mig glemme alt, hvad der er sket, og at hun ganske bestemt vil besøge mig. Hun siger, at du aldeles ikke er i Familie med mig, at hun

derimod er min nære Slægtning, at du ikke har mindste Ret til at blande dig i vore Familieforhold, og at det er stygt og upassende af mig at leve paa din Bekostning og af din Barmhjærtighed. Hun siger, at jeg har glemt hendes Godhed mod mig, glemt, at hun maaske frelste Moder og mig fra at dø af Sult, at hun har underholdt os i over halvtredje Aar, og at hun oven i Kjøbet eftergav os, hvad vi skyldte hende. Ikke en Gang min stakkels Moder skaaner hun. Ak, dersom Moder vidste, hvordan de har handlet imod mig! Gud ser det. Anna Theodorovna siger, at jeg i min Taabelighed har stødt Lykken fra mig, at hun selv beredte Lykken for mig, at hun for Resten ikke var Skyld i noget, at jeg selv hverken tænkte paa at værne om min Ære eller brød mig om det. Men, Gud i Himlen, hvem har da Skylden? Hun siger, at Hr. Bykof er et retskaffent Menneske, som ikke vil gifte sig med ethvert Fruentimmer, som . . . Det er skrækkeligt at høre paa saadanne Skændigheder, Makar Alexejevitsch. Jeg véd ikke, hvad der nu skal blive af mig. Jeg ryster og stønner og græder . . . jeg har været to Timer om at skrive dette Brev. Jeg troede, at hun i det mindste overfor mig vilde indrømme, at hun havde Skyld, og saa siger hun saadanne Ting! For Guds Skyld, vær ikke bekymret for mig, min Ven, min eneste

Velgjører! Theodora overdriver, jeg er ikke syg. Jeg har kun forkølet mig lidt i Gaar, da jeg gik til Volkovo*) for at høre en Sjælemesse for min Moder. Hvorfor gik du ikke med? Jeg bad dig dog saa meget derom. Ak, min stakkels, stakkels Moder, hvis du rejste dig fra din Grav, hvis du vidste, hvis du saa', hvad de har gjort imod mig!

V. D.

20de Maj.

Min lille Due, Varinka!

Jeg sender dig nogle Vindruer, min lille Sjæl, de skal være gode for Reconvalescenter, og Lægen anbefaler dem til at slukke Tørsten med. Dertil skal de være udmærkede. Forleden ønskede du dig et Rosentræ, Mo'erlil, se, her sender jeg dig et. — Har du Appetit, min lille Sjæl? Det er Hovedsagen. Det er da godt, at alt nu er overstaaet, Gud være lovet, og at vore Gjenvordigheder er fuldstændig forbi. Lad os takke Himlen derfor. Hvad Bogen angaar, har jeg hidindtil ikke kunnet opdrive den noget Sted. Men der skal være en anden god Bog, der er fortræffelig skreven. Jeg har ikke selv læst den, men Folk her i Huset roser den meget. Den har jeg bestilt til dig, og man har lovet at sende mig den. Mon du saa vil læse

*) Volkovo er en af Petersborgs fire store Kirkegaarde.

den? Du er jo i den Henseende meget kræsen, det er vanskeligt at træffe din Smag, jeg kjender dig, min lille Due. Du skal have noget rigtig poetisk, med Kjærlighed og mange Suk — — jeg sender dig hermed noget Poesi, en hel lille Bog fuld af Vers. Alt, hvad du vil, skal du faa.

Jeg har det godt. Vær endelig ikke urolig for mig, Mo'erlil. Alt, hvad Theodora har fortalt dig om mig, er ikke andet end Snak. Sig til hende, at hun har løjet, ja, sig det til hende, den Sladderhank. Det er ikke sandt, at jeg har solgt min nye Embedsdragt. Hvorfor skulde jeg sælge den? Du kan selv dømme: det er blevet mig sagt, at jeg faar fyrretyve Sølvrubel i Gratiale, hvorfor skulde jeg saa sælge den? Gjør dig blot ingen Sorger for min Skyld, Mo'erlil. Denne Theodora gjør intet andet end lyve og bagtale. Nu begynder vi at komme os, min lille Due. Se blot at blive rask, min Engel. For Guds Skyld, lad mig se, du bliver rask, bedrøv ikke mig gamle Mand. Hvem har sagt dig, at jeg er bleven mager? Det er ikke andet end Opspind, lutter Opspind! Jeg er frisk som en Fisk og bliver saa fed, at jeg skammer mig derover. Jeg har en udmærket Appetit. Se blot til, at du bliver rask. Nu lev vel, min Engel, jeg kysser alle dine smaa Fingre og forbliver

din uforanderlig trofaste Ven

Makar Devuschkin.

P. S.

Ak, min lille Sjæl, hvad er det dog, du skriver til mig igjen! Hvor kan du være saa ufornuftig? Hvordan skal jeg kunne komme saa ofte til dig, spørger jeg, Mo'erlil? Hvad kan det hjælpe at benytte Nattens Mørke, naar der som i denne Tid næsten ingen Nat er. Jeg har jo omtrent ikke været borte fra dig, min Engel, under hele din Sygdom, mens du var bevidstløs. Jeg véd ikke selv, hvorledes jeg udholdt alt det. Men saa hørte jeg op at gaa over til dig; thi Folk blev nysgjerrige og begyndte at spørge. Her er allerede Sladder nok endda. Paa Theresa kan man stole, hun løber ikke med Snak. Men døm nu selv, Mo'erlil, hvordan vilde det blive, hvis de vidste alt om os? Hvad vilde Folk tænke, og hvad vilde de sige? Læg dig det paa Sinde, Mo'erlil, og vent, til du bliver helt rask, saa kan vi mødes et Sted udenfor Huset.

1ste Juni.

Elskværdigste Makar Alexejevitsch!

Jeg vilde saa gjærne gjøre noget, som kunde være dig til Glæde eller Behag, til Gjengjæld for al din Tjenstagtighed og Omsorg for mig, for al din Kjærlighed til mig. Saa besluttede jeg at søge i min Kommode efter disse Op-

tegnelser, som jeg hermed sender dig. Jeg begyndte allerede paa dem i den lykkelige Del af mit Liv. Du har ofte med Deltagelse spurgt mig om mit tidligere Liv, om min Moder, om Pokrovski, om mit Ophold hos Anna Theodorovna og endelig om den senere Tids ulykkelige Hændelser, og du har flere Gange med Utaalmodighed forlangt at gjennemlæse disse Optegnelser, i hvilke jeg — jeg véd ikke selv, hvorledes det faldt mig ind — har beskrevet forskjellige Tildragelser af mit Liv. Jeg tvivler derfor ikke paa, at jeg gjør dig en Glæde ved at sende dig dem. Jeg blev selv saa bedrøvet ved at gjennemlæse Heftet. Det forekom mig, at jeg allerede var bleven dobbelt saa gammel, siden jeg nedskrev den sidste Stavelse deraf. Jeg har skrevet det til forskjellige Tider.

Lev vel, Makar Alexejevitsch! Jeg kjeder mig grulig og lider meget af Søvnløshed. Saadan en Rekonvalescens er frygtelig kjedsommelig.

V. D.

I.

Jeg var kun fjorten Aar gammel, da min Fader døde. Min Barndom har været den lykkeligste Tid af mit Liv. Vi boede den Gang

langt borte herfra i en afsides liggende Provins. Min Fader var Forvalter paa et meget stort Gods, som tilhørte Fyrst P. i det T.'ske Gouvernement. Vi havde vort Opholdssted i en af Fyrstens Landsbyer og boede dér stille, ubemærket og lykkelig.

Jeg var en lille Vildkat og bestilte ikke andet end at strejfe om paa Markerne, i Skovene og i Haven. Ingen bekymrede sig videre om mig. Min Fader havde nok at gjøre med sine Forretninger, Moder besørgede Husholdningen. Jeg fik ingen Undervisning, men det var jeg glad for. Fra den tidlige Morgen var jeg paa Færde ved Fiskedammen, hos Skovarbejderne og Høstfolkene, eller jeg laa og drev i en Høstak, og det var mig lige meget, om Solen brændte, om jeg løb saa langt omkring, at jeg tilsidst hverken kjendte Vej eller Sti, om jeg fik Skrammer af Tjørnene eller rev min Kjole itu. Jeg fik rigtig nok Skjænd, naar jeg kom hjem, men det tog jeg mig let.

Jeg tror, at jeg bestandig vilde have følt mig lykkelig, hvis det var blevet min Skæbne aldrig at forlade den lille Landsby, men leve dér hele mit Liv. Men saadan skulde det nu ikke være. Endnu mens jeg var Barn, kom jeg bort fra mit Fødested. Jeg var ikke mere end tolv Aar gammel, da vi flyttede til Petersborg. Aa, hvor Erindringerne om alle de sørgelige

Forberedelser til Afrejsen er smertelig! Hvor jeg græd, da jeg tog Afsked med alt, hvad jeg havde holdt af. Jeg kan huske, at jeg klyngede mig om min Faders Hals og grædende bønfaldt ham om at lade os blive endnu en lille Tid i Landsbyen. Min Fader skjændte, og Moder græd. Hun forklarede mig, at det var nødvendigt, at vi rejste, at vore Forhold krævede det. Den gamle Fyrst P. var død, hans Arvinger havde afsat Fader fra hans Bestilling. Han havde givet nogle Privatfolk i St. Petersborg en Del Penge i Hænde til Omsætning, og han mente, at han kunde faa større Udbytte af dem, naar han personlig var til Stede dér. Alt dette fik jeg senere at vide af min Moder. Vi kom til at bo paa Petersborger Siden*) og blev boende paa samme Sted, indtil Fader døde.

Hvor jeg havde ondt ved at vænne mig til dette nye Liv. Vi kom til Petersborg om Efteraaret. Da vi tog fra Landsbyen, var Dagene lyse, varme og straalende, Høstarbejderne var tilendebragte, i Laderne var Kornet ophobet i store Dynger. Sværme af støjende Fugle flagrede udenfor, alt var saa lyst og fornøjeligt. Men i Byen var der Regn, stinkende Efteraarsdunster, Slud og Søle, og saa dette Mylr af

*) I Modsætning til Vasilij Ostroff, den Del af Byen, der ligger paa den højre Bred af Neva.

nye, ubekjendte Ansigter, uvenlige, uhøflige, vrantne Mennesker. I vores nye Lejlighed var der et frygteligt Postyr. Folkene løb ud og ind, og alle havde de travlt med at gjøre i Orden. Fader var aldrig hjemme, og Moder havde ikke et Minut tilovers — ingen tænkte paa mig. Det var sørgeligt at staa op om Morgenen efter den første Nat i vor nye Bolig. Vinduerne vendte ud til en smudsig Plads. Gaden var altid snavset, der gik kun faa Mennesker forbi, og de saa' allesammen ud, som om de frøs, de var saa tæt indpakkede.

Hele Dage igjennem var der ikke andet end Bedrøvelse og Kjedsommelighed i mit Hjem. Bekjendte havde vi saa godt som ingen af. Med Anna Theodorovna stod Fader paa Krigsfod, han skyldte hende Penge, tror jeg. Der kom ofte Folk til ham i Forretningsanliggender, og de var sædvanligvis meget højrøstede, raabte og skreg. Efter ethvert saadant Besøg var Fader overordentlig gnaven og pirrelig. I hele Timer kunde han gaa fra den ene Ende af Stuen til den anden med et bistert Ansigt og uden at sige et Ord. Saa turde Moder ikke tale til ham, men tav ganske stille. Jeg sad sammenkrøben i en Krog med en Bog i Haanden saa stille som en Mus og turde ikke røre mig.

Faa Maaneder efter vor Ankomst til St. Petersborg blev jeg sat i et Pensionat. I Be-

gyndelsen var det skrækkeligt at være blandt de fremmede Mennesker. Alle forekom mig saa frastødende og ubehagelige. Lærerinderne skjændte bestandig, Pigebørnene gjorde Nar ad mig, og selv var jeg menneskesky. Alt, hvad vi tog os for, skete til bestemte Tider, vi havde fælles Maaltider. Lærerne var rædsomt kjedelige — det trykkede og pinte mig altsammen. Jeg kunde ikke sove, men græd hele Natten, den lange, kolde, kjedelige Nat. Om Aftenen lærte vi vores Lektier. Jeg sad og hang over mine Sætninger og Gloser og turde ikke kny, men mine Tanker fløj til mit Hjem, til Fader og Moder, til min gamle Barnepige og hendes Historier — — og mit Hjærte snøredes sammen derved. Selv paa den ubetydeligste Ting der hjemme tænkte jeg med Henrykkelse — tænkte og tænkte: hvor det maatte være yndigt at sidde i vor lille Stue ved Samovaren sammen med mine egne! hvor lunt der maatte være og hyggeligt — al Ting saa bekjendt. Og saa at storme ind og falde Moder om Halsen og trykke hende fast, rigtig fast! — — alt det tænkte jeg paa og græd stille af Sorg, saa mit Hjærte var nær ved at briste, og Gloserne kunde jeg slet ikke faa ind i Hovedet. Lektierne til den næste Dag fik jeg ikke lært, men hele Natten læste jeg over paa dem i mine Drømme og sloges baade med Læreren, Forstanderinden og Eleverne. Men

Dagen efter kunde jeg ikke et Muk. Saa maatte jeg knæle til Straf og spise i Enrum. Jeg tabte rent Modet og var saa kjed af det hele.

I Begyndelsen gjorde de andre Pigebørn Nar ad mig, drillede mig og forstyrrede mig, naar jeg „var oppe“ i mine Lektier. De kneb mig, naar vi i Række og Geled gik til Maaltiderne og sladrede om mig til Lærerinderne, skjønt jeg ingen Ting havde gjort. Men hvilken Lyksalighed var det saa ikke, naar min gamle Pige kom og hentede mig hver Lørdag Aften. Saa omfavnede jeg det gamle Menneske i overstrømmende Glæde. Hun klædte mig paa og pakkede mig ind. Paa Hjemvejen kunde hun ikke holde Skridt med mig, mens jeg snakkede og fortalte i ét væk. Glædestraalende kom jeg hjem og styrtede mig i Armene paa mine Forældre som efter en tiaarig Fraværelse. Jeg hilste paa alt, skoggerlo, sprang og dansede omkring. Med Fader førte jeg alvorlige Samtaler om min Undervisning, om mine Lærere, om det franske Sprog, og Lemondes Grammatik, og vi var alle fornøjede og glade. Jeg tænker endnu med Fryd tilbage paa disse Timer. Jeg anstrængte mig af alle Kræfter for at lære noget og gjøre min Fader tilpas. Jeg kunde godt mærke, at han bragte store Ofre for min Skyld og selv maatte paalægge sig Savn. Han

blev bestandig mere gnaven og pirrelig, hans Sind blev mørkere og mørkere. Hans Forhold forværredes, og han kom dybere og dybere i Gjæld. Moder turde hverken græde eller beklage sig for ikke at irritere Fader. Saa blev han syg, Stakkel, og blev saa mager, at vi maatte frygte det værste. Naar jeg kom hjem fra Pensionatet, saa' jeg kun bedrøvede Ansigter. Moder græd i Stilhed, og Fader var gnaven. Jeg hørte ikke andet end Klager og Bebrejdelser. Fader sagde, at jeg ikke var ham til nogen som helst Glæde eller Trøst, at han for min Skyld gav Afkald paa det nødvendigste, at jeg for Exempel endnu ikke en Gang kunde tale Fransk. Kort sagt, han gav Moder og mig Skyld for al vores Ulykke, alle vores Gjenvordigheder. Gud maa vide, hvor han kunde have Hjærte til at pine den stakkels Moder! Det kunde skære én i Sjælen, naar man saa' paa hende. Hendes Kinder var indfaldne, hendes Øjne laa dybt i deres Huler, en hektisk Rødme brændte i hendes Kinder. For det meste lod Fader dog sit onde Lune gaa ud over mig. Han begyndte altid at skjænde uden mindste Anledning og endte, Gud véd, hvor. Tit havde jeg ingen Anelse om, hvad han egentlig mente. Hvad kunde han dog ikke finde paa at bebrejde mig! Snart var det det franske Sprog, snart var jeg en dum Tøs, saa

var Institutbestyrerinden en daarlig og upaalidelig Person, der ikke tog sig af min Opdragelse, saa skjændte han paa mig, fordi han ikke havde nogen Ansættelse, eller han paastod, at Lemondes Grammatik ikke duede, og at Sapolskis var meget bedre, at der var ødet mange Penge paa mig uden Nytte, at jeg hverken havde Følelse eller Hjærte, med ét Ord, jeg Stakkel var Skyld i alt, maatte undgjælde for alt, mens jeg dog af alle Kræfter læste paa mine Gloser og Sætninger. Det var ikke, fordi Fader i Grunden ikke holdt af mig, men han forstod hverken mig eller Moder. Det laa nu en Gang i hans Karakter.

Bekymringer, Ærgrelser, Gjenvordigheder oprev min stakkels Fader fuldstændig. Hans Forhold forværredes stadig. Tit var han nær ved at fortvivle. Han blev ligegyldig for sit Helbred, forkølede sig en Gang og blev syg. Han laa ikke længe og døde saa pludselig, saa uventet, at vi i nogle Dage var aldeles bedøvede af det Slag, der havde ramt os. Moder faldt hen i en Slags bevidstløs Tilstand, og jeg frygtede endog for hendes Forstand. Saa snart Fader havde lukket sine Øjne, kom Kreditorerne som op af Jorden og strømmede til i Hobetal. Vi maatte give dem alt, hvad vi ejede og havde. Vores lille Hus paa Petersborger Siden, som Fader havde kjøbt et halvt Aarstid, efter

at vi var flyttede til Byen, blev solgt. Jeg véd ikke, hvordan det gik med det øvrige, men saa meget er vist, at vi hverken havde Seng eller Tilflugtssted eller noget at leve af. Moder led af en tærende Sygdom, vi kunde ikke selv sørge for Livets Ophold, hvad skulde der blive af os? Vi saa' den visse Undergang i Møde. Jeg var den Gang kun fjorten Aar gammel. Saa kom Anna Theodorovna til os. Hun fortalte, at hun var i Familie med os, og at hun havde en Ejendom. Moder sagde ogsaa, at hun var i Slægt med os, om end kun langt ude. Saa længe Fader levede, havde hun aldrig været hos os. Hun kom med Taarer i Øjnene, sagde, at hun følte levende Deltagelse for os, at hun beklagede vort Tab og vor ulykkelige Stilling og føjede til, at det var Faders egen Skyld, at han havde levet over Evne og havde indladt sig paa altfor mange forskjellige Ting og stolet for meget paa sine Kræfter. Hun udtalte Ønsket om at træde i nærmere Forbindelse med os og mente, at vi skulde glemme alle gjensidige Stridigheder. Naar saa Moder sagde, at hun aldrig havde næret noget Uvenskab imod hende, græd hun og trak Moder med i Kirkerne og lod læse Sjælemesser for Duen (dermed mente hun min Fader) og holdt højtidelig Forsoningsfest med Moder.

Efter lange Omsvøb og Indvendinger, og efter at hun med levende Farver havde skildret, hvor kummerlig og forladt, hvor hjælpeløs og haabløs vor Stilling var, tilbød hun os at blive optagne, som hun selv udtrykte det, i hendes Hjem.

Moder takkede hende, men kunde længe ikke beslutte sig til det. Men da der ikke viste sig nogen anden Udvej, og vi tilsidst ikke havde andet at ty til, sagde Moder til Anna Theodorovna, at hun modtog hendes Tilbud med Taknemmelighed. Som om det var i Gaar, husker jeg den Morgen, da vi flyttede fra Petersborger Siden over til Vasilij Ostroff. Det var en tør, klar og kold Efteraarsmorgen. Moder græd. Jeg var skrækkelig bedrøvet, mit Bryst var sammenpresset af Sorg, og min Sjæl nagedes af en forfærdelig, ubeskrivelig Angst. Det var en frygtelig Tid.

II.

Indtil Moder og jeg havde levet os ind i de nye Forhold, følte vi os meget fremmede og trykkede hos Anna Theodorovna. Hun

boede i den sjette Linje*). Der var i alt fem rummelige Værelser i Huset. Hun beboede selv de tre sammen med Sascha, hvem hun havde taget til sig som ganske lille Pige, da hun mistede sine Forældre. Moder og jeg havde et af de andre Værelser, og i det femte, som stødte op til vores, boede en fattig Student ved Navn Pokrovski. Anna Theodorovna levede godt, bedre end man skulde tro. Men baade over hendes Forhold, og over hvad hun tog sig til, var der noget hemmelighedsfuldt.

Hun havde altid travlt, var altid paa Farten. Hun gik eller kjørte ud flere Gange om Dagen. Men hvad hun bestilte, hvori hendes Forretninger bestod, eller hvorfor hun havde saa meget at tage vare, kunde jeg aldrig blive klog paa. Hun havde en meget stor og forskjelligartet Bekjendtskabskreds. Bestandig kom der Gjæster til hende. Gud maa vide, hvad det egentlig var for Folk, og hvad de vilde. De kom altid til bestemte Tider. Hver Gang Moder hørte Klokken ringe, lod hun mig gaa ind i vores Værelse. Anna Theodorovna var gruelig vred paa Moder derfor og sagde stadig, at vi var altfor stolte, at der var ingen

*) Gaderne i Vasilij Ostroff løber parallelt med hverandre og har ingen særlige Navne, men hedder Linjer, der betegnes med Nummere efter Rækkefølge.

Grund til at være det, og at vi ikke havde noget at være stolte af. Den Gang forstod jeg ikke disse Bebrejdelser, men jeg havde dog en Fornemmelse af eller gættede mig til, hvorfor Moder saa vanskelig havde kunnet beslutte sig til at tage i Huset hos Anna Theodorovna! Hun var en slet Kvinde, denne Anna Theodorovna. Hun pinte os uophørlig. Endnu den Dag i Dag er det mig en Gaade, hvorfor hun egentlig vilde have os hos sig. I Begyndelsen var hun ret venlig imod os, men hendes sande Karakter kom snart for Dagen, da hun saa, at vi var aldeles hjælpeløse og ikke havde nogen anden Udvej. Imod mig vedblev hun dog at være venlig — paa en plump, katteagtig Maade, og jeg taalte det en Tid ene og alene af Hensyn til Moder.

Hvert Øjeblik gjorde hun os Bebrejdelser og opregnede sine Velgjerninger for os fra Morgen til Aften. For fremmede præsenterede hun os som fattige Slægtninge, en stakkels Enke og hendes Datter, som hun af Barmhjærtighed og i den kristelige Kjærligheds Navn havde optaget i sit Hus. Ved Bordet talte hun hver Bid Mad, vi tog, og naar vi ikke spiste, begyndte hun strax at regne op: vi var nok kræsne, vilde ikke tage tiltakke, vi havde maaske selv noget bedre. Bestandig skjældte hun paa min afdøde Fader. Han vilde leve

bedre end andre, sagde hun, men det havde taget en daarlig Ende med ham, han havde bragt sin Kone og Datter til Bettelstaven, og havde de ikke fundet en barmhjærtig Slægtning, en kjærlig, kristelig Sjæl, var de maaske omkomne af Sult midt paa Gaden. Ja, som hun snakkede!

Det var ikke alene ydmygende, men ligefrem modbydeligt at høre paa. Moder græd næsten bestandig, hendes Helbredstilstand blev værre Dag for Dag, hun tæredes synlig hen. Men vi arbejdede alligevel fra om Morgenen til langt ud paa Aftenen. Vi syede for Folk, hvad Anna Theodorovna slet ikke kunde lide. Hun plejede at sige, at hun ikke vilde have et Modemagasin i sit Hus. Vi behøvede ikke at give noget ud til Klæder, men vi vilde skaffe os nogle Penge til uforudsete Udgifter, for at have dem ved Haanden i Nødstilfælde. Derfor sparede vi sammen og haabede, at vi med Tiden kunde flytte et andet Sted hen. Men Moder kunde ikke taale dette Arbejde, og hun blev svagere Dag for Dag. Sygdommen gnavede som en Orm paa hendes Liv og bragte hende hver Dag nærmere til Graven. Jeg saa' og følte det alt sammen og led frygtelig. Det skete jo lige for mine Øjne.

Saadan gik Dagene, den ene lige som den anden. Vi levede stille, som om vi slet ikke

boede i en By. Anna Theodorovna blev lidt efter lidt mere medgjørlig, alt eftersom hun følte sit Herredømme over os voxe. Ingen af os tænkte for Resten paa at sætte os op imod hende i mindste Maade. Vort Værelse var ved en Gang skilt fra hendes Lejlighed og stødte, som jeg allerede har sagt, op til den Stue, i hvilken Pokrovski boede. Han underviste Sascha i Fransk og Tysk, Historie og Geografi, „i alle Videnskaber", som Anna Theodorovna udtrykte sig, og fik derfor Kost og Logis frit. Sascha var en ret begavet Pige, men lidt kaad og overgiven. Hun var den Gang tretten Aar. Anna Theodorovna gav Moder at forstaa, at det ikke vilde være af Vejen, om jeg tog Del i Undervisningen, da der kunde være Ting, jeg ikke havde lært i Pensionatet. Moder gav med Glæde sit Samtykke, og i et helt Aar blev jeg undervist af Pokrovski sammen med Sascha.

Pokrovski var en meget fattig, ung Mand. Hans svage Helbred tillod ham ikke til Stadighed at høre Forelæsninger, og han var derfor ikke egentlig Student, skjønt vi kaldte ham saaledes. Han levede tarvelig, stille og ensomt. Vi hørte ham næsten aldrig røre sig i sit Værelse. Han havde et højst besynderligt Ydre. Hans Gang var klodset. Han hilste paa en saa kejtet Maade og talte saa løjerlig, at jeg i Begyndelsen ikke kunde se paa ham uden at

bryde ud i Latter. Sascha gjorde altid Nar ad ham, især i Timerne. Han havde et meget pirreligt Sind, ærgrede sig over al Ting og blev rent ude af sig selv over enhver Bagatel. Han skreg op, skjældte og smeldte og foer endogsaa undertiden ud af Stuen, før end Timen var endt. Hele Dagen igjennem sad han i sit Værelse og hængte over sine Bøger. Dem havde han mange af, og det var lutter sjældne, kostbare Bøger. Han havde tidligere været Lærer et Sted og havde altid kjøbt sig Bøger, saasnart han tjente nogle Penge.

Med Tiden lærte jeg ham bedre og nøjere at kjende. Han var det bedste, mest retskafne Menneske, langt bedre end nogen anden, jeg havde truffet paa. Moder satte megen Pris paa ham, og senere blev han ogsaa min bedste Ven — naturligvis næst efter Moder.

Skjønt jeg var en stor Pige, gjorde jeg i Begyndelsen de samme Narrestreger som Sascha. Hele Timer igjennem gjorde vi Grimacer for at drille ham og bringe ham ud af Fatning. Han var saa grinagtig, naar han blev vred, og vi morede os kostelig derover. Jeg skammer mig endnu, naar jeg tænker paa det. En Gang drillede vi ham saadan, at han var lige ved at græde. Jeg hørte ham tydelig mumle mellem Tænderne: „hvor de Børn er onde!“

Det foer igjennem mig. Jeg skammede mig, jeg blev vred paa mig selv, og det gjorde mig ondt for ham. Jeg kan huske, at jeg blev rød helt op over Ørerne, og jeg var lige ved at bede ham ikke være vred paa os og tilgive os vore dumme Optøjer. Men saa afbrød han Timen, lukkede Bogen og gik ind i sit Værelse. Hele Dagen pintes jeg af Anger. Det var mig en uudholdelig Tanke, at vi Børn ved vores Hjærteløshed havde bragt ham Taarer i Øjnene. Vi havde jo ligefrem lagt an paa at faa ham til at græde, havde søgt at friste hans Taalmodighed til det yderste og haardnakket tvunget ham til at erindre sin ulykkelige, elendige, grusomme Skæbne. Jeg kunde ikke sove om Natten af Ærgrelse, af Bedrøvelse, af Anger. Man siger, at Anger letter Sindet, men det er ikke sandt, tværtimod. Forunderligt nok blandede der sig ogsaa en vis Egenkjærlighed i min Sorg. Jeg syntes ikke om, at han betragtede mig som et Barn. Jeg var femten Aar gammel.

Fra den Tid anstrængte jeg min Hjærne med at udkaste tusende Planer, hvorved jeg med ét Slag kunde faa Pokrovski til at forandre sin Mening om mig. Men jeg var lidt bly og frygtsom af mig. Som Sagerne stod, kunde jeg ikke fatte nogen Beslutning, og jeg indskrænkede mig til at fordybe mig i Fantasier

— latterlige Fantasier. Men jeg hørte op med at gjøre Optøjer sammen med Sascha i hans Timer. Han var ikke længere vred paa os, men det var ikke nok for min Egenkjærlighed.

Jeg kommer nu til at omtale den snurrigste Patron og det mest beklagelsesværdige Menneske, jeg nogen Sinde er truffen paa. Hidindtil havde jeg næsten slet ikke lagt Mærke til ham, men nu fik med ét alt, hvad der vedrørte Pokrovski, Interesse for mig.

Der kom undertiden i Huset hos os en lille, gammel, graahaaret Mand i smudsige, daarlige Klæder. Han havde et saa kejtet, ubehjælpsomt og løjerligt Væsen, at man ikke kan tænke sig noget mere besynderligt. Naar man saa' ham første Gang, skulde man tro, at han skammede sig over et eller andet eller generede sig for noget, saa underlig krøb han sammen, fortrak Ansigtet og gjorde de løjerligste Fagter og Gebærder. Man skulde næsten tro, at han ikke var rigtig klog. Naar han kom, blev han staaende i Forstuen ved Glasdøren og vovede ikke at gaa indenfor. Naar saa en eller anden af os — enten det var mig eller Sascha eller en af Tjenestefolkene, som han kjendte, gik forbi, vinkede han strax ad os og gjorde forskjellige Tegn med Haanden — først naar man saa nikkede med Hovedet og vinkede ad ham, det vedtagne Tegn paa, at der ingen fremmede

var, og at han kunde komme nærmere, om han vilde — aabnede den gamle Fyr Døren, smilede fornøjet, gned Hænderne af Glæde og gik paa Tæerne lige op til Pokrovskis Værelse. Det var hans Fader.

Senere hen lærte jeg den gamle Mands Historie at kjende. Han havde en lille Ansættelse et eller andet Sted. Men da han ikke havde ringeste Anlæg til noget, kunde han kun udføre det aller simpleste og letteste Arbejde. Da hans første Kone, der var Student Pokrovskis Moder, døde, besluttede han at gifte sig igjen og tog saa en Borgermands Enke til Ægte. Men hun satte Huset paa den anden Ende og bidrog intet til deres fælles Underhold, men ødte alt paa sig selv. Student Pokrovski var den Gang kun ti Aar gammel. Hans Stedmoder hadede ham, men Skæbnen var den lille gunstig. En Godsejer ved Navn Bykof, som kjendte Pokrovski og tidligere havde hjulpet ham, tog Drengen under sin Beskyttelse og satte ham i en Skole. Han følte Interesse for ham, fordi han havde kjendt hans afdøde Moder. Hun havde allerede som ung Pige modtaget mange Velgjerninger af Anna Theodorovna, som ogsaa havde faaet hende gift med Pokrovski. Hr. Bykof, Anna Theodorovnas bekjendt og fortrolige Ven, havde højmodig skjænket Bruden fem tusende Rubel i Medgift. Hvor disse Penge var

blevne af, véd jeg ikke. Alt dette fortalte Anna Theodorovna mig. Student Pokrovski holdt ikke af at tale om sine Familieforhold. Hans Moder skal have været overordentlig smuk, og det forekommer mig besynderlig, at hun vilde indgaa et saa uheldigt Ægteskab med denne ringe Fyr. Hun døde ganske ung, fire Aar efter sit Bryllup.

Fra Skolen gik den unge Pokrovski over i et Gymnasium og senere til Universitetet. Hr. Bykof kom ofte til St. Petersborg og tog sig bestandig af ham. Men paa Grund af sit daarlige Helbred kunde Pokrovski ikke fortsætte sine Studeringer. Hr. Bykof indførte ham hos Anna Theodorovna og anbefalede ham til hende. Paa den Maade kom saa Pokrovski i Huset hos hende og forpligtede sig til Gjengjæld til at undervise Sascha i alt, hvad der ansaas fornødent.

Den gamle Pokrovski forfaldt aldeles af Sorg over Konens Opførsel imod ham. Han var næsten altid drukken. Hans Kone pryglede ham og jog ham ud i Køkkenet. Tilsidst bragte hun det saa vidt med ham, at han vænnede sig til Pryglene og den slette Behandling uden en Gang at beklage sig. Han var egentlig slet ikke gammel, men paa Grund af sine daarlige Vaner havde han næsten helt mistet Brugen af sine Aandsevner. Det eneste Tegn paa, at han endnu besad nogle gode, menneskelige Følelser, var hans grænseløse Kjærlighed til Sønnen.

Han skal have lignet sin Moder som to Draaber Vand hinanden. Muligvis holdt Erindringen om hans første, elskværdige Hustru denne uendelige Kjærlighedsfølelse i Live i den elendige, ødelagte gamle Mands Hjærte. Han kunde ikke tale om noget andet end om Sønnen, og han besøgte ham regelmæssig to Gange om Ugen. Tiere turde han ikke komme, fordi den unge Pokrovski ikke kunde lide disse Besøg. Af alle hans Fejl var denne Ringeagt for Faderen sikkert den værste og største. For Resten var den gamle Mand noget af det utaaleligste, som tænkes kunde. Han var forfærdelig nysgjerrig og plagede Sønnen med sine enfoldige og intetsigende Spørgsmaal og Bemærkninger og hindrede ham i at arbejde. Det hændte ogsaa, at han kom og besøgte ham i beskjænket Tilstand. Men Sønnen vænnede ham dog lidt efter lidt af med hans Nysgjerrighed og Snakkesalighed. Den gamle betragtede ham tilsidst som et Orakel og turde ikke lukke Munden op uden Tilladelse.

Den stakkels, gamle Fyr havde ingen Aarsag til at glæde sig ved disse Besøg hos sin Petinka (saadan kaldte han Sønnen). Naar han kom, saa' han næsten altid ængstelig og bekymret ud, rimeligvis fordi han ikke vidste, hvordan Sønnen vilde modtage ham. Han betænkte sig i Reglen længe paa at gaa indenfor. Naar han

saa tilfældigvis traf mig, kunde han blive ved at spørge mig ud tyve Minutter i Træk, om hvordan Petinka havde det, i hvad Humør han var, om han tog sig noget vigtigt for, hvad han da bestilte, om han skrev, eller om han maaske sad og tænkte over et eller andet. Naar jeg saa havde beroliget og opmuntret ham tilstrækkelig, besluttede han sig endelig til at gaa ind. Saa aabnede han Døren ganske, ganske sagte og forsigtig, stak først blot Hovedet indenfor. Naar han da saa', at Sønnen ikke blev vred, men nikkede til ham, listede han sig sagte ind i Stuen, tog sin Kappe og sin bulede og hullede Hat af, hængte Tøjet op paa en Krog uden at gjøre mindste Støj og satte sig forsigtig paa en Stol. Hele Tiden vendte han ikke Øjnene fra Sønnen, men fulgte enhver af hans Bevægelser for at gætte sig til, i hvad Slags Humør Petinka var. Naar han saa mærkede, at Sønnen ikke var godt oplagt, stod han strax op og sagde: „det er mig, Petinka, jeg vilde bare være her et Minut. Jeg har været langt omkring og kom her forbi paa Vejen. Saa kigede jeg herind for at hvile mig lidt.“ Derpaa tog han lydløst og ydmyg atter Hat og Kappe paa, aabnede sagte Døren og listede af, i det han tvang sig til at smile for at undertrykke den Sorg, han følte, og skjule den for Sønnen.

Men naar den gamle blev vel modtagen,

var han ude af sig selv af Glæde. Henrykkelsen stod at læse i hans Ansigtstræk, hans Fagter, hans Bevægelser. Naar Sønnen talte til ham, rejste den gamle Mand sig altid lidt fra Stolen og svarede med sagte Stemme, underdanig, næsten med Ærefrygt og anstrængte sig for at bruge de mest velvalgte Udtryk — som tog sig meget pudsige ud. Han havde vanskelig ved at faa Ordene frem, i ét væk fortalte han sig og var i stor Forlegenhed med, hvor han skulde gjøre af sine Hænder og sit hele Legeme. Han vedblev længe efter at gjentage sit Svar for sig selv, som om han vilde rette paa det, han havde sagt. Men naar den gamle en Gang slumpede til at give et godt Svar, saa knejste han, trak ned i Vesten, pillede ved sit Halstørklæde, sin Frakke, og hans Ansigt antog en værdig Mine. Undertiden blev han saa kry og var saa stor paa det, at han langsomt rejste sig fra Stolen, gik hen til en af Bogreolerne, tog en Bog frem paa Maa og Faa og begyndte at læse i den. Men han gjorde det altsammen med et Udtryk af paataget Koldblodighed og Ligegyldighed, som om det var noget, han var vant til at foretage sig, og som om ikke Sønnens Venlighed imod ham var en stor Sjældenhed. Men en Gang blev jeg Vidne til, hvor forskrækket han blev, da Pokrovski forbød ham at røre ved hans Bøger. Han gik rent fra Koncepterne, lagde Bogen i en

Fart oven paa Bogreolen, vilde saa rette Fejltagelsen og satte Bogen ind mellem de andre med Snittet ud ad. Saa smilte han, blev rød og vidste ikke, hvordan han skulde gjøre denne nye Forseelse god igjen. Pokrovski brugte en egen Fremgangsmaade for at vænne den gamle af med at drikke. Naar Faderen tre Gange i Træk var kommen i ædru Tilstand til ham, gav han ham næste Gang ved Afskeden fem og tyve eller halvtredsindstyve Kopek. Undertiden kjøbte han ogsaa Støvler til ham, en Vest eller et Halstørklæde. Saa kroede den gamle Fyr sig saa stolt som en Hane. En Gang imellem kom han ogsaa ind til os. Saa forærede han Sascha og mig Peberkager eller Æbler og snakkede med os om Petinka. Han bad os læse flittig med ham og høre godt efter og sagde, at Petinka var en god Søn, en mønsterværdig Søn og oven i Kjøbet en lærd Søn. Og mens han talte, plirede han med det venstre Øje og skar saa grinagtige Ansigter, at vi ikke kunde bare os for at le højt. Moder holdt meget af ham, men den gamle kunde ikke lide Anna Theodorovna, skjønt han var krybende og ydmyg i sit Væsen mod hende.

Med vor Undervisning hos Pokrovski tog det en brat Ende. Han betragtede mig endnu bestandig som et Barn og behandlede mig paa samme Maade som Sascha. Det ærgrede mig

i høj Grad, og jeg anstrængte mig af alle Kræfter for at bringe min tidligere Opførsel imod ham i Forglemmelse. Men han lagde ikke Mærke til det. Det forbitrede mig mere og mere. Jeg talte næsten slet ikke med Pokrovski udenfor Timerne, ja, jeg kunde ikke en Gang tale med ham. Jeg blev rød i Hovedet, vidste ikke, hvad jeg skulde finde paa at sige og græd bagefter i en Krog af Ærgrelse over mig selv. Jeg véd ikke, hvad det skulde være blevet til, hvis ikke et Tilfælde havde bragt os nærmere til hinanden.

En Aften, da Moder sad inde hos Anna Theodorovna, sneg jeg mig ind i Pokrovskis Værelse. Jeg vidste, at han ikke var hjemme, og jeg kan endnu ikke begribe, hvordan jeg kom paa den Tanke at gaa derind. Hidindtil havde jeg ikke en eneste Gang været inde hos ham, skjønt vi i over Aar og Dag havde boet Dør om Dør med hinanden. Mit Hjærte bankede saa stærkt, som om det skulde sprænge Brystet. Jeg saa' mig om med sælsom Nysgjerrighed. Pokrovskis Værelse var meget fattig udstyret, og der var ikke videre ordentligt. Langs Væggene hang fem store Boghylder. Paa Bordet og Stolene flød Papirer og Bøger. Underlige Tanker foer mig om i Hovedet, og jeg blev betagen af en ubehagelig Fornemmelse af Misfornøjelse. Det forekom mig, at mit Venskab, mit Hjærte

ikke kunde være noget for ham. Han var lærd, og jeg uvidende. Jeg kunde intet, havde intet lært. Med Misundelse saa' jeg paa de lange Hylder, der bugnede af Bøger. Jeg blev greben af Mismod, af Utilfredshed, ja af et Slags Raseri. Jeg fik en uimodstaaelig Lyst til at gjennemlæse alle hans Bøger fra den første til den sidste. Formodentlig troede jeg, at jeg ved at lære alt at kjende, hvad han vidste, blev mere værdig til hans Venskab. Jeg sprang hen til den første Reol og uden at tænke mig om eller besinde mig paa, hvad jeg gjorde, greb jeg det første det bedste tilstøvede, gamle Bind. Rødmende og blegnende, rystende af Sindsbevægelse og Angst stak jeg den stjaalne Bog til mig for at læse den igjennem om Natten ved Natlampen, saa snart Moder var falden i Søvn.

Men hvor blev jeg ikke ærgerlig, da jeg efter at være kommen tilbage til vores Værelse, hastig lukkede Bogen op og opdagede, at det var en gammel, ganske skimlet og ormstukken, latinsk Grammatik. Jeg løb hurtig tilbage for at sætte den ind i Reolen igjen. Men i det samme hørte jeg Støj i Korridoren som af Skridt, der nærmede sig. Jeg skyndte mig alt, hvad jeg kunde. Men den utaalelige Bog havde, da jeg tog den, været saa fast presset ind i Rækken mellem de andre, at de nu havde

fyldt Rummet ud og ikke længere levnede Plads for deres tidligere Kammerat. Jeg havde ikke Kræfter nok til at faa Bogen ind, men alligevel blev jeg ved af al Magt at gjøre Forsøget om. Det rustne Søm, hvormed Boghylden var fastgjort til Væggen, syntes at have ventet paa dette Øjeblik for at knække over. Det brast, og Hylden styrtede ned og Bøgerne hoppede bumpende hen ad Gulvet. Døren blev aabnet, og Pokrovski traadte ind i Stuen.

Jeg maa bemærke, at han ikke kunde udstaa, at nogen rørte ved hans Sager. Ve den, der kom hans Bøger for nær. Man kan derfor tænke sig min Forfærdelse, da jeg saa' disse Bøger, i stort og smaat Format, af den forskjelligste Tykkelse og Størrelse styrte ned fra Hylderne, hoppe omkring, forsvinde under Bordet, under Stolene, sprede sig om i hele Værelset. Jeg vilde havde løbet min Vej, men det var for silde. I mine Tanker var det ude med mig. Jeg var fortabt, tilintetgjort. Jeg havde gjort Optøjer, baaret mig ad som et ti Aars Pigebarn, jeg dumme Tøs, jeg store Nar!

Pokrovski blev rasende. „Naa, det manglede blot," raabte han, „skammer De Dem ikke ved at gjøre saadanne Narrestreger. Naar vil De dog høre op med at bære Dem saadan ad." Saa gav han sig til at samle Bøgerne op. Jeg skyndte mig at hjælpe ham. „Det

kan være det samme; det behøves ikke," raabte han, „De havde gjort bedre i ikke at komme her ind, hvor man slet ikke har haft Bud efter Dem." Men saa tilføjede han, lidt formildet ved min ydmyge Holdning, noget blidere og i den belærende Tone, han brugte ved Undervisningen: „Naar vil De dog blive lidt mere sat og fornuftig? Se paa Dem selv, De er sandelig ikke nogen lille Pige længere. De er jo femten Aar gammel."

Formodentlig for at overbevise sig om, at jeg virkelig ikke var et lille Pigebarn længere, saa' han paa mig og blev rød lige til Øjnene. Jeg forstod ham ikke. Jeg blev staaende foran ham og stirrede helt befippet paa ham. Han rejste sig, gik med et forbløffet Udtryk i Ansigtet hen til mig, blev endnu mere forvirret, sagde nogle Ord, formodentlig en Undskyldning, fordi han først nu havde lagt Mærke til, at jeg ikke var noget Barn mere. Men tilsidst fattede jeg det. Jeg kan ikke erindre, hvad der foregik i mig, jeg blev helt forvirret og betuttet, rødmede endnu stærkere end Pokrovski, holdt Hænderne for Ansigtet og løb ud af Værelset.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gribe til, og hvor jeg vilde skjule mig, saaledes skammede jeg mig. Alene det, at han havde truffet mig paa sit Værelse! I tre hele Dage turde jeg ikke se paa ham.

Jeg var lige ved at græde, naar han var til Stede. De besynderligste, mest brogede Tanker foer mig gjennem Hovedet. Jeg følte mig nu og da fristet til at gaa ind til ham, at aabne mit Hjærte for ham, at tilstaa ham alt, aabent fortælle ham alt og overbevise ham om, at jeg ikke havde baaret mig ad som en dum Tøs, men havde handlet i en god Hensigt.

Jeg var tilsidst fast bestemt paa at udføre denne Plan, men heldigvis svigtede Modet mig. Tænk, om jeg havde gjort det. Jeg skammer mig endnu, naar jeg tænker paa det.

Nogle Dage efter blev Moder pludselig farlig syg. I to Dage havde hun ikke kunnet forlade Sengen. Den tredje Nat fik hun Feber. Jeg fik næsten ikke Søvn i Øjnene. Jeg vaagede hos Moder, sad ved hendes Seng, læskede hendes Tørst og gav hende Medicin til de bestemte Tider. Da jeg havde vaaget to Nætter, var jeg fuldstændig udmattet. Nu og da overvældede Søvnen mig, og det sortnede for mine Øjne. Mit Hoved sank ned paa Brystet, og hvert Minut var jeg nær ved at falde om af Træthed. Men Moders svage Stønnen vakte mig igjen, jeg foer op og blev vaagen for nogle Øjeblikke, indtil Søvnen atter fik Bugt med mig. Men saa hændte det — jeg kan for Resten kun utydelig huske det — at et sælsomt Drømmebillede, et uhyggeligt Syn viste

sig for min forstyrrede Fantasi i det pinefulde Øjeblik, hvor Søvnen kæmpede med den vaagne Tilstand. Jeg foer forfærdet op. I Værelset var der mørkt. Natlampen var gaaet ud, men Striber af Lys syntes at flyve gjennem Værelset, snart flimrede de paa Væggene, snart slukkedes de helt. Jeg blev som lamslaaet, noget skrækkeligt syntes at foregaa, Forfærdelse greb mig, min Fantasi foregjøglede mig et gruopvækkende Syn, Rædsel sammensnørede mit Hjærte. Jeg sprang op fra Stolen, fyldt af en forfærdelig pinefuld, knugende Angst og skreg højt.

Da gik Døren op, og Pokrovski kom ind i Værelset.

Jeg husker kun, at jeg vaagnede i hans Arme. Han satte mig forsigtig i Lænestolen, gav mig et Glas Vand og overvældede mig med Spørgsmaal. „De er syg," sagde han, i det han tog min Haand, „De er meget syg, De har Feber. De ødelægger Dem selv, De skaaner ikke Deres Helbred. De maa berolige Dem, lægge Dem til at sove. Jeg skal vække Dem om et Par Timer. De maa hvile Dem lidt. Læg Dem dog, læg Dem!" gjentog han og vilde ikke høre paa mine Indvendinger. Jeg var altfor udmattet til at gjøre Modstand. Mine Øjne lukkede sig. Jeg sank tilbage i Stolen med den Beslutning kun at sove en halv Times-

tid. Men jeg sov lige til den næste Morgen. Prokrovski vækkede mig først, da det var paa Tide at give Moder Medicin.

Da jeg havde hvilet mig lidt den næste Dag, satte jeg mig atter til rette i Stolen ved min Moders Seng og var fast bestemt paa ikke at falde i Søvn denne Gang. Men da Klokken var elleve, bankede Prokrovski paa Døren. Jeg lukkede op. „Det maa være kjedeligt for Dem at sidde her alene," sagde han, „her er en Bog, læs den, saa vil Tiden ikke falde Dem lang." Jeg tog imod den, men jeg husker ikke mere, hvad det var for en Bog. Jeg saa' næsten ikke paa den, skjønt jeg ikke sov hele Natten. En stærk, indre Bevægelse forhindrede mig i at falde i Søvn. Jeg kunde ikke holde ud at sidde stille paa ét Sted. Flere Gange rejste jeg mig fra Stolen og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet. Et sært Velbehag gjennemstrømmede mit hele Væsen. Jeg var saa glad over den Opmærksomhed, Pokrovski viste mig. Jeg var stolt over, at han var urolig og bekymret for min Skyld. Hele Natten var jeg fordybet i Tanker og Drømme. Pokrovski kom ikke mere den Nat, og jeg vidste, at han ikke vilde komme. Men jeg haabede paa den næste Aften.

Da alle i Huset var gaaet til Ro, aabnede Pokrovski sin Dør. Han blev staaende paa

Tærskelen og begyndte at snakke med mig. Jeg kan ikke huske et eneste Ord, af hvad vi talte om. Jeg husker kun, at jeg var forlegen og forvirret og ærgrede mig over, at jeg var det. Med Utaalmodighed ventede jeg paa, at Samtalen skulde have Ende, skjønt jeg af mit inderste Hjærte havde længtes efter at tale med ham og i Forvejen havde udtænkt baade mine Spørgsmaal og Svar. Men fra denne Aften begyndte vort Venskab. Hele Tiden, mens Moder var syg, tilbragte vi hver Nat flere Timer sammen. Lidt efter lidt overvandt jeg min Undselighed, skjønt jeg altid ærgrede mig over mig selv, naar Samtalen var forbi. Men med hemmelig Glæde og stolt Tilfredsstillelse mærkede jeg, at han over mig glemte sine kjedsommelige Bøger. Tilfældigvis faldt Samtalen en Gang i Spøg paa den Aften, da Hylden styrtede ned fra Væggen.

Det var et sælsomt Øjeblik. Jeg var maaske altfor aabenhjærtig og oprigtig. En overstrømmende Følelse, en forunderlig Henrykkelse drev mig til det — og jeg fortalte ham alt — at det var for at lære noget — at jeg intet vidste, at jeg ærgrede mig over, at han ansaa mig for et Barn. — Jeg gjentager det, jeg var i en sælsom Sindstilstand. Jeg blev saa blød om Hjærtet, mine Øjne fyldtes af Taarer, jeg fortav intet, jeg fortalte ham alt: om mit Ven-

skab for ham, om mit Ønske at holde af ham, at leve et inderligt Samliv med ham, at være ham til Trøst, til Opmuntring.

Han saa' paa mig ligesom lidt fremmed, blev forvirret og saa' ganske ulykkelig ud. Jeg blev saa skamfuld og ilde tilmode.

Det forekom mig, at han ikke forstod mig, at han endogsaa gjorde Nar af mig. Jeg begyndte at græde som et Barn, jeg hulkede og tabte helt Herredømmet over mig selv. Jeg var lige ved at besvime. Han greb mine Hænder, kyssede dem, trykkede dem til sit Bryst og søgte at berolige mig. Han var stærkt rørt. Jeg husker ikke, hvad han sagde til mig, men jeg græd og lo og græd igjen, blev rød og kunde ikke faa et Ord frem af Henrykkelse. Men til Trods for min Bevægelse lagde jeg Mærke til, at der vedblev at være noget tvungent og forlegent over Pokrovski. Han var sagtens meget forbavset over at være Vidne til en saadan Henrykkelse, en saadan stormende Glæde, over at være Gjenstand for et saadant pludseligt varmt, glødende, Venskab.

Maaske blev han overrasket denne første Gang, thi senere tabte hans Tilbageholdenhed sig, og han mødte min Hengivenhed med en lige saa stærk og inderlig Tilbøjelighed som den, jeg nærede for ham. Mine venlige Ord, mine smaa Opmærksomheder gjengjældte han

med en Broders, en oprigtig Vens Ømhed og Kjærlighed. Mit Sind var saa varmt, jeg var saa let om Hjærtet. Jeg fordulgte intet for ham og holdt intet hemmeligt. Jeg lod ham se ind i det inderste af min Sjæl, og han blev mig med hver Dag mere hengiven.

Der var intet, vi ikke fik talt om i disse sørgelige og dog saa søde Timer, naar vi sad sammen om Natten i Natlampens svage Skjær ved min syge Moders Seng. Vi talte om alt, hvad der faldt os ind, hvad der strømmede ud af vore Hjærter, hvad vore Sjæle trængte til at udtale — og vi var næsten lykkelige. Ak, det var paa én Gang en sørgelig og en glædelig Tid, og det gjør mig baade ondt og godt at tænke derpaa. Baade de glædelige og de bitre Erindringer har altid noget vemodigt med sig, i det mindste har de det for mig; men denne Vemod gjemmer tillige et vist Behag. Og naar der saa kommer noget, som piner og trykker, ængster og bedrøver Hjærtet, da forfrisker og opliver Erindringerne Sindet, som Dugdraaberne en kølig Aftenstund forfrisker og opliver den af Dagens brændende Hede forsmægtende Blomst.

Moders Helbredstilstand forbedredes, men jeg blev alligevel ved at sidde ved hendes Seng om Natten. Pokrovski gav mig ofte Bøger, og jeg læste i dem, i Begyndelsen for ikke at falde i Søvn, men senere med Opmærksomhed

og tilsidst med Begjærlighed. Der aabnede sig pludselig en ny Verden for mig, jeg aldrig havde kjendt, intet vidst om før. Nye Tanker, nye Indtryk væltede sig som en svulmende Strøm ind over mit Sind. Jo mere Uro, Sindsbevægelse og Hjærneanstrængelse alle disse nye Indtryk forvoldte mig, des kjærere blev de mig, des stærkere gjennemrystede de mig. De trængte med pludselig Voldsomhed ind i min Sjæl og lod den ikke komme til Ro. Et besynderligt Kaos opfyldte hele mit Væsen. Men al denne aandelige Anspændelse forstyrrede dog ikke mit Gemyt. Jeg havde en stærk Hjærne, og det frelste mig.

Da Moder var bleven rask igjen, ophørte vore natlige Sammenkomster og lange Samtaler. Vi kunde kun af og til veksle nogle Ord, som ofte var tomme og lidet betydningsfulde, men jeg lagde alligevel Betydning i dem, gav dem en særegen, underforstaaet Værdi. Mit Liv blev fuldt af Indhold, jeg selv var lykkelig, rolig, stille lykkelig. Saaledes gik nogle Uger.

En Gang kom den gamle Pokrovski hen til os. Han snakkede længe med os og var usædvanlig munter, kjæk paa det og snakkesalig. Han lo, lavede Vittigheder, og tilsidst fandt vi ud af, hvorfor han var saa henrykt. Han fortalte os, at om otte Dage var det Petinkas

Fødselsdag, og at han den Dag ganske sikkert vilde faa Lov at besøge sin Søn. Saa vilde han tage en ny Vest paa, og hans Kone havde lovet ham at kjøbe ham et Par nye Støvler. Kort sagt, den gamle Fyr var aldeles henrykt og plaprede ud med alt, hvad der faldt ham ind.

Hans Fødselsdag? Denne Fødselsdag lod mig hverken have Ro Dag eller Nat. Jeg tog den faste Beslutning at give Pokrovski et Bevis paa mit Venskab, at forære ham noget. Men hvad skulde det være? Langt om længe kom jeg paa den Tanke, at jeg vilde give ham nogle Bøger. Jeg vidste, at han ønskede sig et fuldstændigt Exemplar af Puschkins Værker i den nyeste Udgave, og jeg besluttede at kjøbe det. Jeg havde tredive Rubel af mine egne Penge, som jeg havde fortjent ved Haandarbejde. For disse Penge havde jeg bestemt at kjøbe mig en ny Kjole. Jeg sendte strax vores Kokkepige ud for at spørge, hvad hele Puschkin kostede. Jeg Stakkel! Prisen for alle elleve Bind, naar dertil kom, hvad Indbindingen vilde koste, beløb sig til mindst tresindstyve Rubel.

Hvor skulde jeg faa de Penge fra!

Jeg spekulerede og spekulerede og kunde ikke finde paa Raad. Jeg vilde ikke lade Moder hjælpe mig. Hun havde ganske sikkert gjort det, men saa havde alle i Huset faaet

noget at vide om denne Foræring, og saa havde det taget sig ud som et Erkjendtlighedsbevis mod Pokrovski, en Slags Betaling for den Undervisning, han havde givet mig et helt Aar. Men jeg vilde netop give ham noget alene fra mig selv, og uden at nogen vidste det. For hans Ulejlighed med mig vilde jeg for stedse føle mig ham forpligtet uden anden Gjengjæld end mit Venskab. Endelig kom jeg paa en Idé, der kunde bringe mig ud af min Forlegenhed.

Jeg vidste, at man hos Antikvarerne i Gastinai Dvor*) undertiden kunde faa Bøger at kjøbe til halv Pris, naar man blot forstod at prutte. Bøgerne var ofte kun lidet brugte og næsten nye. Jeg besluttede da snarest mulig at begive mig derhen. Tilfældet kom mig til Hjælp. Der skulde gjøres Indkjøb til næste Dag baade til os og til Anna Theodorovna. Moder var ikke rask, Anna Theodorovna havde meget belejlig et Anfald af Ladhed. Det blev derfor paalagt mig at udrette alle Ærinderne, og jeg gik ud paa Togt sammen med Matrena.

Jeg var saa heldig snart at finde et smukt Exemplar af Puschkin, og jeg begyndte at kjøbslaa.

---

*) En stor Bygning paa Nevski Prospekt, som alene er indrettet til Butikker og Udsalgssteder. O. A.

Først forlangte Manden en højere Pris end i Bogladen, men lidt efter lidt fik jeg ham med stort Besvær og ved at gaa min Vej flere Gange til at slaa af og nedsætte Prisen til fyrretyve Rubel. Hvor det var morsomt saadan at handle! Den skikkelige Matrena forstod slet ikke, hvad der gik af mig, og hvorfor jeg absolut vilde kjøbe saa mange Bøger. Men hvad kunde det hjælpe, at Antikvaren havde slaaet saa meget af. Jeg havde jo kun mine tredive Rubel, og saa langt ned vilde Manden ikke paa nogen Maade gaa. Tilsidst begyndte jeg at bede, og jeg bad saa bønlig. Saa fik jeg ham til at slaa af til to og tredive og en halv Rubel, men saa svor han paa, at det gjorde han kun for saadan en rar, lille Kjøberskes Skyld, og at han for enhver anden ikke havde gjort det. Men jeg havde jo ikke de halvtredje Rubel! Jeg var lige ved at give mig til at græde — men saa blev jeg hjulpen paa den mest uventede Maade af Verden.

Ikke ret langt fra mig, ved det nærmeste Bord, hvorpaa der var opstablet en hel Mængde Bøger, fik jeg Øje paa den gamle Pokrovski. Han var omringet af fire eller fem Antikvarer, som ruskede i ham og gjorde ham rent tummelumsk. De tilbød ham hver sine Varer og søgte at faa ham til at kjøbe af dem. Den

stakkels, gamle Fyr stod aldeles fortumlet imellem dem og vidste ikke, hvad han skulde vælge af alt det, der blev ham tilbudt. Jeg gik hen til ham og spurgte, hvad han vilde her. Han blev grumme glad, da han saa' mig. Han holdt meget af mig, maaske næsten lige saa meget, som han holdt af Petinka.

„Ser du, jeg vil kjøbe nogle Bøger, Varvara Alexejevna," svarede han, „jeg vil kjøbe nogle Bøger til Petinka. Nu er det jo snart hans Fødselsdag, og han elsker Bøger, derfor vil jeg forære ham nogle."

Den gamle saa' meget komisk ud og var i den største Befippelse. Han spurgte om Prisen paa Bøgerne. De kostede tre, fire, fem Rubel — det var store Bøger. Han tog dem i Haanden, saa' med lystne Blikke paa dem, bladede i dem, vendte og drejede dem og satte dem atter paa deres Plads. „Nej, nej, det er for dyrt," sagde han hen for sig — „men her henne er der nogle andre —" og saa begyndte han at blade i nogle tynde Hefter, Visebøger, Almanakker, som var meget billige.

„Men hvorfor vil De dog kjøbe noget af dette?" spurgte jeg ham, „det er noget frygteligt Tøjeri."

„Aa nej," svarede han, „ser De da ikke, hvad det er for dejlige, smaa Bøger, det er virkelig dejlige Bøger!" Men de sidste Ord

sagde han i en saa klagende, langtrukken Tone, at det lod til, han var lige ved at græde, fordi Bøgerne var saa dyre, og at Taarerne snart vilde trille ned ad hans blege Kinder og røde Næse. Jeg spurgte ham, om han havde mange Penge hos sig. „Se her," sagde den gamle Stakkel og tog alle sine Penge op af Lommen. De var svøbt ind i et Stykke fedtet Avispapir, og der var et Par halve Sølvrubel, et tyve Kopekstykke og en hel Del Kobbermønt. Jeg trak ham strax hen til min Antikvar. „Se her, alle disse elleve Bind koster to og tredive og en halv Rubel. Jeg har tredive, læg De Resten til, saa kjøber vi alle disse Bøger og forærer ham dem i Fællesskab."

Den gamle blev ude af sig selv af Glæde, rystede sine Penge ud paa Bordet, og Antikvaren læssede hele vort Bibliothek paa ham. Han havde baade sine Lommer og Hænder fulde, de sidste Bind blev stukket ham ind under Armene, og saa traskede han af med hele Bunken, efter at have lovet at skaffe mig dem ind i Huset i al Hemmelighed.

Den næste Dag besøgte den gamle Fyr sin Søn som sædvanlig og sad hos ham en Times Tid. Saa kom ham ind til os og saa' hele Tiden paa mig med det mest komiske Udtryk af Hemmelighedsfuldhed. Han gned sig i Hænderne af Glæde og Stolthed i Bevidstheden om

at være med i en Hemmelighed, meddelte mig med et lyksaligt Smil, at Bøgerne helt ubemærket var bragt ind i Huset, og at Matrena havde taget dem i Forvaring og gjemt dem i en Krog af Køkkenet. Resten af Samtalen drejede sig saa om den forestaaende Begivenhed. Den gamle udbredte sig vidtløftig om, hvordan vi skulde bære os ad med at give Foræringen, og jo mere han fordybede sig i denne Sag, jo tydeligere blev det mig, at han havde noget paa Hjærte, som han ikke ret turde komme frem med. Jeg ventede og tav. Den hemmelige Glæde, jeg hidtil havde kunnet spore gjennem hans løjerlige Fagter og Gebærder og hans Pliren med det venstre Øje, tabte sig lidt efter lidt. Han blev stadig mere urolig og forvirret. Tilsidst kunde han ikke beherske sig længere. „Hør“, begyndte han ganske frygtsomt og med sagte Stemme, „hør, Varvara Alexejevna, véd De hvad, Varvara Alexejevna,“ — saa standsede han i den frygteligste Forlegenhed — „naar nu det er hans Fødselsdag, saa tager De de ti Bøger og giver ham dem selv, det vil sige fra Dem selv, og saa kommer jeg med den ellevte Bog og giver ham den fra mig selv. Ser De, saa er det Dem, der giver ham noget, og mig, der giver ham noget, og os begge, der giver ham noget —“ og saa tav den gamle Snegl af lutter Forlegenhed. Jeg saa'

paa ham. Han ventede med frygtsom Opmærksomhed paa, at jeg skulde sige noget.

„Men hvorfor vil De dog ikke have, at vi begge skal give ham Bøgerne i Forening, Sachar Petrovitsch?“

„Jo, ser De,“ svarede han, „det er fordi, — det er blot fordi — — med ét Ord — —,“ videre kom han ikke. Han blev rød i Hovedet, mumlede nogle Ord og tav saa helt stille.

„Ser De,“ begyndte han endelig igjen, „ser De, Varvara Alexejevna, jeg vrøvler undertiden, ja, jeg vil sige Dem rent ud, at jeg næsten altid vrøvler og kommer med saadan noget dumt Tøjeri, som der ikke er noget ved — — det er, naar De vidste, det er — — naar det saadan er rigtig koldt udenfor, eller naar der hænder mig noget stygt eller ubehageligt, saa kan jeg i Reglen ikke komme ud med Sproget, men bliver stikkende i det og forvrøvler mig. Det kan Petinka ikke lide. Han bliver vred paa mig, Varvara Alexejevna, skjænder paa mig og læser mig Texten. Nu vilde jeg saa gjærne ved min Foræring vise ham, at jeg har forbedret mig og begynder at opføre mig godt. Jeg har derfor sparet Penge sammen for at kjøbe ham en Bog, jeg har maattet samle sammen længe, fordi jeg næsten aldrig har Penge, undtagen naar det træffer sig, at Petinka giver mig nogle. Det véd han jo godt,

og naar han nu sér. hvortil jeg har brugt mine Penge, saa véd han, at jeg har gjort det alt sammen blot for hans Skyld."

Det gjorde mig frygtelig ondt for den gamle Mand. Jeg betænkte mig ikke længe.

„Hør nu, Sachar Petrovitsch," sagde jeg, „De skal give ham dem alle."

„Hvad for noget, dem alle? Mener De alle Bøgerne."

„Ja vist, alle Bøgerne."

„Og det fra mig selv?"

„Fra Dem selv."

„Fra mig selv, ganske alene, det vil sige paa mine egne Vegne?"

„Ja vist, paa Deres egne Vegne."

Jeg talte, som jeg syntes, meget tydelig, men det varede længe, inden han forstod mig.

„Naa, ja," sagde han eftertænksomt, „ja, det vilde rigtignok være dejligt, overmaade dejligt, men hvad vil De saa gjøre, Varvara Alexejevna?"

„Saa giver jeg ham ikke noget."

„Hvad!" raabte han ganske forskrækket, „saa forærer De ikke Petinka noget, giver ham ingen Ting?"

Han var maalløs af Forbavselse. I dette Øjeblik, troer jeg, var han lige ved at opgive sit Forsæt, for at jeg dog ogsaa skulde have noget at forære Sønnen.

Han var et godt, gammelt Skind!

Jeg forsikrede, at jeg gjærne vilde have foræret hans Søn noget, men jeg vilde ikke berøve ham Fornøjelsen. „Hvis Deres Søn bliver glad,“ tilføjede jeg, „saa glæder De Dem, og jeg glæder mig ogsaa, fordi jeg i mit stille Sind vil have den Bevidsthed, at jeg ogsaa har givet ham noget.“

Dette beroligede ham fuldstændig. Han blev hos os i hele to Timer, men ikke et Øjeblik kunde han sidde stille. Han rejste sig i ét væk, gik omkring, spøgte og skjændtes med Sascha, kyssede mig i Smug, trykkede min Haand og skar Ansigter ad Anna Theodorovna bag hendes Ryg. Kort sagt, han var saa henrykt, som han sagtens aldrig havde været det i hele sit Liv. Tilsidst jog Anna Theodorovna ham af Sted.

Paa Fødselsdagen kom han allerede Klokken elleve om Formiddagen, lige fra Gudstjenesten. Hans Frakke var omhyggelig lappet, og han havde ny Vest og nye Støvler paa. Under hver Arm havde han en Pakke Bøger. Vi sad alle i Salen hos Anna Theodorovna og drak Kaffe. Det var en Lørdag. Den gamle begyndte med at fortælle, at Puschkin var en udmærket Digter, men saa blev han forlegen og stammede og gik pludselig over til at sige, at det var nødvendigt at op-

føre sig godt; naar et Menneske ikke gjorde det, maatte han ufejlbarlig gaa til Grunde. Saa sagde han, at slette Tilbøjeligheder fordærver og ødelægger Menneskene og anførte nogle Exempler paa de skrækkelige Følger af Udsvævelser og sluttede med, at han i den senere Tid fuldstændig havde forbedret sig, og at han nu opførte sig mønsterværdig. Han havde allerede længe følt, hvor berettigede hans Søns Formaninger var, og nu havde han lagt sig dem paa Hjærte og holdt sig dem efterrettelige.

Som Bevis herpaa overgav han ham disse Bøger, som han havde kjøbt for de Penge, han i lang Tid havde sparet sammen.

Det var baade til at le og græde over at høre paa ham, og jeg maatte indrømme, at han godt forstod at lyve, naar det gjordes fornødent. Bøgerne blev bragt ind i Pokrovskis Værelse og stillet op paa Hylderne. Pokrovski havde strax gættet Sagens rette Sammenhæng. Den gamle blev indbudt til Middag, og vi var alle glade den Dag. Efter Bordet legede vi Pantelege og spillede Kort. Sascha var gruelig overgiven, og jeg gav hende ikke noget efter. Pokrovski var meget opmærksom imod mig og søgte bestandig at faa Lejlighed til at tale i Enrum med mig, men jeg undgik det. Det var den lykkeligste Dag i fire Aar af mit Liv.

Fra den Tid af har jeg kun sørgelige, tunge Erindringer. Mine mørke Dage begyndte. Min Pen bevæger sig nølende, nu da jeg skal til at skrive derom, det er, som om den vilde nægte mig sin Tjeneste. Derfor har jeg ogsaa dvælet med saa megen Henrykkelse og saa stor Kjærlighed ved de mindste Omstændigheder af mit Liv i hine lykkelige Dage. De varede desværre kun saa kort, saa afløstes de af Sorg, tung Sorg, og Gud véd, naar den skal ende.

Mine Ulykker begyndte med Prokrovskis Sygdom og Død.

Han blev syg to Maaneder efter de sidste Tildragelser, jeg har fortalt.

I disse to Maaneder var han uafladelig beskæftiget med at søge sig en Livsstilling, hvad han ikke tidligere havde bekymret sig om.

Som alle, der lider af Tæring, nærede han til det sidste Øjeblik Haab om at leve længe. Der blev tilbudt ham en Plads som Lærer, men han havde Afsky for den Art af Beskæftigelse, og i Statens Tjeneste kunde han ikke træde paa Grund af sit daarlige Helbred. Desuden havde han ad denne Vej maattet vente længe, inden han kunde faa nogen Gage. Kort sagt, Pokrovski havde ikke anden Udsigt end Fattigdom. Hans Sind blev mere

og mere mørkt, hans Helbredstilstand forværredes. Men dette syntes han ikke selv at mærke. Saa kom Efteraaret. Hele Dagen var han ude i al Slags Vejr i sin tynde Overfrakke for at søge en Livsstilling. Og denne frugtesløse Søgen var ham saa pinlig. Ofte blev han gjennemblødt af Regnen, tilsidst forkølede han sig, maatte gaa til Sengs og rejste sig ikke mere.

Han døde langt ud paa Efteraaret, i November.

Jeg forlod næsten ikke hans Værelse under hans Sygdom. Jeg vaagede hos ham og plejede ham. Tit sov jeg ikke hele Natten. Han var kun sjældent ved sin Bevidsthed. I Reglen døsede han i Feber og fantaserede om sin Livsstilling, sine Bøger, om mig, om sin Fader, — og jeg hørte ham sige meget, som jeg tidligere ikke havde vidst, næppe havde haft nogen Anelse om. I den første Tid, mens han var syg, saa' alle i Huset saa underlig paa mig, og Anna Theodorovna rystede paa Hovedet. Men jeg saa' dem lige i Øjnene, og saa holdt de op at have ondt af min Deltagelse for Pokrovski — i alt Fald var det Tilfælde med Moder.

En Gang imellem kjendte Pokrovski mig, men det var kun sjældent. Hele Natten igjennem kunde han tale til nogen langt, langt borte — dunkle, utydelige Ord, og hans rallende Røst gav hult Gjenlyd i det lille Værelse,

som om den kom fra Graven. Det var forfærdeligt at høre paa. Den sidste Nat var han helt fra Sans og Samling. Jeg led frygtelig, hans Stønnen sønderrev mit Hjærte. Alle i Huset var som lammede af Skræk. Anna Theodorovna bad hele Tiden, at Gud dog snart vilde tage ham. Der blev sendt Bud efter Lægen. Han sagde, at den syge vilde dø den næste Morgen.

Den gamle Pokrovski tilbragte Natten i Gangen udenfor Sønnens Dør. Dèr havde de lagt en Maatte til ham. Hvert Øjeblik kom han ind i Værelset. Han var skrækkelig at se paa. Han var aldeles tilintetgjort af Sorg, uden Følelse eller Bevidsthed. Hans Hoved og hele Legeme skjælvede af Smerte. Han mumlede hele Tiden noget hen for sig. Jeg troede, han havde mistet Forstanden.

Tilsidst sov den gamle Stakkel ind paa sin Maatte, aldeles udmattet af Sjælslidelse. Henimod Klokken otte begyndte Dødskampen, og jeg vækkede Faderen. Pokrovski var ved fuld Bevidsthed og tog Afsked med os alle. Sælsomt var det, jeg kunde ikke græde, men min Sjæl var sønderslidt.

Hans sidste Øjeblikke var forfærdelig kvalfulde for mig. Han vedblev med stammende Tunge at bede om noget, men jeg kunde ikke forstaa, hvad han vilde. Mit Hjærte var nær

ved at sprænges af Smerte. I en hel Time forsøgte han at gjøre sig forstaaelig, han anstrængte sig for at gjøre Tegn med sine Hænder, der alt begyndte at blive kolde, og saa bad han igjen saa bønlig med hul, rallende Stemme, men hans Ord blev kun til usammenhængende Lyd, og jeg kunde ikke forstaa dem. Jeg gav ham noget at drikke, førte alle Husets Folk til ham, men han virrede kun sørgmodig med Hovedet.

Tilsidst troede jeg, at jeg forstod ham. Jeg tænkte, han vilde have, at jeg skulde trække Gardinet bort og aabne Vinduet. Han vilde maaske for sidste Gang se Dagen, Himlens Lys, Solen. Jeg trak Gardinet til Side, men den frembrydende Dag var mørk og trist som den døendes svindende, sørgelige Liv. Der var ingen Sol. Himlen formørkedes af tætte Skyer. En kold Regn slog mod Ruderne, og Draaberne gled ned ad dem i lange, taarelignende Strimer.

Det blege Dagslys sivede stribevis ind i Værelset og blandede sig med Skinnet af Lampen, der brændte foran Helgenbilledet. Pokrovski saa' paa mig med det sørgmodigste Udtryk og rystede paa Hovedet. Et Øjeblik efter var han død.

Anna Theodorovna sørgede for Begravelsen. Hun kjøbte en Ligkiste af den aller

simpleste Slags og lejede en Arbejdsvogn til at kjøre ham ud paa Kirkegaarden. For at holde sig skadesløs lagde hun Beslag paa hans Bøger og øvrige Sager. Den gamle Pokrovski sloges med hende om hans Ejendele, stak saa mange Bøger, han kunde rumme, i sine Lommer og i sin Hat og gik omkring med dem i hele tre Dage. Han beholdt dem endogsaa hos sig, da Liget skulde føres bort til Kirken. I disse Dage bar han sig ad, som om han var gaaet fra Forstanden. Han veg ikke fra Kisten og foretog sig dér de sælsomste Ting. Snart tog han Bindet af den dødes Pande*), snart slukkede han Lysene ved Kisten og tændte dem igjen. Ved Sjælemessen i Kirken var hverken Moder eller Anna Theodorovna til Stede. Moder var syg; Anna Theodorovna havde givet Møde, men saa kom hun op at skjændes med den gamle Pokrovski og gik sin Vej. Saa var kun jeg og den gamle tilbage. Under den hellige Handling blev jeg overfalden af en sælsom Angst, det var som en Forudfølelse af, hvad Fremtiden vilde bringe. Jeg kunde næppe holde mig oprejst i Kirken. Endelig lukkede de Laaget og slog Sømmene i, satte Kisten paa Vognen og kjørte af Sted. Jeg fulgte kun med til Enden af Gaden. Kusken kjørte i Trav. Den

*) Efter russisk Skik faar de døde et Bind om Panden.
O. A.

gamle Pokrovski løb bag efter og græd højt. Hans Kappe flagrede og blev reven i Stykker under hans stærke Løb. Staklen tabte Hatten og gav sig ikke Tid til at tage den op. Regnen strømmede ned over hans Hoved, den bidende, kolde Luft skar ham i Ansigtet. Men han mærkede det ikke. Med Kappen flagrende om sig løb han fra den ene Side af Vognen til den anden.

Bøgerne strittede ud af alle hans Lommer, under Armene bar han nogle Folianter, som han krampagtig holdt fast paa. De forbigaaende tog Hatten af og korsede sig. Hvert Øjeblik tabte han en Bog paa den snavsede Gade. Naar Folk gjorde ham opmærksom derpaa, tog han den op og løb saa atter efter Kisten.

Ved Enden af Gaden sluttede en gammel Kone sig til ham og blev ved at løbe ved Siden af ham.*)

Saa drejede Vognen om Hjørnet og forsvandt. Jeg gik hjem. I min forfærdelige Sorg kastede jeg mig til min Moders Bryst, sluttede hende fast i mine Arme, kyssede hende og hulkede højt, i det jeg trykkede mig tæt op til hende, som om jeg kunde holde saa fast, at Døden ikke kunde tage min sidste Ven fra mig — men Døden havde allerede faaet Tag i min stakkels Moder. —

*) Efter gammel russisk Skik lejes Grædekoner til at følge Ligene til Jorden. O. A

11te Juni.

Hvor jeg er dig taknemmelig for vores Spadseretur paa Øen igaar, Makar Alexejevitsch! Der var dejlig frisk og grønt! Det var saa længe siden, jeg havde set det grønne! Mens jeg var syg,, forekom det mig bestandig, at jeg maatte dø, at det var uundgaaeligt. Saa kan du tænke dig, hvordan jeg maatte være tilmode igaar, hvad jeg maatte føle! Du maa ikke være vred paa mig, fordi jeg var saa bedrøvet igaar. Jeg befandt mig egentlig vel, var saa let om Hjærtet, men naar jeg var aller gladest, kom der noget sørgmodigt over mig. Det var dumt af mig, at jeg græd, og jeg véd ikke selv, hvorfor jeg græd saa meget. Men jeg er syg, og det gjør én saa pirrelig, naar man bestandig føler, at man ikke er rask. Den klare, skyfri Himmel, Solnedgangen, Stilheden omkring os, alt dette — ja, jeg véd ikke, hvoraf det kom, men jeg var i en saadan Sindsstemning, at alle Indtryk virkede pinlig og tungt paa mig. Mit Hjærte var saa fuldt, at det behøvede Taarer for at lettes. Gud véd, hvorfor jeg egentlig skriver alt dette til dig? Det er trist at opleve det og endnu mere trist at gjengive det. Men du forstaar mig nok. Jeg følte baade Sorg og Glæde! Hvor du er god, Makar Alexejevitsch! Igaar saa' du mig saa kjærlig ind i Øjnene for der

at læse, hvad jeg følte og fryde dig over min Henrykkelse. De grønne Buske, Alléen, Vandet — og du selv, alt staar saa levende for mig — det var, som om du var stolt deraf, du saa' paa mig, som viste du mig dine egne Besiddelser. Det er et Bevis paa dit gode Hjærte, Makar Alexejevitsch. Og derfor elsker jeg dig ogsaa. Lev nu vel! I Dag har jeg det ikke godt. Jeg fik vaade Fødder igaar og har hentet mig en Forkølelse derved. Theodora er heller ikke rigtig rask, saa det er Kluderi med os begge. Glem mig ikke og kom snart til mig.

Din
V. D.

12te Juni.

Min lille Due, Varvara Alexejevna!

Jeg havde næsten troet, Mo'erlil, at du vilde have beskrevet vores Tur i Gaar paa Vers. Men saa sendte du mig kun et lille Blad i simpel Prosa. Og alligevel maa jeg sige, at har du end kun skrevet lidt til mig, saa har du skrevet usædvanlig godt og sødt, baade om Naturen, Landskabet og hele Resten! Det var altsammen udmærket godt. Jeg har jo desværre ikke Talent til den Slags Ting. Selv om jeg smører ti Sider fulde, kommer der dog

intet ud deraf, jeg faar ikke noget ordentligt sat sammen. Jeg har prøvet det.

Du skriver mig til, min Ven, at jeg er en god og skikkelig Fyr, som ikke vilde tilføje nogen noget ondt, at jeg kan fatte den himmelske Godhed, som er udtrykt i Naturen — og forskjelligt andet siger du til min Ros. Det har du nu altsammen fuldkommen Ret i, Mo'erlil, jeg er virkelig saaledes, som du siger. Jeg véd det godt selv. Men naar jeg læser, hvad du skriver, bliver jeg uvilkaarlig blød om Hjærtet, og saa faar jeg mange besynderlige, tunge Tanker. Hør en Gang, Mo'erlil, jeg skal fortælle dig noget, min Ven.

Ser du, jeg var sytten Aar, da jeg kom i Statens Tjeneste, og dèr har jeg nu snart været i tredive Aar. Naa, jeg maa sige, at jeg ikke ugjærne bar Uniformen, og efterhaanden som jeg blev ældre og fornuftigere, lærte jeg at tage Verden, som den er, og jeg opførte mig saa godt, at der flere Gange var Tale om at indstille mig til at faa en Orden. Du tror det maaske ikke, men jeg forsikrer dig, at det er sandt. Ser du, min Ven, skjøndt jeg er et uvidende og indskrænket Menneske, har jeg dog saa godt et Hjærte som nogen anden.

Men der er jo slette Mennesker overalt. Og véd du saa, hvad et af disse onde Mennesker gjorde? Ja, det er skændigt, det, han

gjorde. Og hvis du spørger, hvorfor han gjorde det, saa skal jeg sige dig det. Han gjorde det blot, fordi jeg er et stille, fredsommeligt og godmodigt Menneske. Jeg behagede ham ikke, og derfor væltede han sig ind paa mig. Først begyndte han med at sige: „Hør! Makar Alexejevitsch, der er det og det, kunde De ikke —?“ Men da jeg ikke vilde være med til den Slags Ting, saa hed det, „der er saamænd noget i Vejen med Makar Alexejevitsch, men lad være at spørge om, hvad det er.“ Og saa endte det med, at de sagde: „uf, denne Makar Alexejevitsch!“

Ser du, Mo'erlil, saadan gik det til, de hængte sig alle i Makar Alexejevitsch, saa at de tilsidst fik aldeles Bugt med ham. De var nærved at gjøre mig til et Ordsprog, mit Navn blev næsten brugt som et Ukvemsord. De havde noget at udsætte paa al Ting, paa mine Støvler, mit Tøj, mit Haar, min Figur. Der var intet, som faldt i deres Smag, alt skulde være anderledes. Det gjentager sig endnu hver eneste, guddommelige Dag. Jeg har vænnet mig til alt, fordi jeg kan vænne mig til alt, fordi jeg er et fredeligt Menneske. Men hvorfor i al Verden skal saadant noget ske? Hvad ondt har jeg gjort? Har jeg vist Mangel paa Ærbødighed mod nogen? Har jeg sværtet nogen paa de højeste Steder? Har jeg forlangt nogen Udmærkelse?

Har jeg spundet nogen Intrige? Det er Synd blot at tænke paa, at jeg skulde have gjort noget af dette, Mo'erlil. Men hvorfor skal jeg saa lide alt dette? Sig mig, min Ven, har jeg vel Anlæg til Rænker og Underfundighed? Men for Guds Skyld, hvorfor skal jeg da bære al denne Ulykke? Du kalder mig jo for et retskaffent Menneske, og du er meget bedre end alle de andre, min Ven. Véd du, hvad der er den største Borgerdyd?

Jeg talte forleden med Evstafij Ivanovitsch, om hvad der er den største Borgerdyd — det er at tjene Penge. Jeg har hørt dem sige for Spøg, (jeg forstaar godt Spøg), at Moralen er: ikke at være nogen til Byrde. Men jeg er jo ingen til Byrde. Jeg har et Stykke Brød, der er mit eget, ganske vist er det Grovbrød og undertiden endogsaa lidt gammelt, men jeg tjener det ved mit eget Arbejde paa en lovlig og hæderlig Maade. Det er der jo intet at sige til! Jeg véd meget vel, at jeg ikke udretter meget ved at være Afskriver, men jeg er alligevel stolt af min Stilling. Jeg arbejder — ja, jeg slider. Men hvad er der i Grunden i, at jeg er Afskriver? Er det maaske en Skam at skrive noget af? „Han er Afskriver.“ Ja vist, men hvad uhæderligt er der i det? Min Skrift er tydelig og tager sig godt ud, Hans Exellence er tilfreds med den, og jeg skriver de vigtigste

Papirer af for ham. Naa, det er sandt, jeg kan ikke skrive noget selv, det véd jeg meget godt, jeg er ingen Hexemester. Derfor har jeg heller ikke paataget mig det, derfor skriver jeg ogsaa til dig, min Ven, uden aandrige Vendinger og saadan, som det kommer lige fra Hjærtet. Det véd jeg altsammen meget godt. Men naar alle var Forfattere, hvem skulde saa være Afskriver? Nu vil jeg gjøre dig et Spørgsmaal, som jeg beder dig at besvare mig, min Ven. Jeg er kommen til den Erkjendelse, at jeg er et nyttigt, et uundværligt Menneske, og at de ikke skal faa Lov til at drive dette Menneske fra den rette Vej. De har fundet ud, at jeg har Lighed med en Rotte, nu vel, denne Rotte er nødvendig, den gjør Nytte, den maa man holde paa, den skal have en Belønning — det er en rigtig god Rotte! Men nu faar det være nok, min Engel, jeg vilde slet ikke have talt derom, men jeg blev lidt ilter. Det er for Resten ganske behageligt nu og da at yde sig selv en Smule Retfærdighed. Lev nu vel, min kjære Ven, min Due, min trofaste Trøsterinde. Jeg kommer snart til dig, det kan du stole paa, min elskede. Kjed dig ikke for meget i Mellemtiden. Bogen tager jeg med. Lev vel, Varinka.

Din oprigtig hengivne

Makar Alexejevitsch.

20nde Juni.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch!

Jeg skriver i Hast til dig, for jeg har et Arbejde, der skal være færdigt til bestemt Tid. Sagen er, at du kan gjøre en god Handel. Theodora siger, at der hos en bekjendt af hende er at faa tilkjøbs en fuldstændig ny Uniformsfrakke, Benklæder, Vest og Hue, og hun siger, at det hele er meget billigt, saa du skulde kjøbe det. Du trænger til det, og Penge har du, det har du selv sagt. Jeg beder dig saa indstændig, vær ikke gjerrig, det er jo aldeles nødvendigt. Du véd selv, i hvilken gammel Paaklædning du gaar omkring. Det er en Skandale, det er jo ikke andet end Pjalter. En ny har du ikke, det véd jeg, skjønt du siger, at du har én. Gud maa vide, hvor du har gjort af den. Men hør nu, jeg beder dig, kjøb dette Tøj. Gjør det for min Skyld; hvis du elsker mig, saa kjøb det.

Du har sendt mig nogle Stykker Linned til Foræring. Men, kjære Makar Alexejevitsch, du ødelægger dig aldeles. Det gaar over alle Grænser, saadan som du ødsler paa mig. Det har kostet frygtelig mange Penge. Aa, hvor du dog holder af at kaste Penge bort. Og jeg har det slet ikke nødig. Det var altsammen fuldstændig overflødigt. Jeg véd, jeg er over-

bevist om, at du elsker mig, du behøver slet ikke at bekræfte det med Foræringer. Det er mig saa tungt at tage imod dem, thi jeg véd, hvad det koster dig. Jeg beder dig én Gang for alle, lad det nu være nok. Hører du, jeg besværger dig.

Du beder mig, Makar Alexejevitsch, at sende dig Resten af mine Optegnelser og ønsker, at jeg skal slutte dem. Jeg véd ikke, hvorledes jeg har kunnet nedskrive det, der er skrevet, men jeg er ude af Stand til nu at tale om min Fortid. Jeg holder ikke af at tænke derpaa. Erindringen derom er mig forfærdelig. Og tungere end alt andet er det mig at tale om min stakkels Moder, der efterlod sit ulykkelige Barn som et Bytte for dette Uhyre. Mit Hjærte bløder, saa ofte jeg tænker derpaa. Det er alt i saa frisk Minde hos mig, og jeg har endnu ikke kunnet komme paa andre Tanker. Jeg har ikke en Gang kunnet komme til Ro, skjønt det er over et Aar siden, det skete. Og du véd jo alt.

Jeg har fortalt dig om Anna Theodorovnas Fremgangsmaade. Hun beskylder mig for Utaknemmelighed og afviser enhver Paastand om at have staaet i Forbindelse med Hr. Bykof. Hun vil have, at jeg skal tage til hende igjen og siger, at jeg er en Tiggerske, og at jeg er slaaet ind paa en daarlig Vej. Hun siger, at

naar jeg vil vende tilbage til hende, vil hun paatage sig at ordne hele Sagen med Hr. Bykof og bringe ham til at gjøre sin Skyld overfor mig god igjen. Hun siger, at Hr. Bykof vil give mig et Udstyr. Gud velsigne dem, det bryder jeg mig ikke en Døjt om. Jeg har det godt her med dig og min gode Theresa, hvis Hengivenhed for mig minder mig om min gamle Amme. Du er jo min Slægtning, skjønt rigtig nok noget langt ude, og beskytter mig ved dit Navn. De andre kjender jeg ikke og vil glemme dem, hvis jeg kan. Hvad vil de mig? Theodora siger, at det er Vaas det hele, og at de tilsidst nok lader mig være i Fred. Det give Gud.

V. D.

21nde Juni.

Min lille Due!

Jeg vil skrive til dig og véd ikke, hvad jeg skal skrive. Er det dog ikke mærkværdigt, Mo'erlil, at vi nu saaledes lever sammen? Jeg kan kun sige, at jeg aldrig i mit Liv har nydt en saadan Lykke. Det er, som om vor Herre havde velsignet mig med et Hjem og en Familie. Og du er min yndige, lille Datter. Hvorfor gjør du saadant et Væsen af de fire Særke, jeg sendte dig. Du trænger jo til dem

— det har Theodora sagt mig. Og for mig er det saadan en Lykke at kunne hjælpe dig. Det er min Glæde, den maa du lade mig beholde, Mo'erlil. Kom nu bare ikke her og sig mig imod. Aldrig har jeg haft det som nu, først nu har jeg begyndt at leve. Jeg lever ligesom dobbelt, da du til min Fryd er mig saa nær.

En af Beboerne, min Nabo Rattasijef har indbudt mig til The i Dag. Det er den samme Herre, hos hvem de literaire Aftensammenkomster afholdes. I Aften er der Møde, og der skal være Oplæsning. Saa vidt er jeg da kommen, Mo'erlil. Men nu lev vel. Jeg har skrevet uden nogetsomhelst Maal og Med, ene og alene for at fortælle dig om mit Velbefindende. Du har ladet mig sige gjennem Theresa, min lille Sjæl, at du skulde bruge noget broget Silke til at brodere med. Jeg skal nok kjøbe Silken. I Morgen vil jeg have den Glæde at have opfyldt alle dine Ønsker.

Og jeg véd noget, som jeg vil kjøbe til dig.

Jeg forbliver stedse

din oprigtige Ven
Makar Alexejevitsch.

22nde Juni.

Velbaarne Frøken Varvara Alexejevna!

Jeg vil meddele dig, min kjære Ven, at der her i Huset er forefaldet en meget sørgelig Begivenhed, som virkelig er højst beklagelig. Klokken fem i Morges døde Gorschkoffs lille Søn. Jeg tror, det var af Skarlagensfeber eller saadant noget lignende, Gud maa vide det. Jeg har været inde hos Gorschkoffs. Aa, Mo'erlil, hvor de havde det skrækkelig fattigt! Og hvor der var grulig uordentligt! Hele Familien lever i et eneste Værelse, som kun er afdelt ved en Skillevæg for Velanstændighedens Skyld.

Ligkisten staar endnu derinde hos dem, den er simpel, men dog ganske pæn. De kjøbte den færdig. Drengen var ni Aar gammel, men ret opvakt, siger de. Aa, det er en Jammer at se paa dem, Varinka. Moderen græder ikke, men hun er aldeles tilintetgjort af Sorg, den Stakkel. Manden tager sig det maaske noget lettere, thi nu har han jo én mindre paa Halsen. To Børn har de endnu, et spædt Barn og en lille Pige, der er lidt over sex Aar gammel. Det er skrækkeligt at være Vidne til, hvorledes dette Barn lider, og der er ingen, som tager sig af det. Faderen sidder i sin gamle, pjaltede Frakke paa en brøstfældig Stol. Hans Øjne er fulde af Taarer, men det er sag-

tens ikke af Sorg, de rinder nemlig altid. Han er en løjerlig én. Han bliver altid rød, naar man taler til ham, og ganske forvirret, saa at han ikke ikke véd, hvad han skal svare. Den lille Pige, hans Datter, staar og hænger over Kisten. Hun er saa sørgmodig og tankefuld, den lille Stakkel. Jeg holder ikke af, Mo'erlil, at saadant et lille Barn tænker saa dybt, det ser saa trist ud. En Dukke, der er lavet af gamle Klude, ligger paa Gulvet ved Siden af hende — hun leger ikke med den, hun staar ganske stille og holder Fingeren paa Munden uden at røre sig. Værtinden gav hende en Kage, hun tog den, men hun spiste den ikke.

Det er sørgeligt, Varinka, ikke sandt?

Makar Devuschkin.

25nde Juni.

Elskværdigste Makar Alexejevitsch!

Jeg sender dig hermed din Bog tilbage. Det var en meget uheldig Bog, som man ikke en Gang kan være bekjendt at tage i Haanden. Hvor har du dog rodet den Skat op? Men Spøg til Side, hvor kan du finde Behag i saadanne Bøger, Makar Alexejevitsch?

En af Dagene faar jeg noget andet at læse, saa vil jeg gjærne laane dig det, hvis du vil have det. Lev vel, til vi ses. Jeg har ikke mere at skrive om.

V. D.

26nde Juni.

Kjære Varinka!

Sagen er den, at jeg slet ikke havde læst Bogen rigtig, Mo'erlil. Jeg kigede kun lidt i den og saa' nok, at det var noget løjerligt Tøjeri. Men saa troede jeg, at det var skrevet for Spøg, for at faa Folk til at le og tænkte, at det kunde være ganske morsomt, og at det maaske ogsaa vilde more dig, Varinka. Derfor tog jeg Bogen og sendte dig den.

Men nu har Ratasiajef lovet mig noget virkelig godt at læse, og det skal du ogsaa faa, Mo'erlil.

Ratasiajef forstaar sig derpaa. Han er netop den rette Mand. Han skriver selv — og hvor han skriver! Han fører en ypperlig Pen, og hans Stil er glimrende. I hvert et Ord, selv i det almindeligste, simpleste Ord, saadan som jeg f. Ex. bruger, naar jeg taler til Faldoni eller Theresa, er der Stil. Jeg kommer til hans literaire Aftener. Vi ryger Tobak, og

han læser for os i fire, fem Timer, og vi hører til alle sammen. Det er Delikatesser og og ikke Hverdagskost. Det er lutter Duft og Blomster. Af hver Linje kan man binde en hel Buket. Selv er han saa forekommende, saa venlig og god. Hvad er jeg i Sammenligning med ham? Ingen Ting. Han er en anset Mand, og hvad er jeg? Slet intet. Og dog er han velvillig imod mig. Jeg skriver noget af for ham. Men du maa nu blot ikke tro, Varinka, at det er Beregning af ham, og at han kun er venlig imod mig for Afskrivningens Skyld. Tro endelig ikke saadan dum Snak. Jeg gjør det helt af mig selv, af min egen gode Vilje, for min Fornøjelse, og da han er saa venlig stemt imod mig, lader han mig have denne Fornøjelse. Jeg forstaar det delikate i hans Handlemaade, Mo'erlil. Han er et rigtig godt Menneske og en fortrinlig Forfatter.

Literaturen er en herlig Ting, Varinka, en grumme herlig Ting! Det lærte jeg allerede at indse den tredje Gang, jeg var deroppe. Det er en betydningsfuld Ting. Den styrker ens Hjærte og oplyser ens Forstand. Der bliver talt i Bøgerne om saa mange forskjellige Ting, og det paa en saa smuk Maade. Literaturen er ligesom et Billede og et Spejl. Der er Lidenskab og nye Indtryk deri, der er fin Kritik, man bliver opbygget og styrket i sine

Grundsætninger derved. Alt det har jeg fundet deri. Jeg vil ganske oprigtig sige dig, Mo'erlil, at naar jeg saadan sidder iblandt dem og hører efter (og ligesom de andre ryger min Pibe), og naar de saa begynder at strides og debattere om forskjellige Emner, saa sidder jeg stille og kan ikke sige et Muk — jeg maa ligefrem holde min Mund. Jeg viser mig dèr som en rigtig Dumrian og skammer mig over mig selv, fordi jeg saadan hele Aftenen blot kan høre til og ikke kan faa et eneste lille Ord indført.

Det maa vist gjøre dig ondt for mig, Varinka, at det er saaledes, men det staar ikke til at ændre. Hos mig har, som Ordsproget siger, Legemet udviklet sig uden at tage Forstanden med.

Véd du, hvad jeg foretager mig i min Fritid? Jeg sover, jeg dumme Menneske. Men i Stedet for dette unyttige Soveri kunde man tage sig noget fornuftigt for, f. Ex. sætte sig ned og skrive.

Det vilde baade være nyttigt for én selv og fornøjeligt for andre. Og tænk saa blot, Mo'erlil, hvad de tjener for Penge, de Mennesker, det er forskrækkeligt!

Der er nu f. Ex. Ratasiajef. Hvor han tjener! Hvad er det for ham at skrive et Ark — forleden Dag skrev han endogsaa fem Ark, og han faar tre hundrede Rubel for Arket.

Naar det er Noveller eller anden Morskabslekture, forlanger han fem hundrede Rubel, og han faar dem, saa han stikker Tusender i Lommen paa en Gang. Hvad synes du om det, Varvara Alexejevna? Og hør nu! Han har et Bind Digte, et lille Hefte blot, og det forlanger han syv tusende for, tænk en Gang, Mo'erlil! Det er jo formelig en Kapital, et Grundstykke. Han siger, at de har budt ham fem tusende, men han vil ikke give dem det for det. Jeg har forsøgt at overtale ham, jeg sagde: De skulde dog tage de fem tusende, Fa'erlil, det er saamænd ikke noget at kimse ad, fem tusende, det er s'gu Penge. Men han sagde: nej, de skal give syv tusende, de Skurke. Han er en rigtig snu Krabat.

Nu skal jeg, siden vi taler om disse Ting, Mo'erlil, afskrive dig et Sted af „Italiensk Lidenskab," saadan hedder nemlig en af hans Noveller. Læs nu, Varinka, og døm saa selv.

„Vladimir foer op, hans Lidenskaber kom i det heftigste Oprør, og hans Blod kogte. „Grevinde," raabte han, „Grevinde! Véd De ogsaa, hvor forfærdelig denne Lidenskab, hvor grænseløs dette Vanvid er? Nej, min Fantasi har ikke skuffet mig! Jeg elsker, elsker i Henrykkelse, vanvittig, rasende. Al din Gemals Blod formaar ikke at slukke min Sjæls flammende, kogende Hede. Intetsigende Hindringer

kan ikke dæmpe den alt fortærende Helvedesild, som gjennemborer mit forpinte Bryst. O Sinanda, Sinanda!"

„Vladimir", hviskede Grevinden ude af sig selv og trykkede sig op til hans Skulder. „Sinanda!" raabte Smielski i største Henrykkelse. Et dybt Suk dampede op af hans Bryst. Paa Kjærlighedens Alter brændte Ilden i glødende Flammer og gjennemfurede de ulykkelige, lidendes Bryst.

„Vladimir", hviskede Grevinden betagen af Sanserus, hendes Bryst svulmede, hendes Kinder farvedes purpurrøde, hendes Øjne brændte.

En ny forfærdelig Elskovspagt var sluttet.

En halv Time efter kom den gamle Greve ind i sin Gemalindes Boudoir.

„Men, mit Hjærte," sagde han, idet han klappede hende paa Kinden, „hvorfor har du ikke givet Befaling til, at Theen skal serveres for vor dyrebare Gjæst?" —

Naa, Mo'erlil, hvad synes du om dette, spørger jeg dig? Sandt nok, det er lidt vel hedt, det kan jeg ikke nægte, men ellers synes jeg, det er udmærket. Det er godt, rigtig godt. Og nu vil jeg med din Tilladelse give dig et lille Brudstykke af Romanen: Jermak og Suleika.

Du maa vide, Mo'erlil, at Kosakken Jermak, Sibiriens vilde og grumme Erobrer, har forelsket

sig i Suleika, en Datter af den sibiriske Czar Kutschum, som han har taget til Fange. Handlingen foregaar paa Ivan den skrækkeliges Tid, som du ser. Nu skal du høre en Samtale mellem Jermak og Suleika.

„Du elsker mig, Suleika! O gjentag det, gjentag det.“ „Jeg elsker dig, Jermak,“ hviskede Sulejka. „Himmel og Jord, jeg takker jer, jeg er lykkelig! I gav mig alt, hvad min ildfulde Sjæl har begjæret lige fra Barndommen af. Derfor har du ført mig her hen, min Ledestjærne. Her hen til Kamenny-Pojas. Jeg vil vise hele Verden min Sulejka, og Menneskene, disse rasende Uhyrer, vil ikke vove at anklage mig! O, dersom de kunde forstaa hendes bløde Sjæls hemmelige Lidelser, dersom de var i Stand til at fatte det Digt, der skjuler sig i en af min Sulejkas Taarer! O, lad mig med mine Kys borttørre denne Taare, du overjordiske!“

„Jermak“, sagde Sulejka, „Verden er ond, og Menneskene er slette. De vil forfølge og fordømme os, min ædle Jermak! Hvad skal der saa blive af den stakkels Pige, der er opvoxet i Sibiriens hjemlige Snemarker, i min Faders Jurte (Filttelt). Hvad skal der blive af hende i jeres iskolde, sjælløse, egenkjærlige Verden? Menneskene vil ikke forstaa mig, min udkaarne, min højtelskede.“

„Saa skal Kosakkernes Sværd sno sig om

dem og hugge dem ned," udbrød Jermak med vildt rullende Øjne.

Vildt ruller Jermaks Øjne, Varinka, da han hører, at hans Sulejka er myrdet. Den blinde Olding Kutschum lister sig, beskyttet af Nattens Mørke, ind i Jermaks Telt, som denne har forladt, og dræber sin Datter i Stedet for Jermak, hvem han vilde give Dødsstødet, fordi han har berøvet ham Scepter og Krone.

„Ha, jeg vil sparke til Stenen med Jærnet", skreg Jermak i vildt Raseri, idet han med sin jærnbeslagne Støvle stampede mod Klippen. „Jeg vil se deres Blod! De skal pines, pines, pines!"

Og derpaa styrter Jermak, som ikke er i Stand til at overleve sin Sulejka, sig i Floden Irtysch, og saa er det hele forbi. Naa, og saa et lille Stykke af den lystige Slags, som kun er til at le af: „Kjender De Ivan Prokofievitsch Scheltopuss? Det er ham, der har bidt Prokofij Ivanovitsch i Benet. Ivan Prokofievitsch er en Mand af en ubøjelig Karakter, og saa har han sjældne Dyder. I Modsætning hertil holder Prokofij Ivanovitsch af Ræddiker med Honning. Han stod i nært Bekjendtskabsforhold til Pilogeja Antonovna. — Kjender De Pilogeja Antonovna? Det er hende, der altid tager Skjørterne forkert paa."

Se, det er Humor, Varinka, ægte Humor.

Vi var nærved at falde ned af Stolen af Latter, da han læste det for os. Saadan en Karl er han, min Sandten, denne Ratasiajef. Iøvrigt er han lidt vel spøgefuld og en Smule letfærdig, men til Gjengjæld meget uskadelig, uden Spor af Fritænkeri eller liberale Ideer. Man bør ogsaa lægge Mærke til, at Ratasiajefs Opførsel er fortræffelig. Derfor er han ogsaa saadan en udmærket Forfatter, ganske anderledes end de andre.

Vèd du hvad, Mo'erlil, der er faldet mig noget ind: hvad om jeg selv skrev noget, hvordan tror du, at det vilde blive? Lad os f. Ex. antage, at en lille Bog pludselig en skjønne Dag fremkom i Verden under Titlen: Digte af Makar Devuschkin. Hvad vilde du sige dertil, min lille Engel? Kan du tænke dig det? Jeg bilder mig ind, Mo'erlil, at naar min Bog var udkommen, turde jeg bestemt slet ikke lade mig se paa Nevski Prospektet*). Hvad skulde det blive til, naar Folk sagde: se, der gaar Forfatteren og Digteren, Devuschkin, se, dér er Devuschkin i egen Person! Hvad skulde jeg saa f. Ex. gjøre med mine Støvler? De er nemlig i Forbigaaende sagt, Mo'erlil, næsten altid fulde af Lapper, og Saalerne er, oprigtig talt, undertiden temmelig daarlige. Alle vilde lægge Mærke til, at Forfatteren Devuschkins Støvler var lap-

*) Den største og eleganteste Gade i St. Petersborg.

pede. Dersom en eller anden Grevinde eller Hertuginde saa' det, hvad vilde hun saa sige, mit lille Hjærte. Hun vilde maaske ikke lægge Mærke til det, thi jeg antager, at Grevinder ikke befatter sig stort med andres Støvler, tilmed naar det er Embedsmænds Støvler (der er nemlig stor Forskjel paa Støvler) eller ogsaa vilde man fortælle hende, at mine Venner havde ladet mig i Stikken. Ratasiajef vilde sikkert være den første, der gjorde det. Han kommer til Grevinde V., og han siger, at han kommer der saa ofte, han har Lyst. Han siger, at hun er en virkelig Dame, og at hun forstaar sig godt paa Literatur. Det er en Skjelm, denne Ratasiajef. Men nu kan det være nok hermed. Jeg har jo skrevet alt dette til dig, min Engel, blot for Spøg og for at more dig. Lev vel, min lille Due! Jeg har brygget alt dette Tøjeri sammen, fordi jeg i Dag er i saadant et udmærket Humør. Vi har allesammen spist til Middag hos Ratasiajef i Dag (det er lystige Fyre, kan du tro, Mo'erlil) og dér blev lagt Grunden til en ny Roman — — jeg skal nok fortælle dig noget derom en Gang. En Roman af Paul de Kock gaar fra Haand til Haand imellem os, men du skal være fri for den, jeg véd jo meget godt, at du ikke holder af Paul de Kock. De siger om ham her, Mo'erlil, at han har opvakt alle de petersborgske Kritikeres ædle Harme.

Jeg sender dig et Pund Konfekt, som jeg udtrykkelig har kjøbt til dig. Spis det, min lille Sjæl, og tænk paa mig ved hvert Stykke. Du maa kun ikke bide i de kandiserede Frugter, men blot suge paa dem, ellers fordærver du dine Tænder. Mon du holder af Succade, det maa du endelig fortælle mig. Lev nu vel, lev vel. Gud være med dig, min lille Due. Jeg er for stedse

din trofaste Ven

Makar Devuschkin.

27nde Juni.

Velbaarne Hr. Makar Devuschkin!

Theodora siger, at hvis jeg kunde have Lyst til det, er der nogle Folk, som med Fornøjelse vilde tage sig af mig og skaffe mig en rigtig god Plads som Gouvernante. Hvad mener du om det, min Ven, skal jeg, eller skal jeg ikke? Saa vilde jeg ikke længere være dig til Byrde. Pladsen synes at passe for mig, men paa den anden Side er det jo tungt at komme ind i et fremmed Hus. Det er hos en Godsejerfamilie, og de vilde naturligvis forlange Oplysninger om mig, de vilde spørge og forske efter, og hvad skal jeg saa sige? Dertil kommer, at jeg er menneskesky og frygtsom af mig. Jeg holder mest af at leve

i min vante Krog, langt borte fra alle andre. Man har det dog bedre, hvor man er vant til at være, og er end Halvdelen af Tilværelsen slem at trækkes med, er man dog bedst faren, hvor man hører til.

Og saa denne Flytten bort! Gud maa vide, hvordan man blev stillet i et saadant Hus? Maaske de blot forlanger, at man skal passe Børnene. Folkene er af den Slags, at de allerede har haft tre Gouvernanter i to Aar.

Raad mig nu, for Guds Skyld, Makar Alexejevitsch, skal jeg tage Pladsen eller ej? Hvorfor kommer du aldrig til mig? Det er saa sjældent, jeg faar dit Ansigt at se. Vi ses jo næsten kun om Søndagen til Middag. Du er ogsaa menneskesky ligesom jeg. Jeg er jo halvt om halvt i Familie med dig. Du holder ikke af mig, Makar Alexejevitsch, og jeg er undertiden ret inderlig bedrøvet. Jeg er ofte ganske mutters ene, især i Mørkningen, naar Theodora er gaaet ud for at besørge sine Ærindrer.

Saa sidder jeg og falder i Tanker og tænker paa alt, hvad jeg har oplevet, baade glædeligt og sørgeligt — alt drager forbi mine Øjne og træder frem ud af Mørket. Bekjendte Ansigter dukker op — jeg ser dem ganske tydelig — Moder ser jeg hyppigere end alle andre. Og hvilke Drømme jeg saa har!

Jeg føler, at mit Helbred er nedbrudt, jeg er saa svag. I Morges, da jeg stod ud af Sengen, fik jeg ondt. Og saa denne slemme Hoste. Jeg er vis paa, at jeg snart skal dø! Hvem vil saa sørge for min Begravelse? Hvem vil besøge min Grav? Hvem vil sørge over mig? Maaske dør jeg paa et fremmed Sted i et fremmed Hus, i en ukjendt Krog. Min Gud, hvor Livet dog er elendigt, Makar Alexejevitsch!

Hvorfor fodrer du mig altid med Konfekt, min Ven? Jeg kan ikke begribe, hvorfra du faar alle de Penge? Ak, min Ven, spar dog dine Penge. Jeg beder dig for Guds Skyld, giv ikke saa meget ud. Theodora er ved at sælge et Tæppe, som jeg har syet. Hun skal have halvtredsindstyve Rubel for det. Det er rigtig godt betalt, jeg troede ikke, jeg kunde faa saa meget for det. Theodora vil jeg give tre Sølvrubel *), jeg vil selv sy mig en ny Kjole, den skal være ganske tarvelig, men varm. Til dig vil jeg lave en Vest. Jeg skal nok sy den selv af rigtig godt Tøj.

Theodora har skaffet mig en Bog „Bjelkins Noveller". Den skal jeg sende dig, hvis du vil læse den. Men lad der endelig ikke komme Pletter i den, og lad den ikke blive borte, det

*) En Sølvrubel var den Gang omtrent lig fire Papirrubel. O. A.

er ikke min egen. Det er for Resten et af Puschkins Arbejder. For to Aar siden læste jeg den sammen med Moder, og nu er det saa vemodigt for mig at læse den igjen. Har du en eller anden Bog, saa send mig den, men kun hvis du ikke har faaet den af Ratasiajef. Han forærer dig ganske sikkert sine Værker, naar de er bleven trykte. Hvor kan du dog synes om det, han skriver, Makar Alexejevitsch. Saadant noget Vaas! Lev nu vel!

Tag til Takke med alt dette, jeg har vrøvlet sammen. Naar jeg er bedrøvet, gjør det mig godt at snakke, ligemeget om hvad. Det er et Lægemiddel, man bliver lige strax lettere i Sindet derved, især naar man kan tale om alt, hvad der ligger én paa Hjærte. Lev vel, lev vel, min Ven.

Din V. D.

28nde Juni.

Min kjære Varvara Alexejevna!

Hvad er dog det for Snak! Skammer du dig ikke! Sig mig, min Engel, hvordan kan du dog komme paa saadanne Tanker? Du er saamænd ikke syg, min lille Sjæl, slet ikke, du blomstrer tværtimod af Sundhed. Selv om du er lidt bleg, blomstrer du alligevel. Og hvor

faar du saadanne Drømme og saadanne Syner fra? Du burde skamme dig, min lille Due, og spytte paa disse Drømme, ja, ligefrem spytte paa dem.

Hvorfor sover jeg saa godt? Hvorfor fejler jeg ingen Ting? Se paa mig, Mo'erlil. Jeg lever ganske alene, sover rolig, er frisk som en Fisk og føler mig saa ung, at det er en Lyst. Skam dig dog, Mo'erlil, og se til, at du forbedrer dig. Jeg kjender jo dit lille Hoved, altid skal det have noget at spekulere paa og at udtænke, som kan sætte dig i daarligt Humør. Lad være med det, Mo'erlil, lad være for min Skyld.

Du skulde ud blandt fremmede Folk? Aldrig. Nej, nej og atter nej. Hvordan har du dog kunnet finde paa sligt; hvorfra har du den Ide? Nej, nej, Mo'erlil, det tillader jeg ikke, jeg vil kæmpe imod en saadan Beslutning af alle Kræfter. Selv om jeg skal sælge min gamle Frakke og gaa paa Gaden i Skjorteærmer, skal du faa, hvad du behøver. Nej, Varinka, nej, nu véd jeg, hvor du vil hen. Det er jo Snak, ikke andet end Snak! Men vist er det, at det er Theodoras Skyld alt sammen. Hun er et enfoldigt, gammelt Fruentimmer, og hun har sat alt dette i dig. Men tro hende ikke, Mo'erlil. Véd du da ikke nok, min lille Sjæl, at hun er en dum, taabelig, vrøvlevorn Kjæl-

ling, som drev sin afdøde Mand ud af Verden med sin Snak. Eller har hun maaske sat det i dig i en eller anden ond Hensigt? Nej, nej, Mo'erlil, lad nu det være godt. Hvad skulde der blive af mig? Hvad skulde jeg gribe til? Nej, Varinka, min lille Sjæl, slaa dig det af Hovedet. Hvad mangler du? Jeg kan slet ikke forstaa det. Du elsker mig jo, og du lever her saa fredelig, du syer, og du læser, eller du syer ikke — det er lige meget, blot du vil blive hos mig. Tænk en Gang over Sagen, saa skal du se, at jeg har Ret. Jeg skal skaffe dig en Bog, og saa vil vi igjen gaa ud at spasere. Men du maa virkelig være fornuftig, Mo'erlil, og ikke finde paa saadanne Narrestreger. Jeg skal meget snart komme over til dig, men læg dig disse oprigtige Ord paa Sinde. Dit Paafund er slet ikke heldigt, min lille Sjæl, aldeles ikke heldigt. Jeg er jo rigtig nok kun et udannet Menneske, jeg véd godt selv, at min Opdragelse kun har kostet Kobberpenge*), og at jeg ikke forstaar at sætte mine Ord paa Skruer, men det kan nu være det samme.

For Ratasiajef indestaar jeg med din Tilladelse. Han er min Ven, og derfor kan jeg gaa i Borgen for ham. Han skriver godt, udmærket godt, ja, jeg gjentager det, han skriver

*) Et russisk Ordsprog. O. A.

udmærket godt. Jeg er ikke enig med dig i dette Punkt og vil aldrig blive det. Han har en saa blomstrende, udtryksfuld Stil, rig paa Billeder og Tanker, med ét Ord, det er udmærket. Du har maaske ikke læst med den rette Forstaaelse, Varinka, eller du var ikke i den rette Stemning, da du læste, du var vred paa Theodora for et eller andet, eller noget var gaaet dig imod. Men nej, du *har* læst med Forstaaelse, da du var glad og tilfreds og i den behageligste Sindsstemning, mens du f. Ex. havde Konfekt i Munden — ja, da læste du. Jeg vil jo ikke strides med dig, tværtimod, der er naturligvis bedre Forfattere end Ratasiajef, endog meget bedre, men derfor er han dog en god Forfatter. De skriver godt, og han skriver godt. Han har sin Manér, og det, han producerer er godt. Lev nu vel, Mo'erlil. Jeg kan ikke skrive mere, jeg har travlt. Se nu at komme til Ro, Mo'erlil, min Øjesten. Gud være med dig. Jeg forbliver stedse

din trofaste Ven

Makar Devuschkin.

P. S. Jeg takker dig meget for Bogen, min lille Engel. Jeg skal nok læse din Puschkin. I Aften kommer jeg ganske sikkert til dig.

Min dyrebare Makar Alexejevitsch!

Nej, min Ven, nej, jeg kan ikke blive ved at leve blandt jer. Jeg har tænkt længe derover og fundet, at jeg vilde gjøre stor Uret ved at afslaa saa god en Plads. Dér vil jeg dog i det mindste være vis paa at kunne tjène mit Brød. Jeg vil gjøre mig Umage for at erhverve mig de fremmede Menneskers Velvilje og bestræbe mig for at forandre min Karakter, hvis det behøves. Det er naturligvis slemt og tungt at leve blandt fremmede, at bejle til fremmed Gunst, at betvinge sig og sætte sig selv til Side, men Gud vil hjælpe mig. Man kan ikke i al Evighed trække sig tilbage fra alle Mennesker. Jeg har allerede én Gang før været nødt til det samme. Jeg husker godt mit Ophold i Pensionen, da jeg var lille. Om Søndagen var jeg hjemme og legede og morede mig, det kunde ogsaa hænde, at jeg smaaskjændtes med Moder. Men jeg var saa let om Hjærtet og glad i Sindet. Naar Aftenen kom, blev jeg overfalden af en forfærdelig Smerte. Klokken ni maatte jeg tilbage til Pensionen, og dér var alt fremmed, koldt og strængt. Lærerinderne skjændte altid saa meget om Mandagen, og jeg følte mig saa beklemt og var færdig ved at græde. Saa gjemte jeg mig i en Krog og græd hemmelig. Jeg vilde ikke lade nogen se mine Taarer, af

Frygt for at de skulde tro, jeg havde været doven. Thi det var slet ikke, fordi jeg ikke vilde lære noget, at jeg græd. Men hvorom al Ting er, saa vænnede jeg mig dog til det, og da jeg skulde forlade Pensionen, græd jeg ved Afskeden fra mine Kammerater. Det er heller ikke rigtigt af mig, at jeg saaledes ligger dig til Byrde. Det er min oprigtige Mening — det piner mig. Jeg siger dig dette ganske ærlig, fordi jeg har vænnet mig til at være oprigtig imod dig. Jeg ser jo godt, at Theodora hver Dag staar op tidlig paa Morgenstunden og tager fat paa sin Vask og slider til den sildige Aften, naar hendes gamle Ben for længe siden kunde trænge til Hvile. Tror du ikke, jeg ser, at du ødelægger dig for min Skyld, at du giver din sidste Kopek ud for mig. Det gaar over dine Kræfter, min Ven. Du skriver til mig, at du vilde give det sidste, du ejede, ud for mig og ikke lade mig lide Nød. Jeg kjender dit gode Hjærte og stoler paa dig, min Ven, men hvad kan det alt sammen hjælpe? Nu har du uventet faaet nogle Penge, et Gratiale, men naar det er brugt op, hvad saa?

Du ser jo, at jeg altid er syg. Jeg kan ikke arbejde, saadan som I andre, skjønt jeg gjærne vilde. Men man kan heller ikke altid faa Arbejde. Hvad skal der saa blive af mig? Jeg forgaar af Sorg over at se paa jer to, I

kjære. Hvorved kan jeg gjøre jer den mindste Nytte? Og hvorfor er jeg dig saa uundværlig, min Ven? Hvad godt har jeg gjort dig? Jeg hænger kun ved dig med hele min Sjæl, jeg elsker dig højt, af mit hele Hjærte, men det er min haarde Skæbne: jeg kan elske, men ogsaa kun elske, jeg kan ikke gjøre dig noget godt, ikke gjengjælde dine Velgjerninger. Hold ikke længere paa mig, tænk over alt dette, og sig mig saa din endelige Mening. I Forventning heraf forbliver jeg

din dig elskende

V. D.

1ste Juli.

Det er lutter Snak, Varinka, ikke andet end bare Snak. Skulde vi saaledes lade dig følge dit eget Hoved — det bilder du dig da ikke ind! Det maa ikke ske, det skal ikke ske! Jeg indser jo godt, at det er ravgalt. Sig mig dog blot, Mo'erlil, hvad du mangler her hos os? Vi elsker dig, du elsker os, vi er alle tilfredse og lykkelige, hvad vil du mere? Og hvad vil du gjøre blandt de fremmede Mennesker? Du véd sikkert ikke, hvordan „fremmede Mennesker“ er. Nej, men vær saa god at spørge mig derom, saa skal jeg sige dig, hvordan de er. Jeg véd

det, Mo'erlil, jeg véd det godt, jeg har spist deres Brød. De er onde, Varinka, saa onde, at dit Hjærte ikke vilde kunne udholde det, saaledes vilde de sønderslide det ved Bebrejdelser, onde Ord og vrede Blikke. Hos os er der godt og hyggeligt, du har det her som i en lille Rede. Slaa dig derfor det ud af Hovedet! Og hvad skulde vi gjøre uden dig? Hvad skulde jeg, gamle Mand, gribe til? Er *du* os ikke *nyttig?* Ikke *nødvendig?* Hvad vil det sige: ikke nyttig?

Døm selv, Mo'erlil, om du ikke er os til Nytte? Du er mig til megen Nytte. Du har en saa velgjørende Indflydelse paa mig! Se, jeg tænker altid paa dig, og det gjør mig glad. Jeg skriver en Gang imellem et Brev til dig og udtrykker mine Følelser for dig, og saa faar jeg et udførligt Svar derpaa af dig. Jeg kjøber Klæder til dig og har ladet dig lave en Hat, og en Gang imellem faar jeg Lov at besørge en Kommission for dig, og for denne Kommission — — — Kalder du ikke det at være nyttig for mig? Hvad skulde jeg gjøre alene paa mine gamle Dage, hvad skal jeg glæde mig ved? Det har du vist ikke tænkt paa, Varinka. Nej, det kan du ikke gjøre, men tænk nu over det, og sig til dig selv: hvad skulde han glæde sig ved uden mig! Jeg er saa vant til dig, min kjære Ven. Jeg gaar i Nevaen — og saa er

det forbi. Ja, i Sandhed, saaledes vil det ende, Varinka, naar jeg ikke har dig mere. Ak, min lille Sjæl, du vil nok have, at jeg skal kjøres ud til Volkovo paa en Arbejdsvogn, at en eller anden gammel Tiggerkjælling er den eneste, som følger efter Kisten, at de kaster Jord paa mig derude og saa gaar bort og lader mig blive ene tilbage. Det er skrækkeligt, Mo'erlil, skrækkeligt! Ja, ved Gud i Himlen er det skrækkeligt.

Jeg sender dig din Bog tilbage, kjære Varinka, og dersom du spørger mig om min Mening om den, vil jeg sige dig, at jeg i hele mit Liv ikke har læst saa fortrinlig en Bog. Jeg spørger nu mig selv, Mo'erlil, hvorledes jeg hidtil har kunnet leve som en saadan Dumrian, at Gud maa sig forbarme. Hvad har jeg bestilt? Af hvad Tømmer er jeg dog gjort? Jeg véd jo ingen Ting, Mo'erlil, slet ingen Ting. Jeg skal sige dig rent ud, Varinka, jeg er et udannet Menneske, jeg har hidindtil kun læst lidt, næsten slet intet, kun „Menneskets Billede“ har jeg læst — det er en ret forstandig Bog, og saa „Drengen, som spiller forskjellige Stykker paa Klokker“ og endelig „Ivikofs Dagbøger“ — det er alt, hvad jeg nogensinde har læst.

Nu har jeg ogsaa læst „Stationsforvalteren“ *) i din Bog. Hør en Gang, Mo'erlil, det kan være,

*) Formanden paa en Station, hvor der skiftes Heste.

at du slet ikke véd af, at der er en Bog til, hvori hele dit Liv er fremstillet paa en Prik. Og hvad der tidligere ikke havde været mig klart, det kunde jeg, saa snart jeg begyndte at læse i Bogen, lidt efter lidt baade huske, udfinde og forklare mig. Og saa er der endnu ét, hvorfor jeg holder saa meget af denne Bog: ser du, andre Værker, i dem kan man læse og læse, og selv om de er smukt skrevne, er de saa kunstige, at man ikke forstaar dem. Jeg er en Dosmer og har været det lige fra Fødslen af, og derfor kan jeg ikke forstaa altfor svære Bøger. Men dette her læser man, som om man selv havde skrevet det, det er lige som man tog sit eget Hjærte, som det nu en Gang er, og viste Menneskene det fra den indvendige Side og beskrev alt ganske nøjagtig: se, saaledes ser det ud. Herre Gud, det er jo en ganske simpel Ting, det kunde jeg ogsaa have skrevet! Og hvorfor *har* jeg ikke skrevet det? Jeg føler dog det selv samme, aldeles paa samme Maade, som det staar i Bogen, og jeg har sommetider befundet mig i de samme Forhold som f. Ex. denne stakkels Djævel Samson Vyrin. Hvor mange Samson Vyriner, hvor mange af disse kjære, ulykkelige Mennesker gaar der ikke om blandt os? Og hvor fint det er skrevet alt sammen. Det var lige ved, at jeg fik Taarer i Øjnene, da jeg læste om denne ulykke-

lige, der drak, til han mistede Forstanden og blev helt elendig og sov hele Dagen under sin Pels, mens han snart slukkede sin Sorg ved at drikke, snart græd bitterlig, naar han kom til at tænke paa sit forvildede Faar, sin Datter Duniaschka. Hvor det er naturligt. Læs det dog; det er saa sandt, det *lever*. Jeg har selv set det. Det er til i Virkeligheden. Theresa er der ogsaa, skjønt det passer ikke rigtig paa hende. Saa er der denne stakkels Embedsmand — jeg er maaske netop saadan en Samson Vyrin, kun med andre Familieforhold, som f. Ex. Gorschkofs. Historien er ganske almindelig, Mo'erlil, og det samme kan hænde baade dig og mig. Og denne Greve, som bor paa Nevski Prospektet eller ved Neva Kajen, han findes ogsaa i Livet, men han vil maaske nok vise sig noget anderledes, fordi den Slags Folk har det paa deres egen Manér, alt gaar saa fint til hos dem, men han er alligevel til. Alt kan hænde, mig kan ogsaa det samme hænde.

Og nu vil du tage bort fra os, Mo'erlil. Det er virkelig Synd, Varinka, saaledes at overrumple os. Du gjør jo baade dig og mig ulykkelige, min kjære Ven. Ak, min lille Øjesten, jag dog for Guds Skyld alle disse oprørske Tanker ud af dit Hoved og plag mig ikke til Unytte. Hvordan vil du, min svage, lille Fugl, alene

kunne bruge dine Vinger, hvordan vil du kunne ernære dig selv, hvordan vil du kunne frelse dig fra Fordærvelse, beskytte dig mod onde Mennesker! Gaa i dig selv, Varinka, hør ikke efter tossede Raad og dum Bagtalelse. Læs Bogen en Gang endnu, læs den igjennem med Opmærksomhed. Det vil du have Nytte af.

Jeg har talt med Ratasiajef om „Stationsforvalteren". Han sagde, at det var en aldeles forældet Historie, og at alle Bøger nu udkommer med Billeder og Illustrationer, men jeg forstod ham ikke rigtig, og jeg tror alligevel, at Puschkin er en god Forfatter, der har forherliget den hellige Rus*), og jeg synes, at meget taler til Gunst for ham. Ja, Varinka, han skriver virkelig meget, meget godt. Læs hans Bog en Gang endnu med Opmærksomhed, følg mit Raad, og gjør mig, gamle Mand, lykkelig derved. Da vil Gud sikkert lønne dig derfor, min kjære Ven.

Din oprigtige Ven
Makar Devushkin.

6te Juli.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch!

Theodora bragte mig i Dag femten Sølvrubel. Hvor hun blev glad, den Stakkel, da

*) Hermed menes det russiske Rige. O. A.

jeg gav hende tre af dem. Jeg skal snart skrive et ordentligt Brev til dig. Jeg er i Færd med din Vest — det er noget dejligt Tøj, gult med smaa Blomster, Jeg sender dig hermed en Bog, hvori der er forskjellige Fortællinger. Jeg har læst nogle af dem. Jeg anbefaler dig en af dem, som hedder „Kappen“.

Du vil have mig med i Theatret? Vil det ikke blive meget dyrt? Men man kunde maaske gaa op paa Galleriet. Det er længe siden, jeg har været i Theatret. Jeg kan næppe huske, naar det var. Jeg er kun bange for, at denne Fornøjelse vil blive altfor dyr. Theodora ryster blot paa Hovedet. Hun siger, at du har begyndt at leve langt over dine Evner, og det ser jeg ogsaa selv. Hvor meget har du ikke allerede ødet paa mig. Pas paa, min Ven, at du ikke kommer i Nød.

Theodora taler ogsaa om visse Rygter, at du har været oppe at trættes med din Værtinde, fordi du skylder hende Penge. Jeg er saa bekymret for dig. Lev nu vel, jeg har travlt. Jeg har noget at bestille, jeg skal nemlig sætte andre Baand paa min Hat.

V. D.

P. S.

Véd du hvad, naar vi gaar i Theatret, tager jeg min Hat paa med de nye Baand og min sorte Mantille. Vil det ikke klæde mig godt?

7ende Juli.

Frøken Varvara Alexejevna!

Jeg er endnu aldeles opfyldt af igaar Aftes. Du maa vide, Mo'erlil, at jeg ogsaa har haft en Tid, hvor jeg gjorde Dumheder. Jeg har været forelsket, forelsket op over begge Ørerne i en Sangerinde, uden at det for Resten førte til noget, og det mærkværdigste ved Sagen var, at jeg næsten slet ikke havde set hende og kun en eneste Gang havde været i Theatret, hvor hun sang, og dog forelskede jeg mig i hende. Jeg boede den Gang Dør om Dør med fem unge Mennesker, rigtig lystige Fyre. Jeg omgikkes med dem indenfor visse Grænser, og holdt mig altid lidt tilbage fra dem. De fortalte mig om denne Sangerinde. Hver Aften, naar der var Forestilling, gik hele Kompagniet — som aldrig havde en Styver til de nødvendige Udgifter — i Theatret, op i Galleriet, hvor de i ét væk applauderede denne Sangerinde, kaldte hende frem og téde sig, som om de var besatte.

Naar de kom hjem, kunde de ikke sove, men snakkede hele Natten om hende uafbrudt. Hver af dem kaldte hende sin Sangfugl, alle var de forelskede i hende, og alle havde de en lille Kanariefugl i Hjærtet. De fik da tilsidst ogsaa mig, værgeløse, paa Gled, jeg var den Gang endnu saa ung. Jeg véd ikke selv, hvor-

dan det gik til, men jeg kom i Theatret med dem, helt oppe i fjerde Etage, i Galleriet. Jeg kunde kun se lidt af Loftet, men jeg kunde høre al Ting. Sangerinden havde en dejlig, klokkeren og bøjelig Stemme, hun sang som en Nattergal. Vi klappede saa stærkt, vore Hænder kunde holde ud, og brølede formelig, saa vi var lige ved at blive smidt ud. Jeg gik hjem ligesom i Taage. Jeg havde kun en eneste Sølvrubel tilbage i min Lomme, og der var endnu mere end en halv Snes Dage til næste Lønningsdag. Hvad tror du saa, jeg gjorde, Mo'erlil? Den næste Dag begav jeg mig hen til en fransk Parfumehandler i Stedet for at gaa paa Kontoret og kjøbte noget lugtende Vand og et Stykke fin Sæbe for alle mine Penge — uden at jeg egentlig vidste, hvorfor jeg kjøbte alt dette. Jeg spiste ikke til Middag, men gik hele Dagen op og ned foran hendes Vinduer. Hun boede et Sted paa Nevski Prospektet paa fjerde Sal. Endelig gik jeg hjem for som en anden Skildvagt at hvile ud, men den næste Dag marscherede jeg atter forbi hendes Vindu. I halvanden Maaned drev jeg mit Spil paa denne Maade og gjorde mine Hoser grønne hos hende. Hvert Øjeblik paraderede jeg ogsaa til Vogns forbi hendes Bolig og kom aldeles i Borg og Gjæld. Men saa paa én Gang var det forbi, og jeg blev atter fornuftig. Der kan du se,

Mo'erlil, hvad en Sangerinde kan gjøre af et ordentligt Menneske! Men jeg var jo saa ung endnu!

M. D.

8nde Juli.

Velbaarne Frøken Varvara Alexejevna!

Jeg skynder mig at sende den Bog tilbage, som jeg fik d. 6te dennes, og jeg iler med at udtale mig for dig i dette Brev. Det gjør mig ondt, Mo'erlil, det gjør mig meget ondt, at du saaledes har krænket mig. Du véd jo nok, Mo'erlil, at ethvert Menneske har faaet sin bestemte Stilling i Samfundet anvist af den højestes Vilje. En gaar med Generalsepauletter, en anden tjener som Titulærraad, den ene kan befale, den anden maa adlyde uden Knurren. Det er nu en Gang saaledes indrettet efter hvers Evner, den ene er skikket til et, den anden til noget andet, men selve Evnerne har vor Herre tildelt os. Nu har jeg allerede været henved tredive Aar i mit Embede. Jeg har besørget min Tjeneste uden Dadel, stedse været ædruelig og er aldrig bleven greben i nogen Uorden. Jeg véd med mig selv, at jeg har mine Fejl, men jeg er heller ikke uden gode Sider. Jeg er vel anskreven hos

mine foresatte, selv hans Excellence er tilfreds med mig, og skjønt de hidindtil ikke har givet mig særlige Beviser paa deres Velvilje, véd jeg dog, at de er tilfredse. Jeg har været i Embedet, til jeg har faaet graa Haar, og jeg er mig ikke nogen videre stor Synd bevidst. Hvem har for Resten ikke smaa Synder paa sin Samvittighed. Ethvert Menneske har begaaet Synd; det har du ogsaa, Mo'erlil. Men i større Forseelser og Fejltrin har jeg ikke gjort mig skyldig. Jeg har hverken overtraadt de givne Love eller forstyrret den offentlige Ro, det har man aldrig kunnet gribe mig i. Jeg har endog været indstillet til at faa en Orden. Naa, hvad skal jeg sige mere! Alt det burde du have vidst, Mo'erlil, og Forfatteren burde have vidst det.

Naar man paatager sig at skrive om saadanne Ting, maa man vide alt.

Det havde jeg sandelig ikke ventet mig af dig, nej, Varinka, det havde jeg rigtignok ikke.

Men efter dette kan jeg ikke mere leve fredelig i min Krog, hvordan den saa er. Jeg har — det skal Gud vide — ikke plumret Vandet for nogen, som det hedder i Ordsproget, eller traadt nogen for nær og kan saa vel ogsaa forlange, at ingen kommer mig for nær og sniger sig ind i mit Hus og kiger i Krogene for at se, hvordan jeg har det og saa maaske siger: det er en kjøn Vest, du har dér! Hvad plejer

du at gjøre med dine gamle Benklæder? Har du Støvler? Hvordan er de blevne saa slidte? hvad spiser du, hvad drikker du? hvad skriver du af? Hvem i al Verden vedkommer det, Mo'erlil, at jeg undertiden, naar Stenbroen er daarlig, gaar paa Tæerne for at skaane Støvlerne, eller at jeg skriver af for en anden, at jeg en Gang imellem er i Nød, og at jeg ikke drikker The. Kiger jeg da alle og enhver ind i Munden for at se, hvad han tygger paa? Nej, Mo'erlil, hvorfor skulde jeg fornærme andre, naar de ikke gjør mig noget ondt? Men hvad skal det saa betyde, Varvara Alexejevna, naar man passer sit Embede godt og samvittighedsfuldt og er vel anskreven hos sine foresatte, at der kommer nogen, som lige for Næsen af én, uden synlig Aarsag, ganske uden videre laver et Smædeskrift om én. Det er rigtig nok sandt, man kan maaske indbilde sig, at det er noget nyt, man kunde glæde sig over, saa man ikke kan sove af Glæde, ligesom man glæder sig over et Par nye Støvler, som man tager paa med en vis Vellyst. Jeg forsikrer dig, at jeg med stort Behag saa' min Fod i saadan en fin og elegant Støvle — det var virkelig udmærket skrevet.

Men alligevel undrer det mig, at Theodorovitsch har ladet en saadan Bog*) passere og

*) Som bekjendt er enhver russisk Bog underkastet Censur. O. A.

ikke bedre har taget sig af mig. Han er ganske vist en ung Embedsmand endnu, som holder af en Gang imellem at brøle op — og hvorfor skulde han ikke brøle op? Hvorfor skulde han ikke skjælde ud, naar vedkommende fortjener at skjældes ud? Og hvad Tonen angaar, saa er der heller ikke noget at sige derom. Det er nødvendigt at give Irettesættelser og at buldre løs, men — mellem os sagt, Varinka — vedkommende bryder sig ikke en Døjt om Irettesættelser, det behager ham at regne dem for ikke mere end som saa, og han siger: jeg er den, jeg er, og Resten kommer ikke mig ved. Da der er forskjellige Embedsklasser til, og der til enhver Klasse hører en vis ejendommelig Irettesættelsesmaade, er det ganske naturligt, at Tonen er forskjellig efter Klasserne — det er ganske i sin Orden. Verden er nu en Gang saaledes indrettet, Mo'erlil, at vi alle angiver Tonen, den ene for den anden, og at enhver af os skjælder ud paa sin Vis. Uden en saadan Indretning kunde Verden ikke bestaa, og der vilde ikke være nogen rigtig Orden. Men det er virkelig højst forunderligt, hvordan Theodor Theodorovitsch har kunnet lade en saadan Fornærmelse passere.

Men hvorfor skrive alt dette? Hvorfor var det nødvendigt? Hvilken Læser vil gjøre mig noget for denne „Kappes“ Skyld, og hvad

skulde han gjøre? Mon han vilde kjøbe mig nye Støvler? Nej, Varinka, han vil blot læse Historien og forlange Fortsættelsen. Og saa maa man skjule sig, vogte sig for at blive bemærket, være bange for blot at vise Tippen af sin Næse noget Steds, fordi man frygter Sladderen, fordi Folk laver Smædeskrifter om alt, hvad der er til i Verden, og saa spaserer hele éns borgerlige Tilværelse og éns Familieliv rundt i Literaturen. Alt bliver trykt, læst, gjort Grin med og kastet Snavs paa. Alt ved én er saa nøje beskrevet, at man kan kjende Personen alene paa Gangen. Men det kunde jo være, at man tilsidst kunde fire lidt, blive noget nemmere at komme tilrette med, give lidt efter i visse Stykker, saa at man kunde bruges paa højere Steder, efter at de har kylet én dette Skrift i Hovedet. Saa vil du maaske indse, at man med alt det dog er et fortræffeligt Menneske, en god Borger og ikke har fortjent en saadan Behandling af sine Kammerater, tværtimod at man har været vel anskreven hos sine foresatte (det maa dog betyde noget), ikke har tilføjet nogen noget ondt, har troet paa Gud og er død begrædt — dersom man i det hele taget har lagt sig til at dø. Men det vilde vist være bedre ikke at lade ham dø, Stakkel, men mage det saa, at hans „Kappe“ blev funden, saa at den Departementschef, der

var nøjere kjendt med hans Dyder, kunde optage ham i sit Cancelli, sørge for hans Befordring, og give ham et godt Tillæg til hans Lønning, saaledes, at de onde Gjerninger paa denne Maade blev straffede, og den retskafne triumferede og alle Kammeraterne i Cancelliet med ham. Jeg vilde f. Ex. have handlet saaledes, men hvad usædvanlig smukt og godt er der ved det? Det er jo et ganske simpelt Tilfælde af det daglige Liv.

Hvor har du dog kunnet sende mig en saadan Bog, kjære Ven? Det er en afskyelig Bog, Varinka. Historien er desuden ganske usandsynlig, fordi det er umuligt, at der kan existere en saadan Embedsmand. Jeg maa udtale min Beklagelse over det skete, Varinka, min oprigtige Beklagelse.

Din underdanigste Tjener
Makar Devuschkin.

27nde Juli.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch!

De sidste Begivenheder og dine Breve har forskrækket og rystet mig og givet mig meget at tænke paa. Men Theodoras Beretning har hjulpet mig til at klare Sagen nogenlunde. Hvordan kunde du dog blive saa fortvivlet og

paa én Gang styrte i en saadan Afgrund, Makar Alexejevitsch? Dine Forklaringer er aldeles ikke fyldestgjørende. Ser du nu, at jeg havde Ret, da jeg absolut vilde tage imod den gode Plads, der blev mig tilbudt. Og nu denne sidste Hændelse — den har alvorlig forskrækket mig.

Du siger, at din Kjærlighed til mig har tvunget dig til at holde visse Ting hemmelig for mig. Det var mig allerede meget tungt at skylde dig saa meget, du forsikrede mig, at hvad du gav ud for mig, var dine egne Penge, som du havde staaende i en Sparekasse, hvorfra du kunde tage dem, hvad Øjeblik det skulde være. Men nu, da jeg har faaet at vide, at du slet ingen Penge havde, og at du, da du ved et Tilfælde var bleven underrettet om min hjælpeløse Stilling og blev rørt derover, besluttede dig til at tage din Lønning op forud for at anvende den paa mig, at du endog solgte dine Klæder, da jeg var syg — nu er jeg bleven bragt i en saa pinlig Stilling, at jeg i dette Øjeblik ikke véd, hvad jeg skal gribe til — ja, jeg véd hverken ud eller ind. Ak, Makar Alexejevitsch, du burde have nøjedes med de første Velgjerninger, som din Medfølelse og vort Slægtskabsforhold drev dig til at vise mig, og du burde ikke bag efter have sat Pengene over Styr til unødvendige Ting.

Du har forraadt vort Venskab, Makar Alexejevitsch, fordi du ikke var oprigtig imod mig, og da jeg nu har faaet at vide, at du har ødslet dine sidste Penge bort for min Skyld til Pynt, Konfekt, Fornøjelsesture, til Theatret og Bøger, maa jeg dyrt betale alt dette med Anger over min utilgivelige Letsindighed at have taget imod det alt sammen af dig uden at tænke paa andre end mig selv. Alt, hvormed du har villet gjøre mig Glæde, har nu vendt sig til Sorg for mig og kun efterladt mig bitter Anger, der ikke kan nytte noget. Jeg har nok mærket, at du var modfalden i den sidste Tid, og jeg var selv ængstelig tilmode og ventede, at der vilde ske noget slemt, men at det skulde være det, som nu er indtruffet, faldt mig aldrig ind. Hvor kunde du dog i den Grad lade dig lede vild, Makar Alexejevitsch? Hvad vil alle de, som kjender dig, tænke om dig, hvad vil de sige? Du, hvem jeg og alle andre agtede paa Grund af din Hjærtensgodhed, din Ædruelighed og Retskaffenhed, du er nu paa én Gang bleven forfalden til en saa afskyelig Last, som du aldrig har gjort dig skyldig i før. Du kan næppe tænke dig, hvordan jeg blev tilmode, da Theodora fortalte mig, at man havde fundet dig i beruset Tilstand paa Gaden, og at du var bleven bragt hjem af Politiet. Jeg blev som lamslaaet af Forfærdelse, skjønt jeg var

fattet paa noget meget slemt, da du ikke havde ladet dig se i fire Dage. Har du betænkt, hvad dine foresatte vil sige, naar de hører den virkelige Aarsag til din Fraværelse.

Du siger, at alle ler ad dig, at alle kjender vort Forhold, og at dine Naboer snakker ondt om mig. Men det skal du ikke bryde dig om, Makar Alexejevitsch, se blot til at gaa i dig selv igjen for Guds Skyld.

Jeg er ogsaa bleven urolig over den Historie med disse Officerer, jeg har hørt nogle dunkle Rygter derom. Forklar mig dog, hvad alt dette har at betyde. Du har skrevet til mig, at du var bange for at sige mig hele Sandheden, at du frygtede for at miste mit Venskab ved din Tilstaaelse, at du var fortvivlet over ikke at vide, hvorledes du skulde hjælpe mig, da jeg var syg, at du solgte alt for at kunne pleje mig hjemme og ikke lade mig komme paa Hospitalet, at du kom i Gjæld op over begge Ørerne og hver Dag havde Ubehageligheder med din Værtinde. Men du har handlet meget ilde ved at skjule alt dette for mig. Men nu véd jeg det hele. Du undsaa dig ved at lade mig faa at vide, at jeg var Aarsagen til din mislige Stilling, men du har derved bragt dobbelt saa megen Sorg over mig. Det tynger alt sammen forfærdelig paa mig.

Ak, min Ven, Ulykken er ligesom en smitsom Sygdom. De fattige og ulykkelige burde isoleres fra hverandre for ikke at udbrede Smitten. Jeg har paaført dig større Ulykker, end du nogensinde før har prøvet i dit Eneboerliv. Det piner og nedtrykker mig.

Skriv mig oprigtig til, hvordan du har det, og hvad du tænker at gjøre. Berolige mig, hvis du kan. Det er ikke Egenkjærlighed, som faar mig til at bede dig tænke paa at skaffe mig Ro, men mit Venskab og min Kjærlighed til dig, som ikke kan udslettes af mit Hjærte. Lev vel. Jeg venter dit Svar med Utaalmodighed. Du har haft daarlige Tanker om mig, Makar Alexejevitsch.

Din dig hjærtelig elskende
Varvara Dobroselova.

28nde Juli.

Min dyrebare Varvara Alexejevna!

Da det værste nu er overstaaet, og vi lidt efter lidt kommer ind i det gamle Spor, skal jeg sige dig noget, Mo'erlil. Hvis du er urolig over, hvad Folk tænker om mig, skynder jeg mig at meddele dig, Varvara Alexejevna, at min Ære er mig dyrebarere end alt. Saa vil jeg da først og fremmest underrette dig om, at

ingen af mine foresatte véd noget om de Uregelmæssigheder, jeg har begaaet, eller vil faa noget at vide derom, saa at de altsaa vil yde mig den samme Agtelse som tidligere. Jeg er kun bange for én eneste Ting, det er for Sladderen. Her hos mig skraalede Værtinden bestandig op, og nu da jeg har betalt hende en Del af min Gjæld med de ti Rubel, jeg fik af dig, brummer hun blot, det er hele Forskjellen. Hvad mine øvrige Kreditorer angaar, gjør de mig ingen Ting, jeg behøver blot, ikke at anmode dem om yderligere Laan, saa sker der intet.

Men din Agtelse, Mo'erlil, den sætter jeg højere end alt andet i denne Verden, og ved den trøster jeg mig over mine øjeblikkelige Forlegenheder. Nu er, Gud ske Lov, det første Stød forbi, og de første Forviklinger har løst sig. Du lod dig ikke formaa til at anse mig for en troløs Ven og Egoist, som vilde holde paa dig mod din Vilje og føre dig bag Lyset, men du indsaa, at jeg ikke var i Stand til at skilles fra dig og elskede dig som min gode Engel. Jeg tager mig ivrig af mit Embede, og jeg har begyndt at indhente det forsømte. Evstafij Ivanovitsch sagde ikke et Ord, da jeg gik forbi ham i Dag. Men jeg vil ikke skjule for dig, Mo'erlil, at min Gjæld og min Garderobes slette Tilstand generer mig i høj Grad. Men det har

i Grunden intet at sige, og jeg beder dig bønlig, Mo'erlil, gjør dig ingen Bekymringer over den Ting.

Du har endnu sendt mig en halv Rubel, Varinka; denne halve Rubel har gjennemboret mit Hjærte. Saa vidt er det altsaa nu kommet, at jeg, gamle Tosse, ikke længere understøtter dig, du Engel, men at du, den stakkels forældreløse Pige, maa hjælpe mig.

Det var godt gjort af Theodora, at hun skaffede Pengene til Veje. Foreløbig har jeg intet Haab om at faa Penge, men saa snart der blot viser sig den mindste Udsigt dertil, skriver jeg det strax til dig.

Men Sladderen, Sladderen, den foruroliger mig mere end alt andet. Lev vel, min Engel, jeg kysser din Haand og bønfalder dig at tage Vare paa dit Helbred. Jeg kan ikke skrive mere nu, da jeg maa skynde mig til Kontoret, thi med Iver og Stræbsomhed vil jeg søge at oprette alle mine Forsømmelser i mit Arbejde. En længere Beretning om alt øvrigt og om Begivenheden med Officererne opsætter jeg til i Aften.

Din dig højagtende og hjærtelig elskende
Makar Devuschkin.

28nde Juli

Ak, Varinka, Varinka, nu har du begaaet Synd og besværet din Samvittighed dermed. Ved dit lille Brev har du aldeles forvirret mig og bragt mig ud af Fatningen, og det just i det Øjeblik, hvor jeg efter modent Overlæg havde set ind i mit Hjærtes inderste og fundet, at jeg havde handlet ret, fuldstændig ret. Jeg vil ikke tale til Gunst for min Lidenskab, Mo'erlil, men blot sige dig, at jeg elsker dig, og at det aldeles ikke er ufornuftigt af mig at elske dig, aldeles ikke ufornuftigt. Du, Mo'erlil, du véd ingen Ting, thi dersom du vidste, at det hele blot er kommet af, at jeg maatte elske dig, vilde du ikke have sagt alt dette. Du har ogsaa kun brugt din Fornuft, da du sagde det, jeg er overbevist om, at i dit Hjærte staar det anderledes skrevet.

Hør nu, Mo'erlil. jeg véd ikke og kan ikke rigtig huske, hvordan det gik til med Officeren. Du maa vel erindre, min lille Engel, at jeg den Gang var i en forfærdelig Sindsbevægelse. Tænk dig, i en hel Maaned havde jeg bogstavelig klynget mig til et Halmstraa. Min Stilling var forfærdelig. For dig skjulte jeg den og for Husbeboerne, men Værtinden blev ved at gjøre Spektakler med mig. Det kunde nu have været det samme, og for mig kunde den fæle Kæl-

ling have skjældt, saa meget hun lystede, men tilsidst gjorde hun ligefrem Skandale og fyldte Huset med høje Raab om Forholdet mellem dig og mig, som hun havde faaet Nys om, Gud véd hvordan, saa jeg blev helt fortumlet deraf og maatte holde mig for Ørerne. Men Ulykken var, at de andre ikke holdt sig for Ørerne, men tværtimod lukkede dem helt op. Og derfor véd jeg nu hverken ud eller ind, Mo'erlil.

Hele dette Læs af al Slags Elendighed har fuldstændig kuet mig. Og saa var det, at Theodora fortalte mig nogle højst besynderlige Historier om, at der ovre hos dig havde vist sig en infam Slyngel, som havde fornærmet dig ved nærgaaende Forslag. At du har følt dig fornærmet, og det i høj Grad, kan jeg slutte deraf, at jeg selv følte mig alvorlig krænket derved.

Jeg blev aldeles ude af mig selv, min liile Engel, og tabte fuldstændig Herredømmet over mig selv. Baade du og jeg, Varinka, syntes mig ramte af en forfærdelig Ulykke. Jeg vilde gaa til ham — denne Forfører — jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre — ingen maa tilføje dig noget ondt. Aa, det var skrækkeligt! Og saa oven i Kjøbet Regn og Slud og denne forfærdelige Uro. Jeg var i Begreb med at gaa over til dig — og saa var det, jeg faldt i Fristelse. Jeg mødte Emelja — du véd nok

Emeljan Ilijtsch, han er Embedsmand eller rettere var Embedsmand, thi han har faaet sin Afsked. Hvad han nu tager sig for, véd jeg ikke, nu slider han paa anden Maade. Med ham var jeg sammen. Men det kan jo ikke fornøje dig, Varinka, at høre om de beklagelige Hændelser, din Ven har gjennemgaaet, og de Fristelser, han har været udsat for.

Den tredje Dags Aften havde denne Emelja faaet mig saadan tiltaklet, at jeg gik op til ham, denne hersens Officer. Hans Adresse fik jeg Rede paa af vores Portner. Jeg havde, naar jeg skal sige Sandheden, Mo'erlil, allerede længe haft dette unge Menneske i Kikkerten, og jeg iagttog ham allerede den Gang, da han boede her i Huset. Nu indser jeg, at det var højst upassende at bære sig saadan ad og lade mig melde hos ham, naar jeg var i en utilregnelig Tilstand. Jeg kan, sandt at sige, ikke rigtig huske noget af hele Sagen og erindrer kun, at der var flere Officerer til Stede hos ham — eller maaske jeg saa dobbelt — Gud maa vide det. Jeg husker heller ikke, hvad jeg sagde, men véd kun, at jeg i min vel berettigede Harme talte meget. Enden blev, at de satte mig udenfor Døren og kastede mig ned ad Trapperne. Du véd, paa hvad Maade jeg kom hjem, og det er det hele.

Ganske vist har jeg blameret mig, og min Egenkjærlighed har faaet et haardt Stød, men ingen véd noget om Sagen uden du, og saa kan det i Grunden være det samme. Mener du ikke ogsaa?

Jeg kjender et lignende Tilfælde, da Axentij Ossipovitsch pryglede Peter Petrovitsch paa vores Kontor, men han gjorde det i Hemmelighed. Han kaldte ham ind i Værelset ved Siden af, og jeg saa' al Ting gjennem Dørsprækken. Det gik ganske naturligt til og skete paa en saa hensynsfuld Maade, at ingen fik noget at vide om det, fordi ingen saa' det uden jeg — og jeg gjør jo ingen Ting, jeg taler ikke om det til nogen. Nu bag efter lader Peter Petrovitsch og Axentij Ossipovitsch som ingen Ting. Peter Petrovitsch er meget øm over sin Ære, maa du vide, han holdt sin Mund derom, og de to hilser nu paa hinanden og giver hinanden Haanden. Jeg vil ikke nægte, Varinka, og jeg tør ikke modsige, at jeg er falden dybt, og at jeg, hvad der er værre end alt andet, er sunken i min egen Agtelse, men det har nu været bestemt for mig fra Fødslen af, det er min Skæbne, og sin Skæbne kan man ikke undgaa.

Her har du, Varinka, en nøjagtig Beretning om mine ulykkelige Hændelser, saaledes som alt er gaaet til. Jeg er lidt utilpas. Mit Sind har mistet al sin Livlighed. Idet jeg bevid-

ner dig min Hengivenhed, Kjærlighed og Agtelse, forbliver jeg, velbaarne Frøken Varvara Alexejevna

din underdanigste Tjener
Makar Devuschkin.

29nde Juli.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch.

Jeg har læst dine to Breve og er bleven meget bedrøvet. Hør, min Ven, enten fortier du noget for mig og fortæller mig kun en Del af dine Gjenvordigheder, eller ogsaa er dine Breve et Bevis paa en vis Forstyrrelse i dit Sind. Kom over til mig, for Guds Skyld, kom over til mig i Dag og, hør nu, kom lige straks, og spis til Middag hos mig. Jeg véd jo ikke, hvad du faar at leve af, og paa hvad Fod du staar med din Værtinde. Du skriver ikke et Ord derom og fortier det ligesom med Forsæt. Paa Gjensyn, min Ven, kom aldeles bestemt i Dag; bedst var det, om du hver Dag spiste hos mig. Theodora laver fortræffelig Mad. Lev vel!

Din Varvara Dobroselova.

1ste August.

Kjære Varvara Alexejevna!

Du er glad over, Mo'erlil, at Gud har givet dig Lejlighed til at gjengjælde godt med

godt og at vise dig taknemmelig imod mig. Jeg tror dig, Varinka, jeg tror paa dit engleagtige Hjærtes Godhed, jeg vil heller ikke gjøre dig nogen Bebrejdelse, kun maa du ikke bebrejde mig, at jeg paa mine gamle Dage skulde være bleven en Ødeland. Lad saa være, at jeg har handlet urigtig, siden du nu endelig vil have det, men det har været haardt for mig at høre det af dig. Vær ikke vred, fordi jeg siger det, men det har gjort mig saa ondt, Mo'erlil. Fattige Folk er saa prikne paa det — saadan har Naturen indrettet dem. Jeg har allerede før følt det. Den fattige er kritisk; han ser anderledes end andre paa Guds Verden, og han ser skjævt til enhver forbigaaende, og med Misundelse ser han omkring sig, og han lytter efter hvert Ord, om man ikke taler om ham. Hvor han dog er gyselig, hedder det. Kan han virkelig have saadanne Følelser? Hvor ser han dog ud!

Det er jo indlysende for enhver, Varinka, at den fattige er mindre værd end en gammel Klud, og at han ikke regnes for noget, som der staar skrevet, at han er et Svin, som der ogsaa staar skrevet. Saaledes har det altid været med de fattige, og saadan vil det vedblive at være. Og hvorfor vil det blive ved at være saaledes? Fordi den fattige paa sin særegne Maade ser bagvendt paa alt, fordi han intet højere

Syn har og ingen Æresfølelse — ikke Spor. Nutildags, Mo'erlil, udøves Velgjerninger paa en saa besynderlig Maade, men det er jo muligt, at det altid har været saadan, hvem kan vide det. Enten forstaar Folk sig ikke paa det, eller ogsaa er de klogere Hoveder end vi andre — en af Delene. Du véd maaske ikke noget om det, men saadan er det. Paa alt andet forstaar vi os ikke, men dette ene forstaar vi. Men hvorfor forstaar den fattige det, og hvorfor tænker han saaledes. Ja, hvorfor? Fordi han véd det af Erfaring. Men hvoraf véd han, f. Ex., at der lige ved Siden af ham er en Herre, som gaar ind paa en Restavration og siger til sig selv: se, der er nu denne fattige Djævel af en Embedsmand, hvad mon han faar at spise i Dag? Jeg skal have mig en Kotelet, han spiser vel Grød uden Smør. Men hvad kommer det ham ved, at jeg spiser Grød uden Smør? Der er Folk til, Varinka, som kun tænker paa at blande sig i andres Sager. De gaar omkring, disse Hallunker, og passer paa, om du sætter hele Foden paa Brostenene eller blot Taaspidsen, om Tæerne hos den og den Embedsmand i det og det Bureau stikker ud af Støvlerne, eller om Albuerne i hans Frakke er hullede — og saa skriver de det ned alt sammen og lader det trykke, det Jux. — Hvad kommer det dog dem ved, at der er Hul paa

Albuerne i min Frakke? Hvis du ikke vil tage mig et grovt Ord ilde op, saa vil jeg sige dig, at et fattigt Menneske har ligesaa megen Skamfølelse, som f. Ex. du har jomfruelig Skamfølelse. Du vilde sikkert ikke — tilgiv mig mine ligefremme Ord, — skifte Klæder i alles Paasyn, lige saa lidt holder et fattigt Menneske af, at man gloer omkring i hans Hul for at se, hvorledes han har det hos sig — du kan tro mig.

Jeg kan ikke forstaa Varinka, at du i Ledtog med mine Fjender, der har villet forgribe sig paa et retskaffent Menneskes Hæderlighed og Æresfølelse, vilde krænke mig saaledes.

Jeg sad i Dag paa Kontoret ligesom en fangen Bjørn, som en Spurv, man har plukket Fjerene af. Jeg var nær ved at forgaa af Skam. Gud, hvor jeg skammede mig! Du vilde naturligvis ogsaa genere dig, Varinka, hvis dine nøgne Albuer stak frem gjennem din Kjole, og Knapperne hang løse i Trævlerne. Saaledes stod det til med mig. Man taber uvilkaarlig Modet. Om det saa var Stefan Karlovitsch, begyndte han i Dag at tale om Forretningssager med mig. Han talte og talte og tilføjede saa tilsidst ligesom uforvarende: „Aa, De gamle Makar Alexejevitsch,“ uden at udtale helt, hvad han tænkte. Men jeg gættede mig til Resten, og jeg blev rød lige op til min

skallede Isse. Det har nu i Grunden ikke noget at betyde, men det er højst ubehageligt og fremkalder pinlige Betragtninger.

Endnu har de ikke opdaget noget. Men Gud forbyde ogsaa, at de skulde opdage noget. Jeg maa tilstaa, at jeg har Mistanke, stærk Mistanke til én Person. Disse Kæltringer tager ikke Hensyn til noget, men prisgiver alt. Hele éns private Liv, det bryder de sig ikke en Døjt om — de prisgiver det uden videre — intet er helligt for dem.

Jeg véd nu, hvem der har spillet mig det Puds med Bogen, det har Ratasiajef. Han har en bekjendt i vort Bureau, og det er sikkert, at han har fortalt ham alt om mig med adskillige Tilsætninger, eller ogsaa har han fortalt det i sit eget Bureau, og derfra er det saa krøbet over i vores. Hjemme hos mig véd de det alle som én, og de peger med Fingrene op til dit Vindu. Jeg véd, at de peger derop. Da jeg igaar gik over for at spise hos dig, stak de alle Hovederne ud af Vinduerne, og Værtinden sagde: „se, det Satans Menneske, han staar i Forhold til den unge Pige,“ og saa omtalte hun dig paa en uanstændig Maade.

Men alt det er intet i Sammenligning med Ratasiajefs lumpne Fremgangsmaade, at anbringe os i sine Skriverier og at skildre os med fin Satire. Han har selv sagt det, og nogle brave

Folk fra Huset har fortalt mig det igjen. Jeg kan ikke holde ud at tænke paa det og véd ikke, hvad jeg skal gribe til. Rent ud sagt, vi har fortørnet vor Herre, min lille Engel! Du, Mo'erlil, vilde sende mig en Bog for at more mig. Og hvad var det saa for en Bog, Mo'erlil? Det var lutter Fabel. En Roman er jo kun Narrestreger og skrevet for Løjers Skyld for at fornøje Dagdriverne. Tro mig, Mo'erlil, tro min mangeaarige Erfaring. Og skulde man en Gang tale til dig om en vis Shakespeare — der er nemlig en Shakespeare i Literaturen — saa kan du tro, ogsaa hvad Shakespeare har skrevet er Vrøvl, det bare Vrøvl alt sammen, kun lavet for at rakke Folk ned.

Din Makar Alexejevitsch.

2den August.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch.

Vær ikke bekymret for mig. Gud vil bringe alt i rette Spor igjen! Theodora har skaffet baade sig selv og mig en hel Del Arbejde. Vi har med sand Glæde taget fat paa Værket, og maaske kan vi endnu gjøre al Ting godt igjen. Hun er kun bange for, at Anna Theodorovna har haft Haanden med i Spillet ved alle mine sidste Gjenvordigheder. Men det

bryder jeg mig ikke om. Jeg er i Dag saa usædvanlig glad tilmode.

Du vil laane Penge — gjør det for Guds Skyld ikke, Du kommer blot bag efter i større Nød, naar du skal betale dem tilbage. Det er meget bedre at leve sammen med os, at du kommer saa tit som muligt til os og ikke bryder dig om din Værtinde. Hvad dine øvrige Fjender og Modstandere angaar, er jeg overbevist om, at du piner dig med vrange Forestillinger, Makar Alexejevitsch. Jeg har allerede forleden sagt dig, at din Maade at skrive paa er ganske overordentlig uklar. Lev nu vel! Paa Gjensyn. Jeg venter dig sikkert hos mig.

Din V. D.

3dje August.

Min lille Engel, Varvara Alexejevna!

Jeg iler med at meddele dig, mit lille Hjærte, at der er dukket et Haab op for mig. Du skriver mig til, min kjære, lille Ven, at jeg ikke skal optage noget Laan, men det gaar aldeles ikke uden det, min lille Due. Jeg har det jo daarligt nok, men sammen med dig vil det heller ikke gaa godt. Husk paa, at du er saa svag, og derfor siger jeg dig, at det er

uundgaaeligt for mig at laane nogle Penge. Jeg vil altsaa søge at faa dem.

Ser du, paa Kontoret sidder jeg ved Siden af Emeljan Ivanovitsch. Det er ikke den samme Emeljan, som du kjender. Han er Titulærraad ligesom jeg, og vi er de ældste i hele Bureauet og de, der har været længst i Tjenesten. Han er en skikkelig Fyr, en uegennyttig Sjæl, men han er meget ordknap og ser livagtig ud som en Bjørn. Dertil er han flittig og skriver en meget smuk Haand, — naar jeg skal være ærlig, skriver han ikke daarligere end jeg — han er et bravt Menneske.

Vi har aldrig haft noget videre at gjøre med hinanden, i Almindelighed har vi kun sagt god Dag og Farvel til hinanden. Naar jeg tilfældigvis skulde bruge en Kniv, har jeg sagt: Hør, Emeljan Ivanovitsch, vær saa god at laane mig en Kniv — kort sagt, vi har ikke vexlet flere Ord, end hvad almindelig Høflighed fordrede. Men saa siger han i Dag til mig: „Hør, Makar Alexejevitsch, hvorfor ser De saa eftertænksom ud i Dag?« Jeg saa', at Manden mente det godt med mig, og jeg sagde da til ham: ser De, Ivanovitsch, saadan og saadan staar det til, men jeg sagde ham ikke alt, og det skal jeg, ved Gud, aldrig gjøre, fordi det fører ikke til noget. Jeg sagde ham altsaa kun, at jeg var i Forlegenhed og saadant noget.

„Men hør nu, Fa'erlil“ svarede Emeljan Ivanovitsch, „saa maa De laane nogle Penge. Hos Peter Petrovitsch kan man faa Penge, han laaner ud mod Procenter. Jeg har selv laant hos ham, og han tager moderate og ikke altfor ublu Renter.“ Du kan nok forstaa, at mit Hjærte bankede. Jeg tænkte og tænkte: maaske lægger Gud Peter Petrovitsch, Velgjøreren, det paa Hjærte at yde mig et Laan. Jeg beregnede allerede, at jeg vilde betale Værtinden og hjælpe dig lidt, og saa lade hele min Paaklædning sætte i Stand, thi det er en Skam og Skjændsel at sidde saaledes klædt paa sin Plads og blive lét ud af Spottefuglene, Gud hjælpe dem!

Undertiden gaar endogsaa hans Excellence forbi vort Bord. Hvis han nu en Gang lod sit Blik falde paa mig og lagde Mærke til, at jeg var uanstændig slet klædt! Hos saadanne Folk er Klædedragten og Properheden Hovedsagen. Han vilde maaske ikke sige noget, men jeg vilde dø af Skam — det er aldeles vist! Saa tog jeg mig da sammen, puttede Undseelsen ned i min hullede Lomme og gik lige hen til Peter Petrovitsch fuld af Haab, men mere død end levende af Benavelse — alt paa én Gang.

Naa, Varinka, det hele endte paa en ynkelig Maade! Han var i Færd med at tale med Theodosij Ivanovitsch. Jeg stillede mig da ved Siden af ham, tog hans Hænder og sagde:

„Peter Petrovitsch, hør en Gang Peter Petrovitsch!“ Han saa op, og jeg vedblev: „ser De, saadan og saadan, tredive Rubel o. s. v.“

I Begyndelsen lod det ikke til, at han forstod mig rigtig, men da jeg saa forklarede ham al Ting, begyndte han at le, men sagde intet. Jeg kom da med den samme Historie, hvorpaa han spurgte mig, om jeg havde noget at sætte i Pant. Saa bøjede han sig atter ned over sit Papir og blev ved at skrive uden at se op. Jeg kom lidt ud af Fatningen. „Nej“, sagde jeg, „jeg har intet Pant, Peter Petrovitsch,“ og saa forklarede jeg ham, at jeg vilde betale ham, saa snart jeg fik min Lønning, ganske bestemt betale ham og anse dette som min fornemste Gjæld. Saa blev han kaldt ud, men jeg ventede paa ham. Han kom ind igjen og begyndte at rense sin Pen, idet han lod, som om han ikke lagde Mærke til mig. Saa begyndte jeg igjen: „hør, Peter Petrovitsch, er det ikke muligt at faa nogle Penge?“ Han vedblev at tie og lade, som om han ikke hørte, hvad jeg sagde. Men jeg blev ved at tale i Haab om tilsidst dog at opnaa noget og tog atter hans Hænder. Men han tav bestandig, rensede sin Pen og gav sig til at skrive. Saa gik jeg bort.

Ja, Mo'erlil, det kan være, at de er retskafne Folk alle sammen, men stolte er de, me-

get stolte — hvad bryder de sig om mig? Hvad er jeg i Sammenligning med dem?

Saadan gik det til, Varinka. Emelian Ivanovitsch lo ogsaa og rystede paa Hovedet men satte alligevel Mod i mig paa en hjærtelig Maade. Emelian Ivanovitsch er et fortræffeligt Menneske. Han lovede at anbefale mig til en Mand, som bor i Vijborggade, og som laaner Penge ud mod Procenter, han er i fjortende Rangklasse.

Emelian Ivanovitsch siger, at denne Mand ganske sikkert vil laane mig Penge. I Morgen gaar jeg derhen, min Engel.

Hvad siger du til det? Det er den rene Elendighed, hvis jeg ikke faar de Penge snart. Min Værtinde er nær ved at jage mig ud af Huset, og hun vil ikke give mig mere at spise. Mine Støvler er saa skrækkelig daarlige, Mo'erlil, og Knapper har jeg ingen af — — mig kan det nu være det samme, men dersom nogen af mine foresatte saa denne nydelige Dragt!

Det er en Elendighed, Varinka, en ren Elendighed!

Makar Devuschkin.

4de August.

Elskværdige Makar Devuschkin!

For Guds Skyld, Makar Alexejevitsch, se til saa hurtig som muligt at laane nogle Penge.

Jeg vilde ganske sikkert ikke bede dig om Hjælp under de nærværende Forhold, — men du skulde vide, hvor ulykkelig jeg er stillet. Her i Huset kan jeg ikke længere være. Der er hændet mig den skrækkeligste Begivenhed. Vidste du, i hvilken Sindsbevægelse og Forvirring jeg er!

Tænk dig, min Ven, i Morges kom en mig ubekjendt ældre Herre, næsten en Olding, med flere Ordner paa Brystet, ind til os. Jeg blev meget forbavset, da jeg ikke kunde begribe, hvad han vilde her. Theodora var netop paa den Tid gaaet hen til Urtekræmmeren. Han spurgte mig, hvordan jeg havde det, og hvad jeg foretog mig, og uden at afvente noget Svar, fortalte han mig, at han var denne Officers Onkel, at han var meget vred paa sin Neveu for hans daarlige Opførsels Skyld, og fordi han havde talt ilde om os i hele Huset. Han sagde, at hans Neveu var en Dreng og en Laban, og at han var villig til at tage mig under sin Beskyttelse. Han raadede mig til ikke at høre paa de unge Menneskers Snak og tilføjede, at han vilde sørge for mig som en Fader, at han nærede faderlige Følelser for mig og vilde understøtte mig i ét og alt. Jeg blev ganske rød og vidste ikke, hvad jeg skulde tro, og forhastede mig derfor ikke med at takke ham.

Saa tog han mig med Magt i sine

Arme, klappede mig paa Kinden, sagde, at jeg var en meget kjøn, lille Pige, og at han godt kunde lide, at jeg havde Smilehuller (Gud véd, hvad det alt sammen var, han mere sagde). Tilsidst vilde han kysse mig, i det han sagde, at han allerede var en gammel Mand. Uh, han var saa væmmelig!

Saa kom Theodora tilbage. Han blev lidt forvirret og begyndte atter at fortælle, at han nærede Højagtelse for min sømmelige og anstændige Opførsel, og at han meget ønskede, jeg ikke vilde betragte ham som fremmed. Derpaa kaldte han Theodora til Side og vilde under et eller andet mærkeligt Paaskud give hende nogle Penge. Naturligvis modtog Theodora dem ikke. Tilsidst gik han da sin Vej, i det han endnu en Gang snakkede noget om sin Højagtelse og sagde, at han snart vilde komme igjen og bringe mig et Par Ørenringe (han lod til at være meget forvirret). Han raadede mig til at flytte hen i en anden Bolig og anbefalede mig en dejlig Lejlighed, som han havde udsét til mig, og som ikke skulde koste mig noget. Han sagde, at han syntes saa godt om mig, at jeg var saadan en anstændig og forstandig, lille Pige, og han raadede mig til at tage mig i Agt for de udsvævende, unge Mennesker. Tilsidst fortalte han, at han kjendte Anna Theodorovna, og at hun havde givet ham det Hverv

at sige mig, at hun vilde besøge mig. Da forstod jeg det hele. Jeg kan ikke sige dig, hvordan jeg blev tilmode. For første Gang i mit Liv har jeg været i en saadan Situation. Jeg er rent ude af mig selv. Jeg er nærved at forgaa af Skam. Theodora hjalp mig at faa ham trængt ud af Huset. Vi er enige om, at det alt sammen er Anna Theodorovnas Værk; hvordan skulde han ellers have faaet noget at vide om os?

Det er derfor, jeg henvender mig til dig, Makar Alexejevitsch, og anraaber dig om Hjælp. Lad mig for Himlens Skyld ikke blive i dette Hus. Laan Penge, laan for at hjælpe os at kunne slippe bort herfra. Vi har intet, og *her* kan vi ikke blive. Det siger Theodora ogsaa. Vi behøver mindst fem og tyve Rubel. Jeg skal nok betale dem tilbage, jeg skal arbejde for at samle dem sammen. Theodara vil skaffe mig Arbejde allerede i disse Dage, saa at du endelig ikke maa tage Hensyn til, om man skulde forlange høje Renter af dig, men gaa ind paa alt. Jeg skal betale dig dem alle tilbage, men lad mig for Guds Skyld ikke i Stikken. Det gjør mig saa ondt at bebyrde dig dermed nu, da du selv er i saa mislige Forhold, men mit eneste Haab staar til dig! Lev vel, Makar Alexejevitsch, tænk paa mig, og Gud give dig Held.

V. D.

4de August.

Min lille Due, Varvara Alexejevna!

Al denne uventede Elendighed slaar mig helt til Jorden. Disse skrækkelige Ulykker gjennemryster mit Sind. Ikke alene at dette liderlige Pak, disse gemene, gamle Karle bringer dig, min Engel, paa Sygelejet af Angst; de ødelægger ogsaa mig, de Kjæltringer. Det vil jeg bande paa, at de gjør.

Jeg vilde hellere dø end ikke hjælpe dig. Ikke at kunne hjælpe dig, Varinka, vil være det samme som Døden, den virkelige, skinbarlige Død, og naar jeg hjælper dig, er det, som om du flagrede til mig fra din Rede som en lille Fugl, der forfølges af Uglerne, disse afskyelige Rovfugle, der har forsamlet sig for at hugge den ihjel. Aa, det piner mig, Mo'erlil. Hvor det maa være haardt for dig, Varinka. Hvad har du dog maattet gaa igjennem. De piner dig, de ødelægger dig, du lider, min lille Fugl, du er nedbøjet af Sorg. Det gjør mig saa ondt. Og saa lover du endog at ville betale Gjælden ved dit Arbejde. Det vil altsaa med andre Ord sige, at du vil ødelægge dit svage Helbred, for at jeg kan indfri Gjælden i rette Tid. Hvad tænker du paa, Varinka? Hvor kan du tale saaledes? Du skulde sy, du skulde pine dit lille Hoved med Sorger og Bekymringer, fordærve

dine smukke Øjne og ødelægge dit Helbred! Ak, Varinka, Varinka, Du ser jo, min lille Due, at jeg ikke duer til noget, jeg véd selv, at jeg ikke duer, men jeg skal mage det saa, at jeg dog duer til noget. Jeg skal overvinde alle Vanskeligheder, jeg skal skaffe mig nogen Bifortjeneste, jeg skal skrive af for forskjellige Forfattere, jeg vil gaa til dem, jeg vil selv gaa til dem og paanøde dem mit Arbejde. De søger nemlig gode Afskrivere, Mo'erlil, det véd jeg, at de gjør. Jeg tillader ikke, at du overanstrænger dig med Arbejde, jeg vil ikke tillade, at du udfører en saa uheldbringende Beslutning.

Jeg skal laane Penge, min Engel, jeg vilde før dø end ingen laane. Du skriver, min lille Due, at jeg ikke skal lade mig skræmme af høje Renter. Jeg skal ikke lade mig skræmme, Mo'erlil. Der er intet, som nu skal afskrække mig. Jeg vil forlange fyrretyve Rubel, Mo'erlil. Er det ikke mange Penge, Varinka, hvad synes du?

Mon man vil betro mig fyrretyve Rubel paa mit blotte Ord? Det vil sige, anser du mig skikket til strax ved første Øjekast at indgyde Tro og Tillid? Kan man af mit Udseende, ved første Øjekast, danne sig en god Mening om mig? Tror du, min lille Engel, at jeg vil gjøre et saadant Indtryk? Hvad mener du derom?

Ser du, der kommer saadan en Angst over mig, en sygelig, ja helt sygelig Angst.

Af de fyrretyve Rubel giver jeg dig fem og tyve, Varinka, Værtinden skal have otte, og de øvrige skal anvendes til mig selv. Værtinden burde jeg egentlig give noget mere, det er næsten nødvendigt. Men naar du vil tænke over Sagen og gjennemgaa hele Regnskabet, saa vil du indse, Mo'erlil, at det ikke er muligt at give hende mere, følgelig er der ikke mere at sige om den Ting, og det er slet ikke værd at tale om det.

For fire Rubel kjøber jeg mig et Par Støvler. Jeg véd ikke en Gang, om jeg kan vise mig med mine gamle i Kontoret i Morgen. Jeg skulde ogsaa have et Halstørklæde, thi det, jeg har, er snart et Aar gammelt. Men da du har lovet at sy mig ikke alene et Halstørklæde, men ogsaa en Flip af dit gamle Forklæde, behøver jeg ikke at tænke paa Halstørklædet. Men nu Knapperne, min Ven! Du vil indrømme mig, min lille Stump, at jeg ikke kan existere uden Knapper, og saa er desuden Halvdelen af Kantebaandet borte. Jeg ryster, naar jeg tænker paa, at hans Excellence skulde opdage en saadan Uorden og sige — ja, hvad vilde han sige? Jeg vilde ikke for al Verden høre, hvad han vilde sige. Jeg døde, døde

paa Stedet. Jeg forgaar af Skam blot ved Tanken derom — ak, Mo'erlil!

Saa har jeg, naar der er sørget for alle Fornødenheder, endnu tre Rubel tilbage. Det er til at leve af og saa til at kjøbe mig et halvt Pund Tobak. Thi jeg kan ikke leve uden Tobak, min Engel, og nu har jeg allerede i ni Dage ikke kunnet tage en Pibe i min Mund. Naar jeg skal være ganske ærlig, vilde jeg have kjøbt Tobak uden at sige dig noget om det. Men det vilde have været skammeligt. Du har det saa fattigt og mangler det nødvendigste, og jeg skulde svælge i Nydelse! Jeg siger dig alt dette, for at du ikke skal pine dig med Samvittighedsnag.

Jeg vil tilstaa dig ganske oprigtig, Varinka, at jeg for Øjeblikket befinder mig i den usleste Forfatning. Jeg har aldrig nogen Sinde haft det saa elendigt. Min Værtinde foragter mig, der er ikke én, som har noget tilovers for mig, hvor jeg ser hen den frygteligste Nød — og Gjæld oven i Kjøbet. Paa Kontoret, hvor mine Herrer Kolleger allerede tidligere ikke gjorde mig Livet saa særdeles behageligt, er det nu saaledes, Mo'erlil, at det er bedst at tie stille derom.

Jeg skjuler omhyggelig al min Nød for alle og skjuler mig selv. Jeg gaar af Vejen for de

andre og sniger mig saa ubemærket som mulig hen paa Kontoret. Men saa meget vil jeg dog sige dig, at jeg endnu har Aandskræfter nok tilbage — — Men hvis Manden nu ikke vil give os Pengene! Naa, Varinka, det er bedre ikke at tænke derpaa og ikke ved saadanne Forestillinger i Forvejen betynge sit Sind. Jeg beder dig derfor vogte dig for at tænke paa det og pine dig med sørgmodige Indbildninger. Ak, min Gud, min Gud, hvordan skulde det saa gaa dig!

Saa kom du rigtig nok ikke til at flytte bort fra din Lejlighed, og jeg blev i Nærheden af dig — — men nej, saa vilde jeg gaa bort og aldrig mere komme tilbage.

Tag tiltakke med dette, jeg her har skrevet til dig — — nu maa jeg barbere mig, det giver et godt Udseende, og et godt Udseende hjælper én altid frem. Gud give nu, at det maa lykkes.

M. Devuschkin.

5te August.

Elskværdigste Makar Alexejevitsch!

Du maa endelig ikke være saa fortvivlet! Vi har jo Sorger nok endda! Jeg sender dig herved tredive Sølvkopekstykker. Det er alt,

hvad jeg kan give dig. Kjøb dig nu, hvad du nødvendig skal bruge for at leve til i Morgen. Vi har selv næsten intet mere, og jeg véd ikke, hvorledes det skal gaa i Morgen. Det er skrækkeligt, Makar Alexejevitsh! Men lad alligevel ikke Modet synke helt, fordi du ikke havde Lykken med dig. Theodora siger, at det ikke staar saa slemt til, at vi godt kan blive her i Lejligheden endnu nogen Tid, og at vi ikke havde vundet meget, selv om vi var flyttede, da de godt kunde finde os, naar de vilde. Men det er naturligvis ikke rart at blive her. Hvis det ikke stod saa sørgeligt til, skrev jeg tiere til dig.

Hvad du dog er for et besynderligt Menneske, Makar Alexejevitsch! Du tager dig al Ting altfor nær, og derfor er du altid ulykkelig. Jeg har læst alle dine Breve opmærksomt igjennem og ser, at du i hvert eneste Brev piner dig og er saa bekymret for mig, som du aldrig er det paa dine egne Vegne. Du har ganske vist et godt Hjærte, men ser du, det er altfor godt. Jeg vil give dig et venskabeligt Raad, Makar Alexejevitsch. Jeg er dig taknemmelig, inderlig taknemmelig for alt, hvad du har gjort for mig, jeg føler det saare godt. Men døm selv, hvorledes det maa være for mig at se, at du, efter alle de Ulykker jeg ufrivillig har bragt over dig, nu kun lever i det, jeg lever, i mine Glæder, mine Bekymringer, mit Hjærtes

Sorger. Naar du tager dig alt fremmed saa nær og har saa stor Medfølelse med andre, kan du ikke andet end blive ulykkelig.

Da du i Dag kom til mig efter Kontortid, blev jeg ganske forskrækket ved at se paa dig. Du saa' saa bleg, forfærdet og fortvivlet ud.

Dit Ansigt var ganske fortrukket — og det blot fordi du var bange for at tale til mig om dit Uheld, fordi du frygtede for at bedrøve og forskrække mig. Men da du saa', at jeg var nær ved at give mig til at le, blev du lidt letlere om Hjærtet.

Vær ikke bedrøvet, Makar Alexejevitsch, vær ikke fortvivlet, vær mere fornuftig, jeg beder og bønfalder dig derom. Du skal se, alt vil blive godt, alt vil vende sig til det bedste. Det er jo forfærdelig tungt for dig at leve, naar du bestandig gjør dig Sorger, især over fremmedes Ulykker. Lev vel, min Ven. Jeg beder dig, vær ikke saa bekymret for mig.

V. D.

5te August.

Min lille Due, Varinka!

Det er jo godt, min lille Engel, det er jo rigtig godt, at du mener, det ikke var nogen Ulykke, at jeg ikke fik de Penge. Gud ske Lov,

saa er jeg rolig og lykkelig paa dine Vegne. Jeg er ogsaa glad over, at du ikke forlader mig, gamle Mand, men bliver boende, hvor du er. Naar jeg skal sige dig Sandheden, blev hele mit Hjærte opfyldt af Glæde, da jeg saa, at du talte saa godt om mig i dit Brev og gav mine Følelser den fortjente Ros. Jeg siger ikke det for at brovte, men fordi jeg ser, at du elsker mig, da du tager saa megen Del i mit Hjærtes Følelser. Nu vel, lad os saa tale om mit Hjærte. Hjærtet er en Ting for sig — men du foreholder mig, at jeg er modfalden. Ja, min lille Engel, jeg giver dig Ret i, at det ikke kan nytte at være modfalden, men sig mig, Mo'erlil, i hvilke Støvler skal jeg gaa paa Kontoret i Morgen? Se, det er Sagen, og en saadan Tanke kan nok kue en Mand — fuldstændig kue ham. Men Hovedsagen, min kjære Ven, er dog, at jeg ikke græmmer mig over mig selv og ikke lider for min egen Skyld. Mig er det aldeles ligegyldigt, om jeg i knagende Frost gaar uden Kappe og uden Støvler, det bryder jeg mig ikke om, jeg kan godt taale det, det gjør mig ikke noget. Jeg er et simpelt, ubetydeligt Menneske — — men hvad vilde Folk sige? Mine Fjender, de onde Mennesker — hvor vilde alle deres Tunger faa travlt, naar jeg f. Ex. gik uden Kappe! Det er altsaa for Folks Skyld,

at man bærer Kappe, og Støvlerne har man ogsaa paa for Folks Skyld.

Støvler er mig i dette Tilfælde nødvendige, min lille Sjæl, for at hævde min Ære og mit gode Navn. Har man Huller i Støvlerne, ramler ogsaa alt andet sammen om én. Tro mig, Mo'erlil, tro min mangeaarige Erfaring. Tro, hvad jeg gamle Mand siger, jeg, der kjender Verden og Menneskene, og hør ikke paa disse Skrivere og Bladsmørere.

Jeg har endnu ikke fortalt dig udførlig, hvorledes alt gik til i Dag. Jeg har gaaet saa meget igjennem, udholdt et saa stærkt aandeligt Tryk denne ene Morgen, som en anden ikke faar at bære et helt Aar. Nu skal du høre: jeg gik da ganske tidlig ud for at træffe vedkommende og derefter i rette Tid at komme paa Kontoret. Det øsede Vande ned, og det var et skrækkeligt Føre. Jeg trak Kappen om mig og gik rask til, idet jeg tænkte: Gud tilgive mig mine Synder, og lade mig faa mit Ønske opfyldt. Da jeg kom forbi den . . ske Kirke, korsede jeg mig og bekjendte alle mine Synder, men kom derved i Tanker om, at det var usømmeligt at gaa paa Akkord med vor Herre. Jeg faldt i dybe Tanker og saa hverken til højre eller venstre for ikke at tage fejl af Vejen.

Der var tomt paa Gaderne, og de Folk, jeg mødte, havde travlt og skyndte sig. Det var

heller ikke forunderligt, thi hvem vilde vel saa tidlig paa Morgenen og i et saadant Vejr have fundet paa at spadsere.

En Flok smudsige Arbejdere kom mig i Møde. De skubbede mig af Vejen, det Pak! Jeg blev overfalden af en Fornemmelse af Frygt, saa jeg næsten ikke kunde flytte Foden — jeg vilde slet ikke tænke mere paa Pengene — og alligevel — alligevel! Ved Voskressevski Broen tabte jeg min ene Saal, saa jeg virkelig ikke véd, hvordan jeg bar mig ad med at gaa. Da mødte jeg vores Skriver Jermajalef. Han rettede sig, da han fik Øje paa mig, blev staaende og saa efter mig, som om han vilde bede om en Drikkeskilling. Jeg tænkte: ak, min Ven, hvordan skulde *den* Drikkeskilling vel se ud!

Jeg var forfærdelig træt og standsede et Øjeblik for at trække Vejret og gik saa videre. Jeg saa mig med Vemod omkring for at faa Tankerne til at fæste sig ved noget, for at adsprede mig og faa lidt Mod, men det var forgjæves, jeg kunde ikke faa én Tanke til at holde fast ved noget, og saa var jeg bleven saa smudsig, at jeg skammede mig over mig selv.

Endelig saa jeg langt borte et gult Træhus med en Mezzaninetage, der sprang frem fra Huset som en Altan, og jeg tænkte da: det er dér, hvor Emelian Ivanovitsch har vist mig hen, det maa være Markofs Hus.

Markof er nemlig den Mand, Mo'erlil, som laaner Penge ud mod Renter. Saa spurgte jeg en Betjent, hvem det Hus tilhørte.

Det var en Grobian af en Betjent, som næppe gad lukke Munden op, og som lod Ordene ligesom sive gjennem Tænderne. Han sagde i en arrig Tone: „ja, det er Markofs Hus“ *). Disse Betjente er altid saa uforskammede — men hvad bryder jeg mig om en Betjent. Det gjorde imidlertid et daarligt og ubehageligt Indtryk paa mig, det ene med det andet. Det lignede alt sammen saa meget min egen Tilstand — saadan gaar det mig altid. Jeg gik tre Gange forbi Huset til Enden af Gaden, og jo længere jeg gik der, jo mere ilde blev jeg tilmode. „Nej“, tænkte jeg, „han laaner mig ikke noget, han gør det ganske sikkert ikke. Jeg er ham ubekjendt, det er en kilden Sag, og jeg har ikke noget Ydre — men“ tænkte jeg videre, „lad Skæbnen raade, saa har jeg bag efter intet at angre og behøver ikke at gjøre mig Skrupler, naar jeg har forsøgt det.“ Jeg gik altsaa hen og aabnede Laagen. Da tilstødte der mig et andet Uheld. Et ækelt Bæst af en Gaardkøter foer løs paa mig og gøede ad mig som rasende. Saadanne smaa intet-

*) I Rusland betegnes Husene for det meste ikke ved Nummer, men ved Ejerens Navn. O. A.

sigende Hændelser kan bringe et Menneske ud af sig selv, Mo'erlil, de gjør ham bange og tilintetgjør al den Fasthed, han har samlet sammen. Saa trængte jeg omsider mere død end levende ind i Huset og gik lige ind i Ulykkens Gab.

Da jeg ikke kunde opdage nogen i den mørke Gang, jeg kom ind i, gik jeg videre og traf endelig en gammel Kælling, som var ifærd med at hælde Mælk af en Spand i et Krus og spildte al Mælken. Hvæsende og knurrende sagde Kællingen: „hvad gaar du og stavrer omkring efter, Fa'erlil? hvem søger du — —?“ og saa føjede hun en drøj Ed til.

Jeg siger dig, Mo'erlil, saadan gaar det mig altid under lignende Omstændigheder. Det er nu en Gang min Skæbne. Stadig kommer jeg i Konflikt med noget, der ikke kommer selve Sagen ved.

Ved vor Snakken hidkaldtes der en anden gammel Kælling af et svinsk Udseende — det var Værtinden. Jeg gik lige hen til hende og spurgte, om det var her, at Markof boede. Hun svarede nej, men blev staaende og tog mig nøje i Øjesyn. „Vil De ham noget?“ sagde hun tilsidst. Jeg fortalte hende, hvad jeg vilde — saadan og saadan — Emelian Ivanovitsch — og saa fremdeles. „Det er en lille Forretning,“ sagde jeg. Konen kaldte paa Datteren;

Datteren kom, en gammelagtig Pige med bare Ben. „Kald paa Fader, han er ovenpaa hos Beboerne — værs'go'.“ Jeg gik ind i Stuen. Det var et ganske pænt, lille Værelse, paa Væggene hang Skilderier, lutter Portraiter af Generaler, der var en Sofa, et rundt Bord, Resedaer og Balsaminer i Vinduet. Jeg tænkte ved mig selv: mon jeg skulde gaa eller blive — om det ikke var bedre at se at slippe helskindet derfra. Ja, jeg tænkte virkelig paa at gaa min Vej, Mo'erlil. Jeg vilde komme igjen den næste Dag, saa vilde Vejret være bedre — jeg vilde vente — i Dag blev ogsaa Mælken spildt, og Generalerne saa' saa vrede ud. Jeg var allerede ved Døren. Saa kom Manden ind — han saa' ganske godt ud, var graahaaret, med listige Øjne og havde en snavset Slobrok paa, der var bunden sammen om ham med en Snor. Han spurgte mig, hvem jeg var, og hvad jeg vilde, og jeg svarede: „jo, ser De — saadan og saadan — det er Emelian Ivanovitsch — fyrretyve Rubel, det er det, Sagen drejer sig om —“ Jeg fik ikke en Gang talt helt ud, jeg kunde læse i hans Øjne, at Sagen var tabt. „Nej“, sagde han, „det kan jeg ikke indlade mig paa, jeg har ingen Penge. Har De noget Pant?“ Jeg forklarede ham, at det havde jeg ikke, men at Emelian Ivanovitsch — og at jeg endelig skulde bruge Pengene. Han hørte rolig

paa mig og sagde saa: „hvad kommer Emelian Ivanovitsch mig ved! Jeg har ingen Penge.“

„Naa,“ tænkte jeg, „det er ganske i sin Orden, jeg vidste det godt og følte det forud —“ aa Varinka, det havde været bedre for mig, om Jorden havde aabnet sig under mine Fødder. Der kom saadan en Kulde over mig, mine Ben lammedes, og det var, som om der krøb Myrer over min Ryg.

Jeg saa' paa ham, og han saa' paa mig, som om han vilde sige: „gaa nu, min Ven, her har du ikke noget at gjøre“ — skulde det hændes mig igjen, vilde jeg forgaa af Skam. „Men til hvad skal De da saa nødvendig bruge de Penge?“ spurgte han omsider. Tænk, Varinka, det spurgte han om. Jeg lod Munden løbe i Haab om, at det skulde lykkes mig at overtale ham. Men han vilde ikke høre paa mig og sagde: „nej, jeg har ingen Penge, ellers skulde det være mig en Fornøjelse.“ Jeg blev ved at tale til ham og forestille ham, at det kun var for en kort Tid, at jeg vilde betale ham dem tilbage den fastsatte Dag, ja aldeles sikkert i rette Tid, og at han kunde tage saa høje Renter, han vilde, og at jeg, ved Gud, skulde betale Pengene tilbage. Jeg tænkte i det Øjeblik paa dig, Mo'erlil, paa dine Gjenvordigheder og Fornødenheder, jeg tænkte paa den halve Rubel, du havde sendt mig — „nej, nej,“ svarede han,

„det er det samme med Renterne, dersom De havde haft et Pant — jeg har ingen Penge, ellers skulde det være mig en Fornøjelse“ og saa bandede han, den Skurk!

Jeg véd ikke, kjære Ven, hvorledes jeg kom ud af Huset, gjennem Vijborggaden og hen paa Voskressevski Broen. Jeg var frygtelig træt, snart varm og snart kold. Først henved Klokken ti naaede jeg Kontoret. Dér vilde jeg rense mine Klæder lidt, men Portneren Sneginef sagde, at det ikke kunde gaa an at ødelægge Børsten med alt det Snavs, „thi Børsten er Statsejendom, Herre,“ sagde han. Der kan du se, Mo'erlil, at jeg i disse Menneskers Øjne er ringere end den Klud, hvormed de tørrer deres Ben. Véd du, hvad der knuger mig, Varinka? Det er ikke Pengene, der knuger mig til Jorden, men al denne daglige Elendighed, al denne Hvisken og Fnisen og Gjøren Nar. Hans Exellence kan en Gang uventet henvende sig til mig — ak, Mo'erlil, min gyldne Tid er forbi! I Dag har jeg læst alle dine Breve igjennem — de er saa sørgelige, Mo'erlil. Lev vel, kjære Ven, Gud bevare dig.

M. Devuschkin.

P. S.

Jeg vilde beskrive dig min Sorg og blande den med Spøg, men det er jo klart, at Spøge-

fuldhed ikke ligger for mig. Jeg vilde more dig lidt. Jeg kommer over til dig, Mo'erlil, jeg kommer ganske sikkert over til dig i Morgen.

11te Avgust.

Varvara Alexejevna! Mo'erlil, min lille Due!

Jeg er fortabt. Vi er begge fortabte, begge to uigjenkaldelig fortabte. Mit gode Navn og Rygte — alt er ødelagt. Jeg er gaaet til Grunde, og du er gaaet til Grunde, Mo'erlil, sammen med mig er du gaaet uigjenkaldelig til Grunde. — Og det er mig, der har bragt dig i Ulykke. De er mig paa Nakken, Mo'erlil, de haaner mig, de driver Spot med mig, og Værtinden skjælder mig ud. Hun gjorde Spektakler med mig i Dag, skjældte mig Huden fuld og behandlede mig værre end en Visk. Og hos Ratasiajef læste en af dem igaar Aftes Kladden højt til et Brev, som jeg havde skrevet til dig, og som han paa én Gang trak op af Lommen. Hvor de lo, Mo'erlil! De gjorde Nar ad os og skoggerlo, de Forrædere! Jeg gik ind til dem og sagde til Ratasiajef, at det var en troløs Handling og kaldte ham en Forræder! Men Ratasiajef svarede mig, at jeg selv var en Forræder, at jeg havde flere Kjærlighedsforhold

paa én Gang: „De tror, De kan skjule det for os,“ sagde han, „De er en Lovelace!“

Og nu kalder de mig alle Lovelace, og jeg har ikke noget andet Navn mere.

Tænk dig, min lille Engel, tænk dig, de véd alt, de er bekjendt med alt, de véd alt om dig, alt, hvad der angaar dig.

Om det saa er Faldoni, er han i Ledtog med dem. Jeg vilde i Dag sende ham hen til en Pølsehandler for at hente noget til mig, men han sagde, at han kunde ikke gaa derhen for mig, han havde andet at gjøre. „Men du skal gaa mine Ærinder,“ sagde jeg. „Nej,“ sagde han, „det skal jeg ikke, De betaler jo ikke min Frue de Penge, De skylder hende, saa jeg er ikke pligtig at gjøre noget for Dem.“ Jeg vilde ikke taale denne Fornærmelse af en udannet Tjenestekarl og sagde til ham, at han var en Slyngel, hvorpaa han svarede, at det kunde jeg selv være. Jeg troede, at det var i Fuldskab, han svarede saa grovt, og jeg sagde til ham: „du er fuld, din Knægt,“ hvorpaa han svarede: „Har De maaske givet mig noget at drikke? Har De selv noget at drikke? De maa jo tigge hos en anden én om en halv Rubel,“ og saa tilføjede han: „uh, sikken en Herre!“

Se, Mo'erlil, saa vidt er det kommet. Det er en Skændsel at leve, Varinka! Jeg er offent-

lig brændemærket! Jeg har det værre end en pasløs Vagabond! Hvilken skrækkelig Elendighed! Jeg er fortabt, rent fortabt, uigjenkaldelig fortabt.

M. D.

13de August.

Elskværdigste Makar Devuschkin!

Den ene Ulykke efter den anden vælter ind over os, og jeg véd snart ikke, hvad jeg skal gribe til! Hvorledes skal det dog gaa dig nu, da jeg kun kan være dig en svag Støtte. Jeg har i Dag brændt min venstre Haand paa et Strygejærn. Jeg faldt uheldigvis og baade stødte og brændte mig. Jeg kan ikke arbejde, og Theodora har været syg i tre Dage. Jeg er i en pinlig Uro. Jeg sender dig tredive Sølvkopek. Det er omtrent det sidste, vi ejer, og Gud véd, hvor gjærne jeg vilde hjælpe dig. Jeg er saa bedrøvet, at jeg er nær ved at græde. Lev vel, min Ven! Det vilde være mig en stor Trøst, om du vilde komme over til mig i Dag.

V. D.

14de August.

Makar Alexejevitsch!

Hvordan er det dog fat med dig? Frygter du ikke Gud mere? Du bringer mig rent til Fortvivlelse. Skammer du dig ikke? Du ødelægger dig selv fuldstændig og tænker kun lidt paa dit Rygte. Du, et retskaffent, ædelt og ærekjært Menneske! — Hvad maa Folk tænke om dig. Du burde ligefrem lægge dig til at dø af Skam. Skammer du dig ikke for dine graa Haar? Hvor er det muligt, at du kan frygte Gud?

Theodora siger, at vi ikke mere bør hjælpe dig, og jeg vil heller ikke give dig flere Penge. Saa vidt har du bragt mig, Makar Alexejevitsch. Du tænkte vel, at det var mig ligegyldigt, om du opførte dig daarlig. Men du véd ikke, hvad jeg har lidt for din Skyld! Jeg kan ikke mere gaa forbi din Dør. Alle stirrer paa mig, peger Fingre ad mig og siger stygge Ord til mig, ja, de siger ligefrem, at jeg staar i Forhold til en Drukkenbolt. Det er skrækkeligt at høre paa.

Da de bragte dig hjem forleden, pegede alle Husbeboerne haanlig paa dig og sagde: „Se, der kommer de med denne Embedsmand!“ Jeg har ikke noget tilovers for dig mere — det er jo en ren Skandale. Jeg forsikrer dig,

at jeg gaar min Vej herfra. Jeg vil søge Tjeneste som Stuepige eller i et Vaskeri; her bliver jeg ikke. Jeg bad dig om at komme over til mig, men du kom ikke. Du bryder dig slet ikke om mine Taarer og Bønner. Og hvor har du faaet Penge fra? Tag dig dog for Guds Skyld i Agt. Gaa ikke hen og gjør noget galt; jeg besværger dig, gjør ikke noget galt.

Og saa denne Skandale! Værtinden vilde jo ikke lukke dig ind i Huset igaar, saa du maatte ligge i Høet om Natten. Jeg véd alt. Naar du anede, hvordan jeg blev tilmode, da jeg fik det at vide. Kom endelig over til os. Her skal du faa det godt. Vi vil læse sammen, vi vil tale om vore Barndomsminder. Theodora skal fortælle os om sine Valfartsrejser. For min Skyld, min lille Due, styrt ikke dig og mig i Fordærvelse. Se, jeg lever jo ene og alene for dig, og for din Skyld vil jeg blive hos dig.

Bliv saa bestandig ved at være et retskaffent Menneske, vær fast i alle Ulykker, husk paa, at Fattigdom ikke er nogen Last.

Er det noget at fortvivle over? Al Ting er jo forgængelig. Med Guds Hjælp vil alt nok blive godt igjen, blot du holder ud nu. Jeg sender dig tyve Kopek, kjøb dig noget Tobak, eller hvad du vil, men anvend dem for Guds Skyld ikke paa nogen slet Maade. Kom

over til mig, kom ganske bestemt. Du generer dig maaske derfor, som du har gjort før, men det skal du ikke, det er en falsk Skamfølelse. Blot du oprigtig vilde angre din Handlemaade. Stol paa Gud, han vil føre al Ting til det bedste.

V. D.

19de August.

Mo'erlil Varvara Alexejevna!

Jeg skammer mig, min dyrebareste Ven, jeg forgaar af Skam — og hvad besynderligt er der for Resten i det? Hvorfor er mit Hjærte ikke glad? Jeg tænker jo ikke paa mine Støvlesaaler, fordi Saaler er noget Juks og aldrig bliver andet end simple, gemene, snavsede Saaler, af hvad Grund skulde jeg saa forkjæle mig med en saa uværdig Gjenstand. Hvorfor da fornærme og haane mig derfor?

Ak, Mo'erlil, Mo'erlil, find paa noget at skrive til mig, og sig til Theodora, at hun er en utaalelig, vrøvlevorn, naragtig og dum — ubeskrivelig dum Kælling!

Hvad mine graa Haar angaar, tager du ogsaa fejl i den Henseende, kjære Ven, thi jeg er slet ikke saa gammel, som du tror. Emelja lader dig hilse. Du skriver, at du har været

bedrøvet og har grædt, og jeg skriver til dig, at jeg ogsaa har været bedrøvet og har grædt. Til Slutning ønsker jeg dig Helbred og Velbefindende, hvad mig angaar, er jeg frisk og rask og forbliver, min lille Engel, din Ven

Makar Devuschkin.

21nde August.

Velbaarne Frøken og elskværdige Veninde,
Varvara Alexejevna!

Jeg føler, at jeg er skyldig, jeg véd, at jeg har fejlet overfor dig, og det er jo endda ikke til nogen Nytte for mig, Mo'erlil, at jeg føler det, hvad du saa end siger.

Jeg følte det godt, endogsaa under mit Fejltrin, men jeg tabte Modet, og jeg faldt med fuld Bevidsthed om min Skyld. Jeg er ikke slet, Mo'erlil, heller ikke forstokket; for at sønderslide dit Hjærte, min lille Due, maatte jeg være hverken mere eller mindre end en blodtørstig Tyr. Nu har jeg jo et Lammehjærte, og jeg har, hvad du godt véd, end ikke den fjærneste Tilbøjelighed til Blodtørst. Derfor er jeg heller ikke, min lille Engel, Skyld i mit Fejltrin, thi hverken mit Hjærte eller min Tanke er skyldige. Jeg véd for Resten slet ikke, hvad der var Skyld i det hele. Du

sendte mig tredive Sølvkopek, og derefter sendte du mig tyve Kopek. Jeg blev inderlig bedrøvet, da jeg saa' disse den forældreløse Piges Penge. Du har brændt din Haand, du er lige ved at sulte, og saa skriver du, at jeg skal kjøbe mig Tobak. Hvordan har jeg nu baaret mig ad? Har jeg gjort andet end uden Samvittighedsnag, som en anden Skurk at udplyndre dig, du forældreløse? Da tabte jeg Modet, Mo'erlil, jeg begyndte mod min Vilje at forstaa, at jeg ikke duer til noget, at jeg ikke er meget bedre end min Støvlesaal, og jeg indsaa, at jeg ikke er skikket til at paatage mig noget, der duer. Jeg begyndte at anse mig selv for en Døgenigt og til en vis Grad for et usselt Menneske. Da tabte jeg Agtelsen for mig selv, jeg blev tvungen til at fornægte mine gode Egenskaber og min Værdighed — og saa faldt jeg. Det var saaledes bestemt af Skæbnen, og jeg kan ikke gjøre for det. Jeg begyndte med at gaa ud for at trække frisk Luft, og saa kom det ene med det andet til: Naturen var taarefuld, Vejret var koldt, det regnede, og saa mødte jeg Emelja. Han havde allerede pantsat alt, hvad han ejede, Varinka, havde faaet hver en Smule anbragt, og da jeg traf ham, havde han i to Døgn ikke haft den ringeste Bid at putte i Munden. Derfor vilde han gjærne pantsætte et eller andet, men han havde intet. Da kunde

jeg ikke staa imod, Varinka, og jeg gav efter for Fristelsen, men mere af Medfølelse og Menneskekjærlighed end af egen Tilbøjelighed? Og saadan kom jeg til at begaa denne Synd. Vi græd sammen bag efter, vi to. Vi tænkte paa dig. Han er et fortræffeligt, et rigtig godt Menneske, og han er meget følelsesfuld.

Jeg føler godt selv, Varinka, at det er sket alt sammen saaledes, fordi det nu skulde saa være. Jeg véd, hvad jeg skylder dig, min lille Due. Da jeg lærte dig at kjende, begyndte jeg for det første ogsaa at lære mig selv bedre at kjende, og saa begyndte jeg at elske dig. Indtil den Tid havde jeg levet ganske alene, min lille Engel. Ja, jeg havde saa at sige sovet og ikke levet i denne Verden.

Mine Fjender sagde, at mit Udseende var usømmeligt, og at de væmmedes ved mig, og saa kom jeg ogsaa til at væmmes ved mig selv. De sagde ogsaa, at jeg var dum, og saa troede jeg selv, at jeg var det. Men da jeg fandt dig, oplyste du hele mit mørke Liv, saa at der baade blev lyst i mit Hjærte og i min Sjæl. Jeg fik Ro aandelig og kom til Erkjendelse af, at jeg ikke er slettere end de andre, at jeg rigtignok ikke glimrer ved noget, og at der hverken er nogen Stads eller Finhed ved mig, men at jeg dog er et Menneske som alle andre, har Hjærte og Forstand som andre Mennesker.

Men nu har jeg følt, at Skæbnen har været mig ond igjen, og at jeg under Trykket deraf er bleven dreven til at krænke min egen Værdighed, al denne Elendighed har nedbøjet mig og bragt mig til at tabe Modet.

Nu véd du alt, Mo'erlil, og jeg bønfalder dig med Taarer ikke at forske mere efter i denne Sag. Thi mit Hjærte sønderrives deraf og bliver tungt og bittert.

Jeg bevidner dig min Agtelse, Mo'erlil, og forbliver

din trofaste Makar Devuschkin.

3dje September.

Jeg kom ikke til Ende med mit forrige Brev, Makar Alexejevitsch, fordi det faldt mig saa tungt at skrive. Der er undertiden Øjeblikke, hvor jeg paa én Gang er glad, bedrøvet og tungsindig uden Overgang, og disse Stemninger bliver hyppigere og hyppigere hos mig. I mine Erindringer er der noget uforklarligt, som i flere Timer kan tage mit Sind fangen saa mægtig og hensynsløst, at jeg er som følesløs for alt, hvad der existerer. Jeg faar aldrig noget Indtryk i min nuværende Tilværelse, som ikke erindrer mig om noget

lignende i mit tidligere Liv — og da fremfor alt min Barndom, min gyldne Barndom!

Men efter saadanne Øjeblikke er mit Sind altid tungt. Jeg bliver saa svag, min Fantasi tærer paa mit Livsmod, og mit Helbred bliver daarligere og daarligere.

I Dag har den friske, varme, straalende Morgen — en Sjældenhed i dette Efteraar — oplivet mig og fyldt mig med Glæde. Hos os er det jo allerede Efteraar. Hvor elskede jeg Høsttiden paa Landet. Vel var jeg den Gang kun en lille Pige, men jeg følte alligevel allerede meget. Jeg holdt mere af Aftenen om Efteraaret end af Morgenen. Jeg husker, at der lige tæt ved vort Hus, ved Foden af en Bakke, laa en Sø. Denne Sø — jeg ser den endnu for mine Øjne — var stor og lys og klar som Krystal. Naar Aftenen var stille, var Vandet blankt som et Spejl, og paa Træerne, som voxede ved Bredden, rørte der sig ikke et Blad. Der var saa frisk og køligt. Naar saa Duggen faldt, og Lysene skinnede ud af Bøndernes Hytter ved Søen, og Kvæget blev drevet hjem, listede jeg mig sagte ud af Huset for at se paa min Sø, og jeg kunde ikke se mig mæt paa den. Hist og her tændte Fiskerne et Risknippe ved Vandet, og Skinnet af Baalet kastedes langt, langt ud over Søen. Himlen var kold og blaa med røde, ildfarvede Striber

i Horisonten. Striberne blev blegere og blegere. Maanen kom frem, der var saa lydt, — flagrede en opskræmmet Fugl op, bevægedes Rørene af en svag Luftning eller plaskede en Fisk i Vandet — alt hørtes. Fra det blaa Vand hævede sig en tynd, hvidlig, gjennemsigtig Damp, det mørknedes i det fjærne, alt løb ligesom ind i hinanden, efterhaanden som Mørket faldt paa, men nær ved traadte Konturerne skarpere frem, som om de var hugget ud med en Mejsel, — Baaden, Strandbredden, Øen. En lille Tønde, som man havde glemt ved Bredden, vuggede sig ganske sagte paa Vandet, en Vidjegren med gulnede Blade havde forviklet sig i Sivet, en forsinket Maage fløj op og forsvandt igjen i Mørket.

Jeg saa' paa alt dette, jeg lyttede — jeg blev saa sælsom tilmode. Men jeg var jo ogsaa kun en lille Pige, et Barn.

Jeg elskede Efteraaret, det sildige Efteraar, naar Kornet var høstet, og alle Arbejder tilendebragte, naar Aftenforsamlingerne i Bøndernes Huse var begyndte, og alle ventede Vinterens Komme. Da bliver al Ting mørkere, Himlen bedækkes med Skyer, de gule Blade samles paa Stierne i Udkanten af den nøgne Skov. Træerne bliver graa, sorte — især om Aftenen, naar Taagen bryder frem, — og de

dukke op af Taagen som Kæmper, sælsomme, formløse Fremtoninger.

Man forsinker sig paa Spasereturene, bliver tilbage efter de andre, gaar et Stykke alene — og skynder sig saa af Sted — beklemt, rystende som et Blad i Vinden, man tror at have set noget gyseligt titte frem af et hult Træ. Saa farer Vinden hen over Skoven, den bruser, larmer og hyler ynkelig, river en Dusk Blade af en svajende Gren, hvirvler den rundt i Luften. I langstrakte, larmende Skarer, med vilde gjennemtrængende Skrig farer Fuglene over os, saa at Himlen formørkes, og hele Luften er opfyldt af dem.

Man gyser, og det forekommer én, som om man hørte en Røst, der hviskede: fly, Barn, fly, ophold dig ikke længere. Her vil snart blive rædselsfuldt at være, fly Barn! Forfærdelse griber Hjærtet, og man giver sig til at løbe og løber, saa man mister Vejret derved. Man kommer helt forpustet hjem, og her gaar det støjende og lystig til. Alle Børnene faar noget at bestille, der pilles Ærter og Valmuefrø. Det fugtige Brænde knitrer i Ovnen, Moder ser glad paa vort muntre Arbejde. Den gamle Anna Uljava fortæller om forbigangne Tider eller græsselige Historier om Hekse og Spøgelser. Vi Børn trykker os tæt op ad hverandre, alle med et Smil om Munden. Men pludselig

er alt stille — tys! en Lyd, som om noget nærmede sig. Men det er ingen Ting, kun gamle Frolovnas Spinderok, der summer. Hvilken Latter der opstod! Men om Natten kan man ikke sove for Angst. Man faar skrækkelige Drømme. Saa tør man ikke sove ind igjen, tør ikke røre sig og ligger og ryster under Dynen lige til om Morgenen. Men saa staar man op, frisk som en lille Fugl. Man ser ud af Vinduet, hele Marken udenfor er pudret af Frost, tynd Rimfrost har overtrukket de bladløse Grene. En Isflade, saa tynd som Papir, har lagt sig over Søen, hvorfra en hvid Damp stiger op. Fuglene kvidrer muntert. Solen skinner med varme Straaler, og Straalerne knækker den tynde Is som Glas — det ser smilende, varmt og muntert ud.

Paa ny knitrer Brændet i Ovnen. Vi sidder alle om Ssamovaren og ser paa de tilfrosne Ruder. Vores Hund, Polkan, logrer med Halen. En af Karlene kjører forbi Vinduet med en vælig Hest, han skal til Skoven for at hente Ved. Vi er alle sammen glade og tilfredse. Ak, hvor var min Barndom gylden!

Nu har jeg, henreven af mine Erindringer, grædt som et Barn. Jeg husker alt saa tydelig, hele Fortiden staar saa lyst og levende for mig. Men Nutiden er mat og dunkel. Hvordan skal det dog ende, hvordan skal

det ende? Véd du hvad, jeg er overbevist om, ja, jeg er ganske vis paa, at jeg skal dø i dette Efteraar. Jeg er meget, meget syg. Jeg tænker tit paa, at jeg vist skal dø, og dog vilde jeg nødig dø her og begraves i denne Jord. Jeg kommer vist atter til at ligge paa Sygelejet ligesom i Foraaret og staar saa vel aldrig mere op. Derfor er jeg saa bedrøvet.

Theodora er i Dag ude hele Dagen, og jeg sidder alene. I den senere Tid er jeg bange for at være alene. Det forekommer mig altid, som om der er nogen i Værelset, der taler til mig. Især naar jeg falder i Tanker og pludselig vaagner op af mine Grublerier, bliver jeg saa besynderlig tilmode. Det er derfor, jeg skriver saadant et langt Brev til dig — jeg skriver alt til dig, som det er.

Lev vel! jeg slutter Brevet, fordi jeg hverken har Pen eller Papir mere. Af de Penge, jeg fik for mit Tøj og for Hatten, har jeg kun fire Rubel tilbage. Det var rigtig godt, at du gav Værtinden de otte, saa tier hun vel stille i nogen Tid.

Lad dit Tøj lappe lidt. Lev vel! jeg er saa træt. Jeg kan ikke forstaa, hvoraf jeg er bleven saa svag. Den mindste Beskæftigelse udmatter mig. Havde jeg noget Arbejde, véd

jeg ikke, hvordan jeg skulde gjøre det færdigt. Ogsaa det nedtrykker mig.

V. D.

5te September.

Min lille Due, Varinka!

I Dag har jeg modtaget mange Indtryk, min lille Engel. Jeg havde haft Hovedpine hele Dagen, og for at trække lidt frisk Luft gik jeg ud og drev langs Fontanka Kanalen. Aftenen var fugtig. Henad Klokken sex begyndte det at skumre (saadan er det jo allerede)! Det regnede just ikke, men det var en Taage, som ikke gav Regnen meget efter. Himlen var bedækket med Skyer, som dannede lange, tynde Striber. Der gik en Mængde Mennesker ved Bredden, og disse Mennesker skar de besynderligste Ansigter ligesom med Forsæt. Der var fulde Bønder, skidne Kællinger, braknæsede, med Støvler paa Benene og bart Hoved, Droschekuske, Folk i lige saa trykkende Omstændigheder som én selv, en Smededreng i en stribet Bluse, mager og udtæret var han, med Ansigtet fidtet ind med snavset Olje, han havde en Laas i Haanden, saa var der en tre Alen høj udtjent Soldat — det var saadanne Folk, jeg mødte. Det var rimeligvis

paa en Tid, hvor det bedre Publikum ikke kom der. Der er broget Liv paa Kanalen. Der er saadan en Mængde Fartøjer, at man ikke kan forstaa, hvor de kan faa Plads allesammen. Paa Broerne sidder Koner med fugtige Honningkager og raadne Æbler — det er lutter vaade, skidne Kællinger. Der er ikke noget rart ved at spasere ved Fontakaen. Vaad Stenbro under Fødderne, og paa Siden af sig høje, mørke, røgsværtede Huse. Taage forneden og Taage foroven. Saa mørkt og fælt var det igaar Aftes.

Da jeg vendte tilbage igjennem Gorochovaja Gaden*), var det allerede helt mørkt, og Gaslygterne blev tændte. Det var længe siden, jeg havde været i denne Gade — det havde ikke truffet sig saaledes. En larmende Gade! Hvilke Butiker og pragtfulde Magasiner. Alt glimrer og straaler, Stofferne, Lysene, Hattene med brogede Baand! Man kunde maaske tro, at alt dette var udstillet blot til Stads, men nej, der gives virkelig Folk, som kjøber alt dette og forærer det til deres Hustruer. En rig Gade! Her bor ogsaa mange tyske Bagere. Det maa være meget velhavende Folk. En Mængde Vogne kjører stadig forbi, saa det runger i Stenbroen. Glimrende Ekvipager med

*) Ærtegade. O. A.

Vinduer som et Spejl, indvendig af Fløjl og Silke, med Herskabslakajer, som bærer Epauletter og Kaarde. Jeg saa' ind i Ekvipagerne. Der sad pyntede Damer i dem alle, maaske det var Fyrstinder og Grevinder. Det var vistnok paa den Tid, da de skulde paa Bal og i Selskab. Det maa være interessant at se en Fyrstinde eller i det Hele taget en fornem Dame nær ved. Det maa være meget morsomt. Jeg har aldrig opnaaet det, jeg har kun set dem som igaar i deres Vogne.

Jeg tænkte derved paa dig. Ak, min lille Due, kjære Ven, hvor jeg dog tænker paa dig, saa at det gjør ondt i Hjærtet. Hvorfor skal du være saa ulykkelig, Varinka? Min lille Due, hvorfor skal du være ringere end alle disse? Mig synes du at være smuk, god, dannet, hvorfor er da saa haard en Skæbne bleven dig til Del? Hvorfor skal det være saaledes, at et godt Menneske skal leve i alle Slags Savn, og at Lykken formelig trænger sig andre Mennesker paa?

Jeg véd, Mo'erlil, at det ikke er smukt at tænke saaledes, at det er Fritænkeri, men, oprigtig talt, ganske oprigtig talt, hvorfor har Skæbnen allerede fra Moders Liv forudbestemt Lykken for den ene, mens den anden kommer til Verden paa Fødselsstiftelsen?

Det er jo virkelig saaledes, at Lykken tit

tilfalder den lille Idiot, Ivan. „Hør, lille Ivan,“ siges der, „hør, du lille Faarehoved, grib ned i din Bedstefaders Sæk, drik, spis og vær glad, men du Hr. Saadan og Saadan, du kan slikke dig om Munden, hvad duer du til, min Ven, hvad er du for én!“ Det er syndigt, Mo'erlil, at tænke saaledes, men uvilkaarlig trænger Synden ind i Hjærtet. Du kunde ogsaa kjøre i en saadan Karet, min kjære lille Ven, Generaler kunde smægte efter dit nedladende Blik og ikke som nu blot din stakkels, fattige Ven; du skulde ikke gaa klædt i en luvslidt Bomuldskjole, men i Silke og Guld. Du skulde ikke være mager og udtæret som nu, men frisk og rund som en Sukkerfigen.

Saa vilde jeg være lykkelig, blot jeg saa dig paa Gaden gjennem de oplyste Vinduer, ja, om det kun var din Skygge, jeg saa. Blot ved den Tanke, at du var glad og lykkelig, min yndige, lille Fugl, vilde jeg ogsaa være glad. Men hvordan er det nu? Ikke nok med, at onde Mennesker har ødelagt dig, men du bliver oven i Kjøbet fornærmet af en eller anden gammel, liderlig Hallunk. Hvor han bryster sig i sine fine Klæder, hvor han ser paa dig gjennem sine Guldbriller, den uforskammede, se, hvor al Ting gaar ham efter Ønske, selv paa hans utugtige Tale maa du høre taalmodig. Det er sandelig nok, min lille Due. Og hvor-

for er det altsammen saaledes? Det er, fordi du er en forældreløs Pige, uden Beskytter, uden nogen stærk Ven, der kunde være dig en tilforladelig Støtte.

Men hvad er det ogsaa for Mennesker, hvad er det for Folk, som ikke undser sig for at fornærme en forældreløs Pige. Det er noget Pak, det er ikke Mennesker, det er ikke andet end Hallunker. De gjælder nok for noget, men i Virkeligheden er de ingen Ting, det er jeg vis paa. Saadan er de Karle.

Hvad mig angaar, min lille Ven, har jeg mere Agtelse for Liremanden, jeg saa i Dag i Gorochovaja Gaden, end for dem. Han gaar hele Dagen og slider og venter paa de usle Kopekstykker, der tilkastes ham, men derfor er han dog sin egen Herre og føder sig selv. Han tigger ikke om Folks Godgjørenhed, men han anstrænger sig for Folks Fornøjelse som en arbejdende Maskine — se, siger han, jeg fornøjer Folk, saa godt jeg kan.

Fattig er han rigtignok, men det er en ædel Fattigdom, han kan være træt, han kan være forfrossen, men han arbejder lige fuldt, og han tjener Føden til sig selv. Der gives mange hæderlige Folk, Mo'erlil, som ikke fortjener meget i Forhold til Mængden og Nytten af deres Arbejde, men de dukker ikke Nakken for nogen og tigger ingen om Brød.

Se, jeg er ligesom denne Liremand, det vil sige ikke ganske som han, kun i én Henseende som han — i ædel, adelig Forstand er jeg ligesom han. Mere kan man ikke forlange af mig. Thi hvor intet er, har Kejseren tabt sin Ret.

Jeg har talt saa meget om denne Liremand, Mo'erlil, fordi jeg to Gange i Dag har maattet føle min Fattigdom. Mens jeg stod og saa paa Liremanden, steg saa mange Tanker op i mit Hoved, og jeg blev staaende for at adsprede mig. Foruden mig var der en Droschekusk, en Tjenestepige og en frygtelig tilsølet, lille Pige. Liremanden havde stillet sig under et Vindu. Jeg lagde Mærke til en lille Dreng paa omtrent ti Aar, han var kjøn, men af et sygeligt Udseende og meget afmagret. Han var paa bare Ben og havde ikke andet end en lille Skjorte paa, og han hørte paa Musikken med aaben Mund — som Børn gjør.

Han stirrede paa Tyskerens dansende Dukker, hans Hænder og Fødder var stivfrosne, og han tyggede paa Enden af sit Ærme.

Jeg saa, at han havde et Stykke Papir i Haanden. En Herre kom forbi og kastede et lille Pengestykke til Liremanden. Det faldt lige paa en Kasse med opstaaende Kant, hvor nogle Dukker, som forestillede en Franskmand og flere Damer, dansede. Da Pengestykket faldt

ned, foer Drengen sammen og saa sig frygtsom omkring. Han fik Øje paa mig og troede, at jeg var den, som havde kastet Pengene. Han løb hen til mig, hans smaa Hænder rystede, og hans Stemme skjælvede, idet han rakte mig Papiret og sagde: „læs!“

Jeg aabnede Papiret. Naa — det var den bekjendte Historie, der stod: „Mine Velgjørere, en Moder ligger for Døden, hendes tre Børn sulter, hjælp mig. Jeg er i Begreb med at dø — saaledes som I ikke glemte mine smaa Fugle, saaledes skal jeg i hin Verden ikke glemme Eder, mine Velgjørere.“ — Nu vel, Sagen var klar, der maatte gjøres noget, men hvad skulde jeg give dem? Jeg havde ingen Ting. Aa, det var grusomt! Den stakkels Dreng, rystende af Kulde, maaske sulten og sikkert ingen Bedrager — nej, sikkert ikke, jeg kjender mine Folk.

Det er kun Synd, at disse slette Mødre ikke skaaner deres Børn, men sender dem halvnøgne ud i Byen med Bønskrifter i et saadant Vejr. Maaske er det en tosset Kælling uden Hjærte, men maaske lider hun virkelig af et eller andet Onde, maaske hun har brændt sig, maa sidde hjemme og er virkelig syg. Naa, al Ting maa jo have en Aarsag, maaske er hun ligefrem en Bedragerske, og hun sender forsætlig den forfrosne og forsultne Dreng ud

for at narre Folk og paafører ham en Sygdom derved. Og hvad lærer saadan en Dreng ikke af disse Bønskrifter. Det fører kun til, at hans Hjærte forstokkes, mens han gaar og tigger og trygler. Folk gaar deres Vej, de har ikke Stunder til at høre paa ham. De har Hjærter af Sten, og haarde Ord giver de ham: gaa væk, pak dig, Slubbert! Se, det hører han af alle. Saa forhærdes Drengens Hjærte. Det stakkels, forskræmte Barn ryster forgjæves af Kulde som en lille Fugl, der er falden ned fra den ødelagte Rede! Han har Frost i Hænder og Fødder, hans Sundhed er undergravet. Han hoster allerede, og det varer ikke længe, saa klamrer Sygdommen som en væmmelig Orm sig til hans Bryst, og saa lister Døden sig over ham i en eller anden mørk Krog, hvor han ligger uden Pleje, uden Hjælp — det er hele hans Liv, saadan vil det blive.

Ak, Varinka, det er skrækkeligt at høre „giv mig lidt for Christi Skyld“ *) og maatte gaa forbi uden at kunne give noget og sige: „Gud vil give.“ Men der er forskjellige Maader, hvorpaa dette „for Christi Skyld“ bliver sagt. Der er f. Ex. dette langtrukne, vanemæssige, tillærte, tiggeragtige „for Christi Skyld.“ Saa er det ikke saa pinligt at lade være at

*) De russiske Tiggeres stadige Raab. O. A.

give noget. Det er det haandværksmæssige Tiggeri; man tænker uvilkaarlig: aa, han kan nok holde det ud, og han véd selv, at han kan det.

Men dette andet „for Christi Skyld“, det uvante, rystende, lige fra Hjærtet kommende Raab — som jeg f. Ex. hørte i Dag, da jeg tog Bønskriftet fra Drengen. Der stod en Mand henne i en Krog, borte fra alle de andre, og sagde bedende til mig: giv mig en Kopek, Herre, for Christi Skyld! med en saa hul Stemme, at jeg foer sammen og blev ganske uhyggelig tilmode — men jeg gav ham ikke noget — jeg havde intet.

Rige Folk holder ikke af, at de fattige klager højt over deres haarde Lod, de siger: de forstyrrer os, de er paatrængende. Ja, Fattigdommen er altid paatrængende. Dens Hungersuk forstyrrer Folk i deres Søvn.

Jeg vil oprigtig sige dig, min lille Ven, at da jeg begyndte at skrive dette til dig, var det dels for at lette mit Hjærte for dig, og dels for at give dig et Exempel paa min gode Stil. Du vil sikkert ogsaa indrømme mig, Mo'erlil, at min Stil i den sidste Tid har forbedret sig. Men nu er der kommet en saadan Bedrøvelse over mig, at jeg ordentlig har ondt af mig selv, og skjønt jeg véd, Mo'erlil, at du ikke deler

denne Følelse, vil du dog i en vis Henseende yde mig Retfærdighed.

Ser du, min kjære Ven, tit opgiver jeg mig selv uden nogen som helst Anledning, bryder mig ikke en Døjt om mig selv og mener mig ikke en Visk værd. Naar jeg skal udtrykke det ved en Lignelse, kommer det maaske af, at jeg er forskræmt og fortrykt lige som den stakkels Dreng, der gjorde Krav paa min Godgjørenhed. Nu skal jeg fortælle dig noget, Mo'erlil, hør godt efter: det hænder undertiden, at jeg tidlig om Morgenen, naar jeg skynder mig paa Kontoret, under Vejs ser mig om og iagttager, hvorledes Byen vaagner, og Folk staar op, hvordan der gjøres Ild paa, hvor det vrimler og mylrer allevegne — saa føler jeg mig ofte saa trykket af dette Syn, som om nogen havde givet mig én over min nysgjerrige Næse, og jeg sniger mig videre paa min Vej, mere tyst end Vandet, lavere end Græsset, og slaar ud med Haanden.

Pas nu paa, hvad der gaar for sig i disse mørke, tilrøgede Lejekaserner, gaa indenfor og døm saa, om der er nogen Mening i at sætte sig selv saa lavt og komme i uværdig Sindsbevægelse. Læg vel Mærke til, Varinka, at jeg taler billedlig og ikke i egentlig Forstand. Naa, lad os se, hvad er der da i disse Huse?

I en eller anden mørk Krog, i et skummelt Hus, som i Grunden ikke kan kaldes en Bolig, vaagner en Haandværksmand op af sin Søvn. Han har maaske hele Natten drømt om nogle Støvler, som han uformodet fik Bestilling paa at skære til. Det er dog egentlig højst upassende, at Mennesker skal drømme saadant noget Vrøvl. Men han er jo Haandværksmand, og det kan være, det kommer af, at han bestandig tænker paa sin Profession. Han har en Flok skrigende Børn og en sulten Kone.

Men det er ikke alene Skomageren, som vaagner og staar op, kjære Ven. Det ligger der jo ingen Magt paa, det var slet ikke værd at skrive om, men der er noget andet, Mo'erlil: her i dette samme Hus, en Etage højere eller lavere, i forgyldte Sale, drømmer en af de rigeste Mænd om de selv samme Støvler, det vil sige de samme Støvler, men paa en anden Manér, thi efter min Mening, billedlig talt, er vi alle Skomagere. Det kunde nu være lige meget, men det er uheldigt, at der ved Siden af denne rige Mand ikke er nogen, som kunde hviske ham i Øret: hør du, oprigtig talt, hvorfor vil du tænke paa det? tænk hellere paa dig selv, og lev for din egen Skyld, du er jo ikke Skomager, dine Børn er raske, og din Kone tigger ikke om Brød. Se dig om, kan

du ikke finde en ædlere Gjenstand for dine Tanker end dine Støvler?

Se, Varinka, det var dette, jeg vilde fortælle dig, billedlig. Det er maaske en altfor oprørsk Tanke, kjære Ven, men denne Tanke er der nu en Gang, den kommer undertiden frem og river sig uvilkaarlig løs fra Hjærtet og giver sig Luft i et hidsigt Ord. Der er ikke nogen Grund til at regne sig selv for ingen Ting og lade sig skræmme af Larm og Bulder.

Jeg antager, Mo'erlil, at du maaske tror, at hvad jeg her skriver til dig, er Bagtalelse, at jeg gaar og fanger Griller, eller at jeg har skrevet det af efter en Bog. Nej, du tager fejl, Mo'erlil, ingen af Delene er Tilfældet. Jeg hader Bagtalelse, jeg fanger ikke Griller, og jeg har ikke skrevet det af efter en Bog — du kan tro mig.

Jeg kom hjem i en nedslaaet Sindsstemning, satte mig til Bords, lavede min The og var just i Færd med at skjænke mig det andet Glas*), da jeg pludselig ser Gorschkof, vores fattige Husbeboer, staa ved Siden af mig. Jeg havde allerede om Morgenen lagt Mærke til, at han gik og luskede om, som om han vilde ind til mig. Jeg vil i Forbigaaende sige dig, Mo'erlil, at han uden Sammenligning har endnu

*) Som bekjendt drikker Russerne altid The af Glas.
O. A.

mindre at leve af end jeg. Og saa har han tilmed Kone og Børn! Hvis jeg var Gorschkof, véd jeg ikke, hvad jeg gjorde!

Han kommer altsaa ind til mig, hilser som altid med en lille Taare i Øjet, plirer med Øjelaaget, skraber ud med Fødderne og kan ikke faa et Ord frem. Jeg bad ham sætte sig ned paa en Stol, den var rigtig nok itu, men jeg havde ingen anden. Jeg bød ham The. Men han afslog det og vægrede sig længe ved at nyde noget, men tilsidst tog han dog et Glas. Han vilde drikke Theen uden Sukker og begyndte paa ny at gjøre Indvendinger, men skjønt jeg sagde ham, det var nødvendigt at komme Sukker i, stred han længe imod og tog tilsidst det aller mindste Stykke Sukker og kom i sit Glas, i det han forsikrede, at Theen var usædvanlig sød i sig selv. Ak, Varinka, til en saadan Ydmyghed tvinges man ved Fattigdom. „Naa, hvad har De paa Hjærte, Fa'erlil?“ sagde jeg til ham. Ja, saadan og saadan, svarede han, — „De er min Velgjører, Makar Alexejevitsch, vis mig himmelsk Barmhjærtighed og yd en ulykkelig Familie Hjælp. Jeg har Kone og Børn og intet at give dem at spise — ak, at jeg, Faderen, maa tale saaledes.“

Jeg vilde sige noget, men han afbrød mig og vedblev: „jeg er bange for dem alle her, Makar Alexejevitsch, eller egentlig ikke just

bange, men jeg generer mig for dem, ser De. Folk er saa stolte og hovmodige, jeg vil ikke falde Dem, min Velgjører, til Besvær, Fa'erlil, jeg véd, at De ogsaa har Gjenvordigheder at bære, og at De ikke kan give meget, men selv har maattet laane Penge. Jeg drister mig alligevel til at bede Dem om noget, thi jeg kjender Deres gode Hjærte; jeg véd, at De selv er trængende og har prøvet, hvad Fattigdom er, og at Deres Hjærte derfor kan være medfølende." Han sluttede med at sige: „tilgiv min Dristighed og min Paatrængenhed, Makar Alexejevitsch." Jeg svarede ham, at jeg hjærtelig gjærne vilde hjælpe ham, men at jeg intet havde, slet intet.

„Makar Alexejevitsch," sagde han til mig, „jeg beder ikke om meget, men se, saadan staar det til (og han blev helt rød), min Kone og mine Børn sulter — blot tyve Kopek." Naa, jeg blev saa beklemt om Hjærtet; „aa hvad," tænkte jeg, „de sidder værre i det end jeg."

Jeg havde endnu tyve Kopek, men dem skulde jeg ganske nødvendig bruge den næste Dag. „Nej," sagde jeg, »min gode Ven, jeg kan ikke, se, saadan og saadan — —" „Makar Alexejevitsch, Fa'erlil," sagde han, „giv mig blot ti Kopek." Naa, jeg tog de tyve Kopek

frem af Æsken og gav ham dem, Mo'erlil, det var virkelig en god Gjerning.

Min Gud, hvilken Fattigdom! Saa talte jeg lidt med ham. „Men sig mig nu, Fa'erlil," spurgte jeg, „naar De har det saa knapt og lider saadan Nød, hvorfor har De da lejet et Værelse til tyve Rubel?" Saa forklarede han mig, at han havde lejet Værelset for et halvt Aar siden og betalt tre Maaneders Leje forud. Men siden den Tid havde hans Forhold forværret sig saaledes, at Staklen nu hverken vidste ud eller ind. Han venter, at hans Sag skal blive afgjort i denne Tid. Men hans Sag staar ikke godt. Ser Du, Varinka, han er anklaget for Retten af en eller anden Grund. Han fører Proces med en Kjøbmand, som har gjort sig skyldig i Underslæb ved en Leverance til det offentlige. Bedrageriet blev opdaget, Kjøbmanden kom for Retten og fik Gorschkof indviklet i sine kjæltringeagtige Forhold, hvoraf Følgen var, at Gorschkof ogsaa blev stævnet. Nu har Gorschkof ganske vist gjort sig skyldig i Efterladenhed, Uagtsomhed og utilgivelig Ligegyldighed for det offentliges Interesser. Sagen har allerede staaet paa i nogle Aar, og der er kommet forskjellige, ugunstige Omstændigheder frem imod Gorschkof. Han forsikrede mig, at han aldeles ikke havde gjort sig skyldig i nogen Uærlighed og heller ikke i Bedrageri eller Un-

derslæb. Sagen har imidlertid taget en slem Vending for ham, han er bleven suspenderet fra sit Embede, og skjønt man ikke fandt, at han havde gjort sig skyldig i nogen stor Forbrydelse, har han dog hidindtil ikke kunnet faa en Sum Penge, som Kjøbmanden skylder ham, og hvorom han fører Proces med ham, og som er nødvendig til hans fuldstændige Retfærdiggjørelse.

Jeg tror ham, men Retten tror ham ikke paa hans blotte Ord. Der er slaaet saa mange Knuder og gjort saa mange Prokuratorkneb, at Sagen ikke bliver bragt i Orden i hundrede Aar. Lidt Lys synes der dog nu at være kommet deri, men Kjøbmanden er en durkdreven Krabat. Jeg tager hjærtelig Del i Gorschkofs Nød, kjære Ven, det gjør mig meget ondt for ham. Manden har ingen Stilling, paa Grund af sin Upaalidelighed bliver han ikke antagen noget Steds. Hvad han havde sparet sammen, er brugt op, hans Sag staar uafgjort hen, og saa kommer det til, at hans Kone meget ubelejlig føder ham et Barn — det bringer naturligvis nye Udgifter; Sønnen bliver syg — atter Udgifter, han dør, Udgifter igjen. Hans Kone er syg, han selv lider af en gammel, indgroet Svaghed: kort sagt, han er ødelagt, aldeles ødelagt. Han sagde for øvrigt, at han i disse Dage ventede en gunstig Afgjørelse af sin Sag, at det

ikke var nogen Tvivl underkastet. Det gjør mig ondt for ham, Mo'erlil, meget ondt. Jeg søgte at trøste ham. Han er et stakkels, forladt og forskræmt Menneske. Han trænger til Beskyttelse, og derfor har jeg været venlig imod ham.

Lev nu vel, Mo'erlil. Christus være med dig. Tag Vare paa dit Helbred. Saa snart jeg tænker paa dig, er det, som om der bragtes min syge Sjæl et Lægemiddel, og skjønt jeg lider for din Skyld, er det mig let at lide, da det er for dig.

Din oprigtige Ven
Makar Devuschkin.

6te September.

Mo'erlil Varvara Alexejevna!

Jeg er rent ude af mig selv, helt betagen af en rædsom Begivenhed. Mit Hoved svimler. Al Ting drejer sig rundt med mig. Ak, min Ven, hvad har jeg dog at fortælle dig! Se, dette havde vi ikke anet — og alligevel, jeg har følt det forud — jeg har følt det altsammen forud. Mit Hjærte har fornummet det allerede for nogen Tid siden. Ja, for kort Tid siden har jeg set det ganske livagtig i mine Drømme.

Hør nu, hvad der har tildraget sig. Jeg vil fortælle dig det ganske ukunstlet, saaledes som Gud lægger mig det i Sindet.

Jeg kom i Dag som sædvanlig hen paa Kontoret. Jeg satte mig ned og begyndte at skrive. Nu maa du vide, Mo'erlil, at Timothej Ivanovitsch kom hen til mig igaar og behagede at sige til mig, at her var et Papir af Vigtighed, som det hastede med at faa skrevet af. „Skriv det hurtig, smukt og omhyggelig af, Makar Alexejevitsch," sagde han, „det skal afleveres til Underskrift i Dag." Men, ser du, min lille Engel, igaar var jeg ikke ret tilpas og havde slet ikke Lyst til at tage fat paa noget; jeg var helt betagen af Bedrøvelse og Tungsindighed, der var koldt i mit Hjærte og mørkt i mit Sind; du var bestandig i mine Tanker, min stakkels, lille Stjærne. Naa, jeg begyndte altsaa at skrive og skrev rigtig pænt og godt. Men alligevel véd jeg ikke, hvordan det gik til, om Djævlen havde sine Fingre med i Spillet, eller om det var bestemt saaledes af en hemmelig Skæbne, eller om det ligefrem skulde være saaledes — nok sagt, jeg sprang en hel Linje over. Gud maa vide, hvad Mening der kom i det — der kom naturligvis slet ingen.

Man forsinkede sig imidlertid igaar, og Papiret blev først forelagt hans Excellence til Underskrift i Dag.

Hvordan det nu var eller ikke, saa kom jeg i Dag til sædvanlig Tid paa Kontoret og satte mig ned ved Siden af Emelian Ivanovitsch. Jeg maa sige dig, Mo'erlil, at jeg i den senere Tid har begyndt at genere mig og at skamme mig dobbelt saa meget som før. Jeg ser ikke mere paa nogen som helst. Saa snart blot den ene eller den andens Stol knirker, ryster jeg af Angst.

Som jeg nu i Dag sidder bomstille og sammenkrøben som et Pindsvin, siger denne Jefim Akimovitsch (den værste Drillepind, som nogensinde har gaaet paa Jorden) ganske højt, saa at alle kunde høre det: „hør De, Makar Alexejevitsch, hvorfor sidder De dér som en hu — hu — hu?“ Og saa skar han Ansigter, saa de allesammen brød ud i Skoggerlatter — naturligvis paa min Bekostning. Og de blev ved og blev ved i det uendelige.

Jeg lukkede baade Øjne og Øren og sad saa stille som en Mus. Saadan plejer jeg altid at gjøre, saa bliver de hurtigere kjede af det.

Paa én Gang hører jeg Støj, Løben frem og tilbage og Uro. Jeg lytter — skuffer mit Øre mig ikke? Man kalder paa mig, raaber mit Navn, kalder paa Devuschkin. Mit Hjærte bævede i Brystet paa mig. Jeg véd ikke selv, hvorfor jeg blev saa forskrækket, kun det véd jeg, at jeg blev saa bange, som jeg ikke har

været det i hele mit Liv. Jeg var som groet fast til Stolen — jeg havde fuldstændig tabt Hovedet. Men de bliver ved at raabe nærmere og nærmere, og tilsidst lyder det lige ind i mine Øren: Devuschkin! Devuschkin! hvor er Devuschkin?

Jeg løfter Øjnene op, og foran mig staar Evstafij Ivanovitsch og siger: „Makar Alexejevitsch, gaa hurtig hen til hans Excellence, De har gjort noget galt ved Afskrivningen.“

Han sagde ikke andet, men det var nok det, ikke sandt, Mo'erlil, det var mere end nok.

Jeg blev ligbleg og kold som Is, jeg gik rent fra Sans og Samling og rejste mig op, mere død end levende. Jeg blev ført gjennem et Værelse, gjennem et andet og et tredje ind i Kabinettet — dér stod jeg. En fyldestgjørende Beskrivelse over, hvad jeg tænkte den Gang, kan jeg ikke give dig. Jeg saa blot, at hans Excellence stod der, og alle de andre omkring ham. Jeg tror ikke, jeg bukkede, jeg glemte det. Jeg var saa angst, at mine Tænder klaprede, og Benene rystede under mig. Og der var saamænd ogsaa Grund til det. For det første skammede jeg mig, jeg saa til højre ind i Spejlet. Det var ligefrem til at gaa fra Forstanden over, hvad jeg dér saa. For det andet har jeg altid baaret mig ad, som om jeg slet ikke var til i Verden, saa jeg troede, hans

Excellence næppe var bekjendt med min Tilværelse. Maaske har han ganske tilfældig hørt, at der i hans Departement existerede en vis Devuschkin, men i nærmere Berøring med ham har jeg aldrig været.

Hans Excellence begyndte i en vred Tone: „Hvad er det for noget, min Herre! Hvad tænker De paa? At gaa hen og ødelægge et vigtigt Papir, som det haster med! Og hvad er det —“ dermed vendte han sig til Evstafij Ivanovitsch. Jeg hørte kun enkelte Ord, der lige som fjærne Toner slog imod mit Øre: „ikke saa sjældent — — Uagtsomhed — giver Anledning til Misfornøjelse — —“.

Jeg lukkede Munden op for at sige noget. Jeg vilde bede om Tilgivelse, men jeg kunde ikke, jeg vilde løbe min Vej, men kunde ikke røre mig af Pletten, og da — — da skete noget, Mo'erlil, noget saa rædsomt, at jeg endnu ikke kan holde paa Pennen af Skam — — — min Knap — gid Fanden havde den — min Knap, som kun hang i en Traad, gik løs lige paa én Gang, trillede ned, hoppede klirrende omkring (jeg kom vist nok til at puffe til den), og rullede lige hen — den fordømte Tingest —, lige hen for hans Excellences Fødder, og det mens der var dødstille rundt om mig.

Saa var det forbi med min Retfærdiggjørelse, mine Undskyldninger, mit Forsvar, med

alt, hvad jeg havde til Hensigt at sige til hans Excellence. Følgerne var skrækkelige. Thi først da lagde hans Excellence Mærke til mit Udseende og min Paaklædning. Jeg husker, at jeg saa mig i Spejlet — jeg maatte skynde mig at tage Knappen op, men den trillede og trillede, og jeg kunde ikke faa fat paa den — det var virkelig en altfor god Knap at give Slip paa.

Da følte jeg, at de sidste Kræfter forlod mig, at jeg var aldeles fortabt. Min Stilling var forspildt, hele Mennesket ødelagt. Det begyndte at ringe for mine Øren, og jeg hørte baade Thereses og Faldonis Stemmer. Endelig havde jeg Knappen og rejste mig, men saa bar jeg mig atter tosset ad. Jeg burde jo have staaet rolig og holdt Hænderne stille. Men nej, jeg gav mig til at knytte Knappen til Traaden og fik den ogsaa til at hænge fast, — saa begyndte de alle at smile — ja, at smile! Hans Excellence var den første, som holdt op, han saa atter paa mig, og jeg hørte, at han sagde til Evstafij Ivanovitsch: „hvad er det for en Fyr? sig mig, duer han noget — —?“

Ak, kjære Ven, disse Ord: hvad er det for én, og hvad kan han — — han udmærker sig vel! Saa hørte jeg, at Evstafij Ivanovitsch sagde til hans Excellence: „han udmærker sig ikke, heller ikke ved sin Opførsel, han har en

tilstrækkelig Lønning, efter Reglementet — —". „Naa, saa maa man komme ham lidt til Hjælp," sagde hans Excellence, „give ham lidt Forskud." — — „Det har han faaet, han har taget sin Lønning op forud for lang Tid," svaredes der, „saaledes staar Sagen, og god Opførsel har han aldrig vist."

Du kan tro, min lille Engel, det var mig, som om jeg brændte i Helvedes Ild, jeg var nærved at dø. „Naa," sagde hans Excellence, „det maa hurtig skrives om. Kom her hen, Devuschkin, skriv det af paa ny, men uden Fejl — og hør saa — —" dermed vendte hans Excellence sig til de øvrige, gav dem forskjellige Befalinger og lod dem gaa.

Da de var borte, tog han hastig sin Tegnebog op, trak en Hundrede-Rubelseddel frem — — „se her," sagde han, „hvad jeg kan gjøre; brug den, som De vil," og saa stak han mig den i Haanden. Jeg foer sammen, min lille Engel, rystet i min inderste Sjæl. Jeg véd ikke, hvordan jeg havde det. Jeg vilde gribe hans Haand. Men han blev helt rød, min lille Due, og saa — jeg afviger ikke en Haarsbredde fra Sandheden, kjære Ven — tog han min uværdige Haand og trykkede den, ja, han trykkede den, som om jeg havde været én af hans lige, som om jeg havde været én, der var lige saa fornem som han selv.

„Gaa nu,“ sagde han, „det er, hvad jeg formaar — — gjør nu ikke nogen Fejl mere, for denne Gang skal det være Dem tilgivet.“

Hør nu, Mo'erlil, hvad jeg har besluttet. Jeg vil bede dig og Theodora, om I vil bede til Gud for hans Excellence, og hvis jeg havde Børn, vilde jeg befale dem ikke at bede for deres Fader, men for hans Excellence, hver Dag og til alle Tider. Jeg skal sige dig, Mo'erlil, ja, jeg forsikrer dig højtidelig — hør nu godt efter, — jeg forsikrer dig, saa sandt jeg lever, at skjønt jeg er nedtrykt af sjælelig Bekymring over vor Elendigheds haarde Dage, og — naar jeg ser hen til dig — over din ulykkelige Stilling — og hvad mig angaar — over min Ydmygelse og Uværdighed — men til Trods for alt dette sværger jeg dig til, at denne Hundrede-Rubel ikke er mig saa meget værd som det, at hans Excellence vilde trykke min uværdige Haand, jeg Visk, jeg Drukkenbolt! Derved har hans Excellence løftet mig op igjen, derved har han givet min Aand Oprejsning, gjort mig Livet sødere for bestandig, og jeg er fast overbevist om, at jeg ikke er saa stor en Synder for den aller højeste, at min Bøn om Lykke og Held for hans Excellence ikke skulde naa hans Trone.

Mo'erlil, jeg befinder mig nu i en forfærdelig Sjælstilstand, i et grueligt Sindsoprør. Mit

Hjærte banker, som om det vilde springe ud af Brystet, og jeg er ligesom helt tilintetgjort.

Jeg sender dig fem og fyrretyve Rubel, Værtinden giver jeg tyve, saa bliver der fem og tredive til mig selv. Deraf vil jeg bruge tyve til Udbedring af mit Tøj, og saa har jeg femten tilovers til mine øvrige Udgifter.

Alle disse Indtryk fra i Morges har fuldstændig overvældet mig. Jeg vil lægge mig lidt. For Resten er jeg rolig, meget rolig. Kun min Sjæl er i Oprør, jeg ryster og bæver og skjælver i mit inderste. Jeg kommer over til dig, men i Øjeblikket er jeg ligesom beruset af alle de Indtryk, jeg har modtaget. — — — Gud ser alt, Mo'erlil, du min dyrebare, lille Due.

Din uværdige Ven
Makar Devuschkin.

10ende September.

Min elskværdige Makar Devuschkin!

Jeg er usigelig glad over din Lykke og skatter tilfulde din foresattes ædle Karakter. Nu skal du hvile ud efter al din Kummer. Men giv for Guds Skyld ikke atter Penge ud til Unytte. Lev tarvelig og saa ædruelig som muligt, og begynd fra i Dag af med bestandig

at lægge noget til Side, for at Ulykken ikke paa ny pludselig skal komme over dig.

Vær endelig ikke urolig for vores Skyld. Jeg og Theodora slaar os nok igjennem. Hvorfor har du sendt mig saa mange Penge, Makar Alexejevitsch? Vi har slet ikke Brug for saa mange. Vi kommer rigtig nok snart til at bruge Penge, naar vi flytter fra denne Bolig, men Theodora haaber at faa en gammel Gjæld betalt af nogen, som skylder hende Penge. Jeg vil beholde tyve Rubel til mine nødvendigste Udgifter, de øvrige sender jeg dig tilbage. Jeg bønfalder dig at spare paa dine Penge, Makar Alexejevitsch. Lev vel! Hav det godt, vær rask og glad! Jeg vilde have skrevet mere til dig, men jeg er saa forfærdelig mat. Igaar kunde jeg slet ikke staa op af Sengen.

Det er rart, at du har lovet at komme over til mig. Kom endelig snart, beder jeg dig, Makar Alexejevitsch.

V. D.

11te September.

Kjære Varvara Alexejevna!

Jeg bønfalder dig, min kjære Ven, flyt ikke bort fra mig nu, da jeg er tilfreds og lykkelig. Min lille Due, du maa ikke høre efter, hvad

Theodora siger. Jeg skal gjøre alt, hvad du vil have, jeg skal opføre mig godt, af Højagtelse for hans Excellence skal jeg opføre mig godt og ordentlig. Vi vil atter skrive lykkelige Breve til hinanden. Vi vil betro hinanden vores Tanker, vores Glæder og Bekymringer, hvis vi har nogen. Vi vil leve lykkelig og samdrægtig med hinanden. Vi vil beskæftige os med Literaturen, min lille Engel.

Min Skæbne har helt forandret sig til det bedre. Værtinden er bleven mere medgjørlig, og Theresa er skikkeligere, og selv Faldoni er noget flinkere. Med Ratasiajef har jeg forsonet mig. Han kom selv ind til mig og var meget venlig imod mig. Han er en rar Fyr, Mo'erlil, hvad ondt jeg har sagt om ham, var alt sammen bare Snak. Jeg har opdaget, at det var den værste Bagtalelse. Han har aldeles ikke tænkt paa at beskrive os i sine Bøger. Det har han selv sagt. Han læste en ny Fortælling, han har skrevet, op for mig. Hvad det angaar, at han den Gang kaldte mig for Lovelace, saa er det slet ikke noget Skjældsord eller nogen uanstændig Benævnelse. Han forklarede mig, hvad det betød. Det er et Ord, som er taget fra et fremmed Sprog og betyder „en flink Fyr“ eller smukkere, mere literært udtrykt „et Menneske, som ikke befatter sig med smaa Ting“ — slet ikke noget andet.

Det hele var en uskyldig Spøg, min lille Engel. Jeg er jo ubekjendt med sligt og blev fornærmet. Jeg undskyldte mig da ogsaa hos ham.

Selv Vejret er saa udmærket i Dag, Varinka, saa behageligt. Vel sandt, der var lidt Rimfrost i Morges, det saa ud, som om der var strøet Sukker over alt gjennem et Sold. Men hvad gjør det? Saa er Luften saa meget des friskere.

Jeg gik ud for at kjøbe Støvler og kjøbte mig et Par udmærkede Støvler. Jeg spaserede paa Nevski. Jeg læste i „Bien".*)

Men jeg glemmer jo rent at fortælle dig Hovedsagen. Ser du, jeg talte i Morges med Emelian Ivanovitsch og med Axentij Michailovitsch om hans Excellence. Ja, Varinka, det er ikke alene imod mig, at han har vist en saadan Godhed. Han er ikke alene min Velgjører, men hans Hjærtensgodhed er bekjendt over alt. Paa mange Steder holdes der Lovtaler til hans Ære og udgydes der Taknemmeligheds Taarer. Han havde en Gang taget en forældreløs Pige til sig, og senere giftede han hende med en ansét Mand, en Embedsmand, der var Sekretær hos ham. En Enkes Søn ansatte han paa sit

*) Et i liberal Aand redigeret Ugeblad, som for to Aar siden blev forbudt. Redaktøren, Stassulevitsch, blev forvist til Sibirien. O. A.

Kontor, og endnu mange andre Velgjerninger har han udført.

Jeg holdt det for min Pligt, Mo'erlil, at yde min Skjærv til hans Ros og fortalte højlydt om hans Excellences Handlemaade over for mig. Jeg fortalte det og fortav intet. Jeg stak Undseelsen i Lommen — Skam og falsk Undseelse hører ikke hjemme under saadanne Forhold. Nej, saa højt, at alle kan høre det, skal hans Excellences Gjerninger berømmes. Jeg talte ud af Hjærtens Grund og rødmede ikke, nej, jeg var tværtimod glad over, at det var mig forundt at fortælle det selv. Jeg fortalte dem alt (det vil sige, naturligvis talte jeg ikke om dig, Mo'erlil), men om min Værtinde, om Faldoni, om Ratasiajef og om Støvlerne, hver en Smule sagde jeg. De lo lidt ad det, ja, sandt at sige, lo de alle sammen. Men det var sikkert kun ved mit Udseende, de kunde finde noget latterligt — f. Ex. ved mine Støvler, ja især ved Støvlerne. Men de gjorde det ganske bestemt ikke i nogen ond Hensigt. Det var, fordi de er unge Mennesker eller rige Folk, men i nogen ond Mening lo de ikke ad min Fortælling. Alene af Hensyn til hans Excellence kunde de ikke gjøre det. Mener du vel, Varinka? Jeg kan i dette Øjeblik ikke huske det rigtig altsammen, Mo'erlil. Alle disse Til-

dragelser har bragt mig i saa stærk Sindsbevægelse.

Sig mig, Varinka, har du Brænde? Du maa endelig ikke forkøle dig, det er saa slemt at forkøle sig. Ak, Mo'erlil, du ødelægger mig med dine sørgelige Tanker. Jeg beder til Gud for dig, Mo'erlil, ak, hvor beder jeg ikke for dig!

Har du Uldstrømper, eller har du i det hele taget varme Klæder? Se efter, min lille Due. Har du Brug for noget, saa bedrøv for Guds Skyld ikke mig, gamle Mand, ved ikke at sige mig det. Kom saa endelig frem med det. Nu er de daarlige Tider forbi. Vær ikke urolig for min Skyld. For Fremtiden er alt lyst og godt.

Ja, det har været en haard Tid, Varinka, men nu kan det være det samme, nu er det forbi. De tunge Aar er forløbne, i det nuværende Øjeblik kan vi trække Vejret.

Jeg kan huske, da jeg var ung — aa, ja saamænd — mangen Gang ejede man ikke en Gang en Kopek. Man frøs og sultede og var dog glad. Om Morgenen gik man paa Nevski Prospektet, mødte et smukt, lille Ansigt og var lykkelig hele Dagen. Det var en dejlig, dejlig Tid! Det er dog godt at leve i Verden, Varinka — især i Petersborg!

Igaar gjorde jeg Afbigt for vor Herre med Taarer i Øjnene og bad ham tilgive mig alle mine Synder i denne svære Tid. Utilfredshed, fritænkerske Idéer, Udsvævelser og Hasardspil. Med Rørelse tænkte jeg paa dig i min Bøn. Du alene, min lille Engel, har styrket mig, du alene har trøstet mig, ledet mig ved gode Raad og Anvisninger. Det skal jeg aldrig glemme dig, Mo'erlil. Alle dine smaa Breve har jeg kysset i Dag, min lille Stjærne. Lev nu vel, Mo'erlil. Her i Nærheden skal der være nogle Klæder til Salgs, jeg vil hen og erkyndige mig derom. Lev vel, min lille Engel, lev vel.

Din hjærtelig hengivne
Makar Devuschkin.

15de September.

Makar Alexejevitsch!

Jeg er i et forfærdeligt Sindsoprør. Hør, hvad der er sket. Jeg har en Følelse, som om det var noget af Skæbnen forud bestemt. Hør nu, og døm selv, min dyrebare Ven: Hr. Bykof er her i St. Petersborg. Theodora har mødt ham. Han kom kjørende, lod Vognen holde og gik selv hen til Theodora og spurgte hende, hvor hun boede. Men Theodora vilde først ikke sige ham det. Saa lo han og sagde, at han

meget godt vidste, hvem der boede hos hende. (Det lader til, at Anna Theodorovna har sagt ham det alt sammen.) Saa kunde Theodora ikke dy sig, men begyndte at skjælde ham ud og gjøre ham Bebrejdelser midt paa Gaden. Hun sagde til ham, at han var et ryggesløst Menneske, og at han var Skyld i al vores Ulykke. Han svarede, at naar man ingen Penge havde, var man naturligvis ulykkelig. Men saa sagde Theodora, at jeg godt kunde ernære mig selv ved mit Arbejde, at jeg kunde have giftet mig, at jeg ikke vilde søge nogen Plads, at min Lykke var tilintetgjort for bestandig, at jeg desuden var syg og snart vilde dø. Dertil bemærkede han, at jeg var altfor ung til at dø, at min Fantasi endnu løb af med mig, og at „med Tiden blev ogsaa Dyden mat". Det var hans egne Ord.

Theodora og jeg troede nu, at han ikke vidste, hvor vi boede. Men saa en Dag, da jeg var gaaet til Gastinaij Dvor for at gjøre nogle Indkjøb, kom han pludselig ind i vores Værelse. Det lod til, at han ikke vilde træffe mig hjemme. Han spurgte Theodora ud, om hvordan vi havde det, han besaa al Ting hos os. Han eftersaa mit Arbejde og spurgte tilsidst, hvad det var for en Embedsmand, vi kjendte. Du gik just over Gaarden, og Theodora viste ham dig. Han saa' efter dig og smilede. Theodora

bad ham gaa sin Vej og sagde ham, at jeg endnu var syg af den Krænkelse, han havde tilføjet mig, og at det vilde være mig meget ubehageligt at træffe ham. Han tav lidt og sagde saa, at han var kommen herop af et rent Tilfælde. Saa vilde han give Theodora fem og tyve Rubel, som hun naturligvis ikke tog imod.

Hvad skal dog alt dette betyde? Hvorfor er han kommen? Jeg kan ikke begribe, hvorfra han véd al Ting om os. Jeg grunder og grunder og kan ikke forstaa det. Theodora siger, at Axinja, hendes Svigerinde, som undertiden besøger os, er en bekjendt af vores Vaskerkone Nastasja, og at hendes Fætter, Nastasijn, er Fyrbøder i det Departement, hvor en bekjendt af Anna Theodorovnas Neveu er ansat — paa denne Maade kunde nogen Sladder maaske nok være kommen ud. Det kan for Resten ogsaa gjærne være, at Theodora tager fejl. Vi véd ikke, hvad vi skal tro.

Hvorfor kommer han dog atter til os? Alene Tanken derom forfærder mig. Da Theodora fortalte mig det igaar, blev jeg saa forskrækket, at jeg nær var falden i Afmagt.

Hvad vil han mig nu? Jeg bryder mig ikke om ham. Hvad kan han have i Sinde mod mig, Stakkel! Ak, jeg er i en saadan Angst, thi jeg tror, at Bykof kommer nu, i dette Øje-

blik. Hvad vil der ske med mig? Hvad har Skæbnen ikke allerede beredt mig! For Christi Skyld, kom hen til mig nu, Makar Alexejevitsch! Kom, for Guds Skyld, kom!

18de September.

I dette Øjeblik har der her i Huset tildraget sig en meget sørgelig og lige saa uforklarlig som uventet Begivenhed.

Vores stakkels Gorschkof (du kjender ham jo) har fuldstændig vundet sin Sag. Dommen var allerede falden for længe siden, men i Dag fik han det endelige Udfald at vide. Sagen er endt meget heldig for ham.

Hvor stor nu end hans Forseelse har været i Retning af Efterladenhed og Skjødesløshed, saa har han faaet fuld Tilgivelse. Retten har tilkjendt ham en stor Sum Penge, som Kjøbmanden skal betale ham, saaledes at hans Forhold derved bringes paa Fode igjen, og han har desuden faaet Æresoprejsning. Kort sagt, alt er ordnet paa det bedste, og alle hans Ønsker er opfyldte.

Han kom hjem i Dag Klokken tre. Hans Ansigt var fortrukket, han var bleg som et Lig, hans Tænder klaprede, men han smilede og omfavnede Kone og Børn. Vi gik alle sammen

i en Klynge ind til ham for at ønske ham til Lykke. Han var meget rørt derover, hilste til alle Sider og trykkede enhver af os flere Gange i Haanden. Mig forekom det, som om han var voxet og havde rettet sig, og at han ikke mere havde Taarer i Øjnene. Han var i heftig Sindsbevægelse, Stakkel. Han kunde ikke staa to Minutter ad Gangen paa samme Plet. Han greb fat paa alt, hvad der faldt ham i Hænderne, og kastede det atter fra sig, han bukkede uophørlig, satte sig, rejste sig igjen og satte sig paa ny, i det han uafbrudt lod Munden løbe: min Ære, min Ære, mit gode Navn, mine Børn! — — som han sagde det, Varinka! og græde gjorde han.

Vi græd næsten alle. Ratasiajef vilde formodentlig opmuntre ham og sagde: „hvad er Æren, Fa'erlil, naar man ikke har noget at spise? Penge, Fa'erlil, Penge, det er Hovedsagen. Se, derfor maa De takke Gud," og saa klappede han ham paa Skulderen. Det forekom mig, at Gorschkof følte sig ilde berørt deraf, det vil sige, han gav ikke ligefrem sin Misfornøjelse tilkjende, men han saa noget forbavset paa Ratasiajef og tog hans Haand fra sin Skulder. Tidligere havde han næppe gjort det, Mo'erlil. For øvrigt er Karaktererne jo forskjellige. Jeg vilde for Exempel under en saadan Glæde ikke have vist mig stolt. Jeg

har endogsaa undertiden, Mo'erlil, vist for megen Ærbødighed og Ydmyghed, men det kommer ikke af andet end af et Overmaal af Godhed og af et overdreven blødt Gemyt. Men det var jo ikke om mig, jeg skulde tale — — „Ja," sagde han, „Penge er en god Ting, Gud ske Lov, Gud ske Lov!" og hele Tiden, mens vi var hos ham, gjentog han i ét væk: Gud ske Lov! Gud ske Lov! Hans Kone bestilte god og lækker Middagsmad. Vores Værtinde lavede den selv til dem. Hun er undertiden en ganske skikkelig Kone. Lige indtil Middag kunde Gorschkof ikke sidde stille paa samme Plet. Han gik ind til os alle paa vores Værelser, lige meget om vi havde indbudt ham eller ej. Han kom ind uden videre, smilede, satte sig ned, sagde noget, eller sagde slet ingen Ting og gik igjen. Inde hos Søofficeren tog han endogsaa Kortene i Haanden, og de opfordrede ham til at være fjerde Mand ved et Parti. Han begyndte ogsaa at spille, men bar sig rent forkert ad, spillede tre, fire Gange ud, vilde saa ikke spille mere. „Nej," sagde han, „det duer jeg ikke til, det duer jeg slet ikke til," og gik sin Vej.

I Korridoren mødte han mig; han greb begge mine Hænder og saa mig ind i Øjnene med et sælsomt Udtryk. Han trykkede mine Hænder og smilede, men det var saadant et besynderligt Smil, saa sørgmodigt ligesom en

Døds. Hans Kone græd af Glæde. Der var saa straalende, saa festligt hos dem. De fik hurtig spist.

Efter Middagen sagde han til Konen: „hør, min lille Sjæl, jeg vil lægge mig et Øjeblik,“ og saa lagde han sig paa Sengen. Han kaldte Datteren hen til sig, lagde sin Haand paa hendes Hoved og klappede Barnet længe, længe.

Derpaa henvendte han sig atter til Konen: „Men hvor er vores Petinka henne? Vores Petinka, vores lille Petinka?“ Konen korsede sig og svarede, at han jo var død. „Ja, ja, jeg véd det, jeg véd godt, at Petinka er i Himmerige.“ Konen indsaa, at han ikke var ved sin fulde Bevidsthed, og at det, der var skét, havde rystet ham i høj Grad. Hun sagde til ham: „du skulde sove lidt, min lille Sjæl!“ „Ja vel, jeg skal straks — jeg er lidt — —“ sagde han afbrudt, vendte sig om, laa et Øjeblik stille, vendte sig atter og vilde sige noget. Konen forstod ham ikke og spurgte: „hvad vil du, min Ven?“ Men han svarede ikke. Hun ventede nogen Tid, tænkte saa, at han sov og gik lidt ind til Værtinden.

En Timestid efter kom hun tilbage og saa, at Manden endnu ikke var vaagnet, men laa ganske stille uden at røre sig. Hun troede da, at han endnu sov og satte sig ned for at tage sig et eller andet for. Hun siger, at hun vel

sad en halv Times Tid hensunken i dybe Tanker, at hun ikke kan huske, hvad hun tænkte paa, men at hun rent havde glemt Manden. Med ét foer hun op, greben af en urolig Fornemmelse, Dødstilheden i Værelset forskrækkede hende. Hun kastede et Blik i Spejlet og saa, at Manden endnu laa i samme Stilling. Hun styrtede hen til Sengen, rev Tæppet til Side — — han var død — allerede helt kold.

Gorschkof er død, Mo'erlil, han er sovet rolig hen, Gud véd det.

Det har rystet mig saaledes, Varinka, at jeg lige til nu ikke har kunnet fatte mig. Det er ikke til at forstaa, at et Menneske saadan kan lægge sig til at dø uden videre. Den stakkels, stakkels Gorschkof! Ak, denne Skæbne, denne Skæbne! Konen svømmer i Taarer og er rent ude af sig selv. Pigebarnet sidder sammenkrøben i en Krog. Der er en frygtelig Forstyrrelse hos dem. Om der vil finde et Lægesyn Sted, kan jeg ikke sige dig bestemt.

Det er saa sørgeligt, ak, saa sørgeligt. Det er haardt at tænke sig, at man ikke kan vide det en Dag, — ikke en Time forud — men gaar bort som en Røg — — — —

Din

Makar Devuschkin.

19de September.

Velbaarne Frøken Varvara Alexejevna!

Jeg skynder mig at meddele dig, at Ratasiajef har fundet noget Arbejde til mig for en Forfatter. Der kom et Menneske til ham med et tykt Manuskript — Gud ske Lov — det er et stort Arbejde. Men det er skrevet saa utydelig, at jeg ikke véd, hvorledes jeg skal finde ud af det. Det skal være hurtig færdigt. Det handler sagtens ogsaa om Ting, som man ikke forstaar. Der er lovet mig fyrretyve Kopek for Arket. Jeg tilføjer endnu, min kjære Ven, at det bliver en stadig Indtægt. Men nu lev vel, Mo'erlil. Jeg sætter mig lige hen til mit Arbejde.

Din trofaste Ven
Makar Devuschkin.

23nde September..

Min dyrebare Ven, Makar Alexejevitsch!

Det er nu allerede tredje Dag, jeg ikke har skrevet til dig, men jeg har haft megen Uro og Bekymring.

For tre Dage siden var Bykof hos mig. Jeg var alene. Theodora var gaaet ud. Jeg lukkede ham op og blev saa forskrækket ved

at se ham, at jeg ikke kunde røre mig af Pletten. Jeg følte, at jeg blev ganske bleg. Han kom ind i Stuen paa sin sædvanlige støjende Maade, i det han lo højt. Jeg kunde længe ikke komme rigtig til mig selv igjen. Tilsidst satte jeg mig hen til mit Arbejde. Han holdt snart op med at le, mit Udseende forskrækkede ham øjensynlig. Jeg er bleven saa mager i den senere Tid, mine Kinder og Øjne er hule og indfaldne — — det maa virkelig være sørgeligt at se mig for den, som har kjendt mig for et Aar siden.

Han saa længe opmærksomt paa mig, saa blev han atter lystig. Han sagde noget, jeg husker ikke, hvad det var, eller hvad jeg svarede ham, og han begyndte atter at le. Han sad hos mig en hel Time, og vi talte længe sammen, han spurgte baade om det ene og det andet. Da han var lige ved at gaa, tog han min Haand og sagde (jeg skriver det ganske ordret til dig): „Varvara Alexejevna! Deres Slægtning, min intime bekjendt og Veninde, Anna Theodorovna, er, mellem os sagt, et rigtig gement Fruentimmer“ — (og han tilføjede endnu et Ukvemsord); „hun har bragt Dem og Deres Kusine paa gale Veje og gjort jer begge ulykkelige. Hvad mig angaar, har jeg baaret mig ad som en Skurk imod Dem — men det er jo Verdens Gang.“ Derpaa brast han i høj Latter.

Saa sagde han, at han ikke forstod sig paa smukke Talemaader, og at det kun kom an paa, at man sagde det, som skulde siges, og tav med det, Velanstændigheden forbød at tale om. Derfor vilde han med faa Ord sige mig, hvad han vilde. Han sagde mig saa, at han anholdt om min Haand, at han ansaa det for sin Pligt at give mig min Ære igjen, at han var rig, at han efter Brylluppet vilde føre mig til sin Steppeby, hvor han vilde jage Harer, at han aldrig mere vilde komme til St. Petersborg, fordi her var væmmeligt, at han — som han udtrykte sig — havde en Døgenigt af en Neveu, som han havde svoret paa, han ikke vilde have til Arving, og at det navnlig var af denne Grund, fordi han ønskede sig legitime Arvinger, at han begjærede min Haand, at dette egentlig var Hovedgrunden til hans Frieri. Saa tilføjede han, at jeg boede meget usselt, at jeg var syg af at bo i et saadant Hul, og han forudsagde, at jeg uundgaaelig maatte dø, hvis jeg blev her endnu en Maaned. Han mente, at Boligerne i Petersborg i det hele var slette og spurgte tilsidst, om der var noget, jeg trængte til. Jeg var saa bestyrtet over hans Forslag, at jeg uvilkaarlig brast i Graad. Han antog, at jeg græd af Taknemmelighed og sagde, at han var overbevist om, jeg var en god, følelsesfuld og dannet Pige, men at han

ikke havde besluttet sig til dette Skridt, før end han havde faaet de nøjagtigste Oplysninger om hele min Opførsel. Derpaa spurgte han mig ud om dig og sagde, at han over alt havde hørt, at du var et retskaffent Menneske, at han paa sin Side ikke vilde staa i Gjæld til dig, og at han gjærne vilde give dig fem hundrede Rubel for alt, hvad du havde gjort for mig. Da jeg saa svarede ham, at det, du havde gjort for mig, ikke kunde betales med Penge, sagde han, at det var noget Vaas og noget Romansnak alt sammen, at jeg endnu var meget ung og læste Vers, at Romanerne fordærvede de unge Piger, at Bøgerne kun ødelagde Moraliteten, og at han ikke kunde udstaa Bøger. Han sagde ogsaa, at naar jeg først var bleven saa gammel som han, vilde jeg have lært Menneskene at kjende. Saa bad han mig tænke over hans Forslag, da det vilde være ham meget ubehageligt, om jeg gjorde et saadant Skridt uden Overlæg, og han tilføjede, at Ubesindighed og Tankeløshed bragte den uerfarne Ungdom i Fordærvelse, at han i høj Grad ønskede et gunstigt Svar af mig, da han i modsat Fald var nødt til at gifte sig med en Kjøbmandsenke i Moskau, fordi han, som han sagde, havde svoret at berøve sin Døgenigt af Neveu Arven.

Han tvang mig til at modtage fem hundrede Rubel „til Konfekt“ sagde han og tilføjede, at ude paa Landet skulde jeg blive saa fed som en Pandekage, at jeg hos ham skulde vælte mig i Smør som en Ost, at han havde grumme mange Forretninger og fuldt op at bestille hele Dagen, og at han kun var løbet hen til mig for et Øjeblik. Derpaa gik han.

Jeg tænkte længe frem og tilbage, jeg pinte min Hjærne med at gruble, men tilsidst fattede jeg min Beslutning. Min Ven, jeg gifter mig med ham, jeg er nødt til at modtage hans Forslag. Om nogen kan fri mig fra min Skam, give mig mit gode Navn igjen, tage Fattigdom, Savn og Ulykke fra mig for Fremtiden, saa er det ene og alene ham.

Hvad kan jeg ellers vente af Fremtiden? Hvad har Skæbnen i Bero for mig? Theodora siger, at man ikke maa støde Lykken fra sig. Jeg kan i hvert Tilfælde ikke se nogen anden Udvej for mig, min dyrebare Ven. Hvad skal jeg gjøre? Jeg har aldeles ødelagt mit Helbred ved at arbejde. Arbejde til Stadighed kan jeg ikke. Søge Tjeneste? Jeg er udtæret af Kummer og kan desuden ikke gjøre nogen tilpas. Jeg er af en sygelig Natur og vil derfor altid være en Byrde for fremmede. Sandt nok, jeg gaar ikke til noget Paradis, men hvad skal jeg gjøre andet? Hvad skal jeg vælge?

Jeg har ikke spurgt dig til Raads. Jeg har alene villet afgjøre dette. Min Beslutning staar fast, og jeg meddeler Bykof den uopholdelig. Han har forlangt en endelig Afgjørelse strax. Han siger, at hans Forretninger ikke taaler nogen Opsættelse, at han nødvendig maa rejse, og at han ikke vil vente for nogle Narrestregers Skyld.

Gud maa vide, om jeg bliver lykkelig, hans hellige, uransagelige Vilje har min Skæbne i sin Magt. Men jeg har taget min Beslutning. Der siges, at Bykof er et godt Menneske. Han vil have Agtelse for mig, maaske faar jeg ogsaa Agtelse for ham. Hvad skal vi kunne vente mere af vort Ægteskab?

Nu har jeg meddelt dig alt, Makar Alexejevitsch. Jeg er overbevist om, at du forstaar al min Bekymring. Forsøg ikke at rokke min Beslutning. Dine Anstrængelser vilde være forgjæves. Overvej selv, i dit eget Hjærte, alt, hvad der har bevæget mig til at handle saaledes. Jeg var i stærk Sindsbevægelse i Begyndelsen, men nu er jeg roligere. Hvad Fremtiden vil bringe, véd jeg ikke. Hvad der skal ske, det sker, som Gud bestemmer det.

Nu kom Bykof. Jeg sender Brevet ufuldendt. Jeg vilde endnu have sagt dig meget. Men Bykof er her. — — —

23nde September.

Mo'erlil Varvara Alexejevna!

Jeg iler med at svare dig, Mo'erlil, jeg iler med at sige dig, at jeg er meget forbavset. Alt dette er, som om det ikke — — — — igaar begravede vi Gorschkof. Ja, saadan er det, Varinka, saadan er det. Bykof har handlet som en retskaffen Mand. Kun det maa du se hen til, min kjære Ven, og det vil du ogsaa indrømme. For Resten raader Guds Vilje jo i alt. Saaledes er det, og saaledes maa det ufravigelig være. Det vil sige: Guds Vilje maa være ufravigelig, og den himmelske Skabers Hensigt er utvivlsomt baade god og uransagelig og Skæbnens ogsaa — og de er jo ét og det samme.

Theodora tager ogsaa Del i din Skæbne. Du vil naturligvis blive lykkelig, Mo'erlil, du vil leve fornøjelig, min lille Due, min Stjærne, som jeg ikke kan se mig mæt paa, min lille Engel — men hvorfor skal det være saa snart, Varinka?

Ja vist har Hr. Bykof Forretninger — naturligvis, hvem har ikke Forretninger, altsaa kan det ogsaa godt være, at han har nogle — — — jeg saa ham, da han gik fra dig — en stadselig Mand — endog en meget stadselig Mand.

Men alt dette er, som om det slet ikke var — det drejer sig jo ikke om, at han er en stadselig Mand — — det er heller ikke, som om jeg rigtig var mig selv. Spørgsmaalet er: hvordan skal vi nu kunne skrive Breve til hinanden. Jeg bliver ligesom helt ene tilbage.

Jeg overvejer alt, min lille Engel, jeg overvejer alt, som du skrev til mig, jeg skulde gjøre, jeg overvejer alt, mit Hjærte, enhver Grund, enhver Aarsag.

Jeg har allerede afskrevet tyve Ark, og imidlertid er denne Begivenhed indtruffen. Mo'erlil, nu maa du jo kjøre ud og gjøre forskjellige Indkjøb af alt Slags Skotøj og Klæder. Heldigvis kjender jeg et Magasin i Gorochovaja Gaden. Husker du, at jeg allerede en Gang før har skrevet til dig om det — — men nej, nej! Hvor vil du hen, Mo'erlil, hvor vil du hen? Du kan virkelig ikke rejse nu, det er umuligt, plat umuligt! Du maa gjøre store Indkjøb og anskaffe dig Heste og Vogn. Vejret er blevet daarligt, se, det øser ned som med Spande, og det er en saa gjennemblødende Regn, at du vil komme til at fryse.

Dit lille Hjærte vil fryse. Du er jo bange for fremmede Mennesker, og dog gaar du med ham. Hvorfor skal jeg blive ene tilbage?

Theodora siger nok, at der venter dig stor

Lykke — — men hun er et tosset Fruentimmer og vil gjøre mig Fortræd.

Gaar du ud i Dag, naar det er blevet helt mørkt? Jeg vilde gjærne komme over og se til dig.

Han har fuldstændig Ret, at du er en dannet, dydig og følelsesfuld Pige, men lad ham dog hellere gifte sig med Kjøbmandsfruen! Hvad synes du, Mo'erlil? Er det ikke bedre, han gifter sig med Kjøbmandsfruen?

Jeg vil komme hen til dig en Times Tid, Varinka, naar det er blevet mørkt, saa kommer jeg over til dig. Jeg kommer ganske sikkert i Dag, Mo'erlil, blot en Times Tid. Nu venter du jo Bykof, men naar han er gaaet — — stol kun paa det, Mo'erlil, jeg kommer.

Makar Devuschkin.

27nde September.

Min Ven, Makar Alexejevitsch!

Hr. Bykof siger, at jeg absolut skal have tre Dusin Særker af hollandsk Lærred. Det er derfor nødvendigt, at jeg snarest mulig faar fat i nogle Syersker til de to Dusin, da vi kun har meget lidt Tid. Hr. Bykof skjænder og siger, at der er skrækkelig meget Vrøvl med at faa disse Klude i Orden. Vi skal have Bryllup

om fem Dage, og anden Dagen efter Brylluppet rejser vi. Hr. Bykof skynder paa mig og siger, at det ikke er værd at spilde megen Tid paa de Narrestreger. Jeg er rent ødelagt af alt det, jeg har at udrette, og kan knap staa paa Benene mere.

Jeg har frygtelig meget at gjøre, det var saamænd bedre, at det hele slet ikke var sket. Saa er der endnu ét, jeg har ikke Kniplinger nok og maa derfor kjøbe nogle flere, thi Hr. Bykof siger, at han ikke vil have, at hans Kone skal gaa klædt som en Kokkepige, og at jeg ubetinget skal „stikke alle Godsejerfruerne ud". Det er hans egne Ord. Vær derfor saa god, Makar Alexejevitsch, at henvende dig til Madame Schifon i Gorochovaja Gaden, og bed hende for det første sende mig nogle Syersker og for det andet ulejlige sig med selv at kjøre her hen.

Jeg er syg i Dag. I min nye Bolig er der koldt og skrækkelig uhyggeligt. Hr. Bykofs Tante stønner af Alderdom. Jeg er bange for, jeg dør, inden vi tager herfra, men Hr. Bykof siger, det er ingen Ting, det gaar nok over.

Her i Huset er der en skrækkelig Uorden. Hr. Bykof boer ikke sammen med os. Tjenestefolkene er løbet deres Vej, Gud véd hvor hen. Derfor varter Theodora os op alene. Hr. Bykofs Kammertjener, som skulde tage sig af

det hele, er forsvunden allerede for tre Dage siden. Hr. Bykof kjører ud hver Morgen. Han er altid vred. Igaar pryglede han Opsynsmanden i Huset saadan, at han havde Ubehageligheder med Politiet. Jeg havde ingen, jeg kunde sende med mit Brev til dig. Jeg skriver derfor med Byposten.

Naa! nu havde jeg nær glemt det vigtigste: sig til Madame Schifon, at hun absolut maa bytte de Blonder, jeg fik igaar, med nogle af et andet Mønster, og at hun selv maa komme hen til mig for at vise mig et nyt Udvalg. Sig hende ogsaa, at Bogstaverne i Navnetrækket paa Lommetørklæderne skal sys med fransk Broderi — hører du, med fransk Broderi og ikke med engelsk Syning. Og saa havde jeg nær glemt (det maa du for Guds Skyld sige til hende), at Bladene paa Pelerinen skal sys med tyk Syning, Kanterne og Tornene med Snoresyning, og at Kraven skal besættes med Kniplinger eller med brede Falbelader. Glem det endelig ikke, Makar Alexejevitsch!

Din V. D.

P. S.

Jeg skammer mig over, at jeg saaledes plager dig med mine Kommissioner. Nu har du allerede i tre Dage løbet Ærinder for mig

hele Morgenstunden. Men hvad skal jeg gjøre? Her gaar al Ting hulter til bulter, og jeg er selv ikke rask. Vær derfor ikke vred paa mig, Makar Alexejevitsch. Jeg er saa bekymret. Ak, hvorledes vil det dog ende, min kjære Ven, min gode Makar Alexejevitsch. Jeg er bange for blot at skjæve til min Fremtid. Jeg har slemme Anelser og lever ligesom i en Taage.

P. S.

Glem for Guds Skyld ikke noget af det, jeg har paalagt dig. Jeg er saa bange for, du skal tage fejl i noget af det. Husk endelig: fransk Broderi og ikke glat Syning.

V. D.

27nde September.

Velbaarne Frøken Varvara Alexejevna!

Alle dine Kommissioner er omhyggelig udførte. Madame Schifon siger, at hun allerede selv havde tænkt paa at bruge fransk Broderi, det vilde passe bedre — eller saadant noget lignende, siger hun — jeg forstod det ikke rigtig. Du skrev noget om Falbelader, og hun talte ogsaa om Falbeladerne, men jeg har glemt, hvad det var, hun sagde, Mo'erlil. Jeg

husker blot, at hun talte forskrækkelig meget, en ækel Kælling! Hvad var det dog — naa, hun siger dig det nok selv. Jeg blev aldeles fortumlet af al hendes Snak.

I Dag har jeg ikke været paa Kontoret. Du er bekymret uden Grund, Mo'erlil. For din Roligheds Skyld er jeg beredt til at gaa i alle mulige Magasiner. Du skriver, at du er bange for at se ind i Fremtiden. Men i Dag Klokken syv vil du jo faa alt at vide. Madame Schifon kommer selv til dig. Vær ikke fortvivlet, vær ved godt Mod, Mo'erlil. Maaske vil alt vende sig til det bedste, det skal du se. Det er blot disse Falbelader, som jeg ønsker Pokker i Vold — uh, disse Falbelader — Falbelader!

Jeg vilde gjærne komme hen til dig, min lille Engel, rigtig gjærne vilde jeg komme til dig — jeg har endda været to Gange ved din Port — — men han, Bykof, er der jo altid. Det vil sige — jeg mener — at Hr. Bykof er saa opfarende af sig, at jeg dog ikke — — Naa, der er ogsaa det!

Makar Devuschkin.

Velbaarne Hr. Makar Alexejevitsch!

For Guds Skyld løb strax hen til Juveléren. Sig ham, at han ikke skal lave de Ørenringe

med Perler og Smaragder. Hr. Bykof siger, at de er altfor kostbare, at de er pebrede. Han er vred, han siger, at hans Pung ikke kan taale det, at vi plyndrer ham, og igaar sagde han, at naar jeg for Fremtiden paaførte ham saadanne Udgifter, indlod han sig ikke derpaa.

Han siger, at saa snart vi er viede, tager vi herfra, at der ikke bliver noget Gjæstebud, at jeg ikke maa hitte paa Indvendinger og Udflugter, og at der endnu er længe til Festerne. Det har han sagt. Og Gud véd, jeg ikke bryder mig om alt dette. Hr. Bykof har jo selv bestilt det alt sammen. Men jeg tør ikke svare ham — han er saa heftig. Hvad skal der dog blive af mig!

V. D.

28nde September.

Min lille Due, Varvara Alexejevna!

Jeg — — det vil sige, Juveléren sagde, at det var godt — — jeg vilde først have fortalt dig, at jeg var syg og ikke kunde staa op af Sengen. Se blot, nu, da Tiden er knap, og der er meget at bestille, faar jeg en Forkølelse paa Halsen — Pokker tage den!

Jeg maa fortælle dig, at for at gjøre Maalet for mine Ulykker fuldt er hans Excellence

bleven vred og har skjældt Emelian Ivanovitsch Huden fuld. Han begyndte at raabe op og blev tilsidst ganske rasende, den Stakkel. Der kan du se, at jeg fortæller dig alt. Jeg vilde ogsaa have skrevet noget mere til dig, men jeg er bange for at falde dig til Besvær. Du véd jo, Mo'erlil, at jeg er et enfoldigt og ligefremt Menneske, jeg skriver, hvad der falder mig ind, saa du maaske kunde — — Naa, det med! — —

Din

Makar Devuschkin.

29nde September.

Varvara Alexejevna, min kjære Ven!

Igaar traf jeg Theodora, min lille Engel. Hun sagde, at du skal vies i Morgen, at I skal rejse i Overmorgen, og at Hr. Bykof allerede har bestilt Heste.

Jeg har jo fortalt dig om hans Excellence, Mo'erlil. Og saa har jeg set Regningerne igjennem fra Gorochovaja Gaden. Det er rigtigt alt sammen, men meget dyrt.

Hvordan kan Hr. Bykof dog være vred paa dig? Naa, Mo'erlil, bliv lykkelig! Jeg er glad, og jeg vil være glad, naar du bliver lykkelig. Jeg vilde gaa hen i Kirken, men jeg kan ikke, jeg har et Hold i Ryggen. Se, jeg fortæller

dig al Ting, som det er. Men hvad nu vores Breve angaar, hvem skal besørge dem for os, Mo'erlil?

Ja, du har overvældet Theodora med Velgjerninger, min kjære Ven. Dermed har du gjort en god Handling, en meget god Handling. Og for hver saadan Gjerning vil du faa Guds Velsignelse. Gode Gjerninger bliver ikke ubelønnede, og den godgjørende bliver tidlig eller sildig prydet med den himmelske Retfærdigheds Krone, Mo'erlil.

Jeg vilde gjærne skrive meget til dig, skrive hver Time, hvert Minut til dig. Jeg har endnu din Bog „Bjelkins Noveller", den maa du ikke tage fra mig, hør, forær mig den, min lille Due. Ikke for det, jeg vil læse den strax, men du véd selv, Mo'erlil, nu kommer Vinteren, Aftenerne bliver lange, det vil blive trist. Se, saa har jeg noget at læse. Jeg flytter fra min Bolig, Mo'erlil, over til din gamle Bolig og lejer mig ind hos Theodora. Jeg vilde ikke for aldrig det skilles fra denne hæderlige Kone, og saa er hun saa arbejdsom.

Jeg var igaar ovre at se din Bolig, som du har forladt, nøjagtig efter. Der stod endnu din Syramme med Broderiet paa, urørt, som den var, da du brugte den. Den staar i Krogen. Jeg saa paa dit Arbejde. Der laa endnu forskjellige smaa Klude. Om et af mine Breve

havde du begyndt at vikle Traad. Paa det lille Bord fandt jeg et Brevark og derpaa vor skrevet „Velbaarne Herre, Makar Alexejevitsch — *haster* — andet stod der ikke. Du er aabenbart bleven forstyrret just paa det interessanteste Sted. I Hjørnet bag Skjærmbrættet staar din lille Seng, — min lille Due!!!

Lev nu vel, lev vel! Svar mig for Guds Skyld paa dette Brev.

Makar Devuschkin.

30te September.

Min dyrebare Ven, Makar Alexejevitsch!

Alt er forbi. Min Lod er bestemt. Hvorledes den vil blive, véd jeg ikke, men jeg bøjer mig under Guds Vilje. I Morgen rejser vi. For sidste Gang siger jeg dig lev vel, min dyrebare Ven, min Velgjører, min Slægtning. Vær ikke vred paa mig, lev lykkelig, husk paa mig, og Guds Velsignelse komme over dig! Jeg vil ofte tænke paa dig, bede for dig. Saa er da denne Tid forbi!

Jeg faar ikke megen Trøst af Fortidens Erindringer at føre over med i mit nye Liv, men saa meget mere dyrebar vil Erindringen om dig være for mit Hjærte. Du er min eneste Ven, du er den eneste her, som har elsket mig.

Du var lykkelig, blot over et af mine Smil, blot over en Linje af mine Breve. Du maa søge at vænne dig til at undvære mig, nu, du bliver alene tilbage. Til hvilket Liv du dog bliver ene tilbage, min gode, dyrebare, eneste Ven!

Jeg efterlader dig Bogen, Syrammen, det paabegyndte Brev. Naar du ser paa de afbrudte Linjer, saa læs i Tankerne videre alt det, du gjærne vilde høre eller læse fra mig, det, jeg vilde have skrevet til dig, og hvad jeg nu ikke kan skrive. Tænk paa din stakkels Varinka, som elskede dig højt . . .

Alle dine Breve ligger i Kommoden hos Theodora, i den øverste Skuffe. Du skriver, at du er syg, men Hr. Bykof lader mig ikke slippe noget Sted hen i Dag. Jeg skal skrive til dig, min Ven, det lover jeg dig, men Gud véd, naar jeg kan faa Lejlighed dertil.

Saa tager jeg Afsked med dig for bestandig, min Ven, min lille Due, min Slægtning — ja, for stedse! — — Ak, hvor jeg gjærne vilde omfavne dig nu! Lev lykkelig, vær rask. Min Bøn vil stedse være om dig. Ak, hvor jeg er bedrøvet, hvor min hele Sjæl er betagen af Sorg. Hr. Bykof kalder paa mig.

Din dig evig elskende

V.

P. S.

Min Sjæl er opfyldt af Taarer — Taarerne trykker mig, sønderriver mig. Far vel. Min Gud, hvor det er haardt!

Husk, husk din stakkels Varinka!

Mo'erlil, Varinka, min lille Due, min dyrebare!

De fører dig bort. Du gaar! Ja, nu var det bedre, at de rev Hjærtet ud af mit Bryst, end at de river dig fra mig. Hvorledes kan du gjøre det? Du græder, og du gaar! — Se, jeg fik i dette Øjeblik et lille Brev fra dig, og det var gjennemvædet af Taarer. Du vil altsaa ikke gjærne drage bort, det er med Magt, de fører dig bort, det gjør dig ondt for mig, du elsker mig altsaa!

Hvordan er det da — hos hvem skal du være? Dér, hvor du gaar hen, vil der være sørgeligt at være, haardt og koldt for dit lille Hjærte. Kummer vil udtære det, Græmmelse vil sønderrive det. Dér vil du dø, de vil lægge dig i den kolde Jord, ingen vil græde over dig. Hr. Bykof vil blive ved at jage sine Harer.

Ak, Mo'erlil, Mo'erlil, hvorfor har du dog besluttet dig til dette Skridt, hvor kunde du beslutte dig til det? Hvad har du gjort, hvad har du gjort, hvad har du gjort af dig selv? Se, de fører dig til din Grav, de lader dig sulte ihjel, min lille Engel. Du er jo som et svagt Blomsterblad, Mo'erlil.

Og hvor var jeg henne? Hvorledes kunde jeg være saa forhexet, jeg Daare! Jeg saa et Barn gjøre gale Streger, jeg saa, at Barnet havde en syg Sjæl! Hvor kunde jeg være saa enfoldig, jeg store Nar! Jeg tænker paa ingen Ting, jeg ser ingen Ting — som om alt var i Orden, som om Sagen slet ikke vedkom mig — og jeg løb endogsaa efter Falbelader! — —

Nej, jeg vil staa op, Varinka, jeg bliver nok rask til i Morgen, og saa staar jeg op. Jeg kaster mig under Hjulene, Mo'erlil, jeg giver dig ikke Lov at tage bort!

Men nej, hvad er det dog, jeg siger? Med hvad Ret sker det? Jeg tager bort med dig, jeg løber bag efter din Vogn, hvis du ikke vil tage mig op i den — jeg løber med, saa længe jeg kan, saa længe der er Liv i mig.

Véd du, hvordan der er, dér, hvor du gaar hen, Mo'erlil? Du véd det maaske ikke, saa spørg mig om det! Det er Steppen, kjære Ven, det er Steppen, den nøgne Steppe — det er den golde Hede! Dér boer den følesløse,

gamle Kælling, den udannede, drikfældige Bonde! Dér falder Bladene nu af Træerne, dér regner det, dér er koldt — og derhen gaar du!

Naa, Hr. Bykof faar nok at bestille. Han har sine Harer, men du? Vil du være Godsejerfrue? Nej, min lille Cherub, se dog paa dig selv, ligner du en Godsejerfrue? Hvorledes kan det dog være muligt, Varinka? Til hvem skal jeg saa skrive Breve, Mo'erlil, og hvem skal jeg kalde med dette kjære Navn? Hvor skal jeg finde dig igjen, min lille Engel? Jeg dør, Varinka, jeg dør ganske sikkert. Mit Hjærte kan ikke overleve en saadan Ulykke.

Jeg elskede dig som det himmelske Lys, jeg elskede dig som min egen Datter, og jeg elskede alt ved dig, Mo'erlil, min lille Due! Kun for dig levede jeg. Jeg arbejdede og skrev Breve, jeg gik ud at spasere og satte mine Iagttagelser paa Papiret i Skikkelse af venskabelige Breve, og alt sammen fordi du, Mo'erlil, boede lige overfor, i Nærheden af mig. Du vidste det maaske ikke, men saaledes var det virkelig.

Hør, Mo'erlil, døm selv, min lille Due, hvordan kan det nu være muligt, at du vil gaa bort fra mig? Min egen Ven, det er umuligt, aldeles umuligt — der er ikke ringeste Mulighed derfor. Se, nu styrter Regnen ned, du er svag, du vil blive forkølet. Din Vogn bliver

gjennemblødt, den bliver ganske sikkert gjennemblødt. Saa snart du blot kommer udenfor Bommen, gaar den itu, — den gaar ganske bestemt itu. De Vogne her i Petersborg — de er meget daarlige. Jeg kjender alle Vognmændene her, de ser kun paa Façonen og laver saadant noget Legetøj sammen, men det er ikke solidt, det sværger jeg dig til — de laver det slet ikke solidt.

Jeg kaster mig paa Knæ for Hr. Bykof. Jeg vil sige ham — jeg vil sige ham alt! Og du skal sige ham alt, Mo'erlil, du skal sige ham alt, hver en Smule. Sig ham, at du bliver her, og at du ikke kan tage bort!

Ak, hvorfor giftede han sig dog ikke med Kjøbmandsfruen i Moskau? Havde han dog blot giftet sig med hende! For ham havde Kjøbmandsfruen passet bedre, uendelig meget bedre — jeg véd godt hvorfor. Og saa havde jeg beholdt dig her hos mig.

Og hvad har denne Bykof gjort for dig, Mo'erlil? Hvorved er han paa én Gang bleven dig saa behagelig? Maaske fordi han har kjøbt Falbelader til dig, maaske det var derfor? Hvad er da Falbelader? Det er jo dog noget Jux, Mo'erlil. Her drejer det sig om hele et Menneskes Liv — og saa disse Pjalter af Falbelader! For det er Pjalter, Mo'erlil, disse Falbelader. —

Hør, jeg skal selv kjøbe dig nogle Falbelader, saa snart jeg faar min Lønning — jeg skal kjøbe dig nogle, Mo'erlil. Jeg véd jo, hvor Modemagasinet er. Giv mig blot Lov til at vente paa min Lønning, min lille Cherub!

Varinka, ak Gud, ak Gud! saa du tager virkelig til Steppen sammen med Hr. Bykof, du rejser bort og kommer ikke mere tilbage! Ak, Mo'erlil — — nej, du vil endnu skrive til mig, du vil skrive et lille Brev til mig om alt, og naar du er rejst til Steppen, vil du ogsaa skrive til mig dér fra. Men det maa ikke være dit sidste Brev, min himmelske Engel, det kan ikke være muligt — nej, aldrig — at det bliver dit sidste Brev. Hvordan skulde det gaa til, at det pludselig var det aller sidste. Nej, nej, jeg vil skrive — og du vil ogsaa skrive — — og nu bliver min Stil bedre — — ak, min egen Ven, hvad har det at sige med Stilen! Se, jeg véd jo ikke en Gang, hvad jeg har skrevet, intet véd jeg, og jeg læser det ikke igjennem og retter ikke Stilen. Jeg skriver kun for at skrive — kun for at skrive saa meget som muligt til dig — — min lille Due, min egen Ven, min Mo'erlil — — —

Ende.